Délors (în prezent, președinte al Comisiei Executive a Pieței comune), ceea ce a permis reducerea inflației și redresarea balanței de plăți (un excedent de circa 2,8 miliarde franci în 1985, față de 6,6 miliarde franci deficit în 1984). Menținerea ratei de creștere în jurul cifrei de 2 la sută nu a permis sporirea numărului de locuri de muncă, o trăsătură definitorie a peisajului social francez în acest deceniu rămînînd rata înaltă a șomajului și, în cadrul acestuia, marea proporție a tinerilor între 18 și 25 de ani.

Au urmat doi ani de partaj al puterii între guvernul liberal-conservator al premierului Jacques Chirac și președinția socialistă. Bilanțul primului an de guvernare Chirac a înregistrat demararea procesului de denaționalizare a 65 de întreprinderi și societăți naționalizate de socialiști, modificarea impozitului pe marile averi, amnistierea evazioniștilor, menținerea șomajului la nivel ridicat, valul de teroare din septembrie 1986, soldat cu 10 morți și peste 160 de răniți, lanțul de conflicte sociale provenind de la bază. Ritmul reformelor a fost încetinit în februarie 1987, ca urmare a contestărilor diverselor categorii socio-profesionale. În iunie 1987 a fost declanșată o mini-criză guvernamentală (absorbită rapid) — un conflict între Chirac și François Léotard, ministrul culturii și secretar general al Partidului Republican — P.R. (al doilea partid ca pondere în coaliția guvernamentală, cu 9 miniștri în cabinet, 58 deputați și 55 senatori). Motivul : un interviu acordat de Léotard săptămînalului „Le Point", în care declara că adepții săi nu au altă opțiune decît aceea de a vota pentru Raymond Barre sau pentru el însuși la alegerile prezidențiale. Chirac i-a adresat un avertisment fățiș, în sensul că trebuie să „aleagă" între îndatoririle sale de membru al guvernului și apartenența la o anumită formațiune politică. Criza s-a aplanat la 7 iunie 1987, dar deznodămîntul l-a favorizat pe Barre, Partidul Republican oferindu-i tot sprijinul la alegeri. Totuși, contrar aparențelor, „Le Monde" descoperea, în luna martie a.c., „tranzacții discrete" între R.P.R. (partidul lui Chirac) și P.R., respectiv între Edouard Balladur, ministrul economiei, finanțelor și privatizării (R.P.R.), și François Léotard, Gérard Longuet și Alain Madelin (P.R.), în vederea creării unui „mare partid conservator". La 14 martie, în cursul unei emisiuni „Grand Jury RTV — Le Monde", Léotard evoca apropierea, subliniind, totuși, că ea nu se poate realiza decît la nivelul ideilor ; în aceeași zi, Chirac afirma pe Canalul 5 (la Cinq) că nu vede „nici un inconvenient pentru o apropiere între R.P.R. și U.D.F. (P.R. face parte din Uniunea pentru Democrația Franceză — U.D.F.), precizînd că aceasta este treaba conducătorilor partidelor ; a doua zi, într-un interviu în „Le Point", Gérard Longuet a mers mai departe declarînd că, în Franța, „sistemul se orientează spre o alternanță între o gestiune socialistă și o gestiune liberală". Pentru „Le Monde", tranzacțiile angajate de Edouard Balladur se duc pe baza a două ipoteze : victoria lui Chirac, ceea ce l-ar determina pe Léotard să revendice postul de prim-ministru ; victoria lui Mitterrand care, aruncînd R.P.R. și U.D.F. în opoziție, i-ar permite lui Léotard să-și atragă pe unii dintre chiraquieni. Potrivit observatorilor politici, Franța nu pare pregătită pentru a avea un singur mare partid al dreptei, ca în R.F.G., Anglia sau Italia : de aproape 190 de ani există două formațiuni ale dreptei — una bonapartistă, autoritară, naționalistă, prin asimilare gaullistă, și una liberală, legată de elita burgheză.

Fundamental pentru septenatul care se încheie la 21 mai a.c. a fost procesul naționalizărilor inițiat de guvernele socialiste ale lui Pierre Mauroy și Laurent Fabius între anii 1981—1986, urmat de procesul invers al denaționalizărilor sau privatizărilor. Din cele 65 de întreprinderi și societăți franceze vizate, 22 au fost denaționalizate sau, în expresia uzitată de socialiști, „chiraquizate", intrate direct sub controlul unor neogaulliști din R.P.R., dintre cei mai apropiați prieteni și colaboratori ai premierului Chirac sau ai ministrului Balladur. Un exemplu edificator l-a oferit privatizarea unuia dintre cele mai mari concerne franceze, „Havas" : două treimi din acțiuni au revenit neogaulliștilor din R.P.R. Printre principalii acționari se numără Bernard Auberger (o vreme în „staff"-ul personal al lui Chirac, în prezent conduce marea bancă „Crédit Agricole"), Michel-François Poncet, președinte și director general al privatizatei bănci „Paribas", Jérôme Monord, fost secretar general al R.P.R., actualmente manager-șef al „Grouppe Lyonnaise des Eaux", Marc Vienot, șeful băncii privatizate „Société Générale", Jean Marc Vernes, om de afaceri și membru al Comitetului central al R.P.R., Pierre Dauzier, șef al concernului „Havas" și neogaullist activ. Neogaulliștii controlează nu numai „Havas", dar și concernul „Companie Générale d'Electricité (C.G.E.) și banca „Société Générale". S-a dovedit, de fiecare dată, că privatizarea urmărea un țel politic. C.G.E. a preluat, de pildă, peste noapte, un conglomerat de firme aparținînd omului de afaceri Jimmy Goldsmith. Printre acestea, și revista „L'Express", care, se știa, îl sprijinea pe Raymond Barre, așa cum, în deceniul trecut, l-a sprijinit pe Valéry Giscard d'Estaing. Francezii au aflat, peste noapte, că revista îl sprijină acum pe Jacques Chirac... Cele 92 miliarde de franci obținuți prin denaționalizare ar fi fost direcționați — arăta Balladur — spre modernizarea economiei și combaterea șomajului. Dar Franța este singura țară industrializată care nu a creat noi locuri de muncă în anul 1987. Iar creșterea economică este apreciată, la Paris, drept mediocră, explicată prin evoluția foarte defavorabilă a schimburilor externe — cvasistagnarea exporturilor și sporirea importurilor (cu circa 9 la sută la produsele industriale). Și datoria externă a Franței se ridica, la sfîrșitul lunii septembrie 1987, la suma de 64 miliarde dolari.

De la „coexistența curtenitoare" și, apoi, „crispată" între Mitterrand și Chirac s-a trecut, mai recent, la atacuri directe. Președintele Mitterrand a deschis un imens front „anti-Chirac" ; trupele înverșunate ale U.D.F. și ale lui Léotard nu-i sînt mai puțin ostile premierului.

Sondajele de opinie

La alegerile prezidențiale din 1981, sondajele de opinie au reflectat destul de fidel opțiunile de vot ale electoratului. François Mitterrand și-a anunțat, la 22 martie a.c., candidatura, în condițiile în care toate sondajele de opinie îl arătau cîștigător cu o alonjă considerabilă față de ceilalți contracandidați. Un recent sondaj al I.F.O.P. îi indica 55 la sută din voturi, mai mult cu unu la sută decît generalul de Gaulle, în noiembrie 1965, și cu 20 la sută mai mult decît d'Estaing, în martie 1981 ; el ar obține, în cadrul primului tur de scrutin, 36—37 la sută și 54—56 la sută din voturi la al doilea tur. Sondajele proliferează cu mici variațiuni, indicînd tendința unei ușoare deplasări în tabăra R.P.R.—U.D.F. în favoarea premierului Chirac. Judecînd după cele mai „aspre" (realiste) sondaje, Mitterrand ar fi sigur de 36 la sută din sufragii, Chirac de 23, Barre de 18 și Le Pen de 11. În cel de-al doilea tur de scrutin, rezultatul va fi decis de cel care va reuși să atragă de partea lui voturile acordate, anterior, celorlalți candidați, mai ales lui Barre. Conform acestui scenariu, Mitterrand ar putea cîștiga alegerile cu 54 la 46 la sută, în defavoarea lui Chirac. Trebuie, desigur, să se țină seama că R.P.R. și U.D.F. au ajuns la un acord în legătură cu candidatura liderilor lor : cel mai bine plasat la primul tur să beneficieze și de voturile partenerului de coaliție.

Cota de popularitate constantă a președintelui Mitterrand se datorează faptului că a abandonat, treptat, temele controversate, reținîndu-le pe acelea care întrunesc consensul național, inclusiv socialiste, social-democrate și centriste, ceea ce îi determină pe observatori să constate că a devenit „președintele tuturor francezilor". În 1981, Mitterrand a prezentat un program în 110 puncte. Acum, nici un program, doar orientări. El a oprit dezbaterea asupra renaționalizării (în cazul în care mai mult ca cert că va fi ales) firmelor denaționalizate de Chirac, argumentînd gestul prin imperative dictate de crearea pieței unice vest-europene în 1993. La fiecare eșec înregistrat fie de guvernele socialiste, fie de cel de centru-dreapta, președintele Mitterrand s-a situat pe poziția de arbitru, calmînd spiritele, chemînd la rațiune, în numele unității și intereselor naționale, ceea ce a atins corzile cele mai sensibile ale unor largi categorii socio-politice. Aceasta i-a permis președintelui să marcheze puncte prețioase, să capitalizeze afecțiune și simpatie și să se distanțeze el însuși de eșecurile sau neîmplinirile propriului septenat. Președintele declara, anul trecut, că se va decide să candideze numai în „circumstanțe excepționale". Și-a anunțat, în cele din urmă, candidatura la 22 martie, cînd nimic nu părea să indice vreo situație dramatică, dramatizînd, totuși, cu bună știință, adresînd națiunii o scrisoare de 25 de pagini, apărînd, la Rouen (oraș emblematic), la un miting, cu un decor fastuos, dominat de culorile naționale și de cadențele Marseillezei, la care cei 20 000 de participanți au aclamat și ovaționat non-stop. Efectul a fost uriaș. În timpul acesta, Chirac a parcurs, în trei zile, 40 000 de kilometri de la o posesiune franceză de peste mări la alta, din Oceanul Indian în Caraibe, cu efect insignifiant — o mînă de voturi. Mitterrand a dezvoltat marile teme — combaterea sărăciei și a șomajului, impozit pe averi, piața unică vest-europeană în 1993, apărare și securitate, relațiile Est-Vest, sprijin pentru lumea a treia. În 1981, francezii l-au votat pe Mitterrand și programul socialist în speranța că va fi eliminat șomajul. Tentativele experimentate pentru absorbirea lui s-au dovedit inadecvate, iar speranțele iluzorii. Descoperirea că răul este structural, că nu poate fi extirpat prin programe de modernizare sau naționalizări, a produs o profundă dezamăgire în rîndul clasei muncitoare franceze. Sesizînd pericolul distanțării de speranțele oamenilor muncii, P.C.F. a abandonat guvernul în vara anului 1984. „De cîțiva ani, — scria «Le Figaro» — francezii au încetat să se autoamăgească. Ei știu foarte bine — septenatul care se încheie a fost, pe acest plan, cu riscul chiar al unor cruzimi, extrem de pedagogic — că nici un om, nici un partid nu dispune de rețete miraculoase care să permită, în plină criză, reducerea simțitoare a șomajului sau sporirea semnificativă a puterii de cumpărare". Șomajul și grijile personale sînt pentru francezi mai importante decît campania electorală — aceasta este concluzia unui sondaj publicat de „Le Quotidien de Paris". Fiecare al treilea francez este îngrijorat de persistența șomajului — în procente, 32 la sută din eșantionul cercetat, față de 23 la sută, cu jumătate de an în urmă ; 33 la sută au indicat grijile personale ca fiind de maxim interes, față de 27 la sută anterior, în timp ce procentajul celor care situează pe prim plan alegerile prezidențiale a rămas constant — doar de 7 la sută.

Doina Topor

BUENOS AIRES

Evoluții complexe

„Dacă primii patru ani ai actualului mandat au fost dificili, probabil și mai dificili vor fi ultimii doi", a declarat, de curînd, președintele Raul Alfonsin, referindu-se la „procesul complex de consolidare a democrației argentiniene". Stabilitatea și continuitatea acestui proces frămîntă guvernul, forțele politice, sindicatele, într-un context național marcat de efectele sociale ale crizei economice, de unele tulburări din rîndul armatei, de clarificările ce sînt de așteptat în perspectiva alegerilor prezidențiale din 1989.

Cu o creștere a produsului intern brut de 2 la sută în 1987, față de 4 la sută cît era prevăzut, o inflație care revine treptat la cote ridicate, un nivel înalt al costului vieții și o datorie externă de circa 55 miliarde dolari, economia argentiniană, afirmă patronatul, înregistrează, treptat, îngrijorătoare semne de recesiune. Sindicatele relevă, pe de altă parte, că sînt necesare eforturi sporite din partea celor cu venituri mari, avînd în vedere că unul procent de 10 la sută din populație îi revin 44 la sută din produsul intern brut. Centrala Generală a Muncii — C.G.M., cea mai mare centrală sindicală, de orientare peronistă (principala forță a opoziției) — este contrară, de asemenea, recentelor acorduri semnate de Argentina cu Fondul Monetar Internațional, pe considerentul accentuării, prin aceasta, a politicii economice de austeritate.

Este contextul în care, la 14 aprilie, C.G.M. a chemat la o grevă generală de 24 de ore — a unsprezecea de la instalarea guvernului, în decembrie 1983 — care a paralizat, în bună parte, activitatea economică, mai ales în provincii. Greva generală a survenit pe fondul încetării cursurilor, pe timp nelimitat, decretată cu aproape cinci săptămîni în urmă de cadrele didactice din întreaga țară, ca și al mișcărilor revendicative ale lucrătorilor publici. Climatul social se menține, deci, tensionat, determinînd noi consultări între șeful statului, Raul Alfonsin, care este, în același timp, liderul partidului radical, și Antonio Cafiero, guvernatorul provinciei Buenos Aires și liderul partidului justițialist (peronist). Ultimele știri anunțau, în acest sens, ajungerea la un acord de principiu, prevăzînd, în scopul obținerii de fonduri, o sporire a impozitelor asupra activităților financiare, ca și asupra unor produse. Se așteaptă, în continuare, noi negocieri între sindicate, patronat și guvern, obiectivul lor fiind același — deblocarea tensiunilor sociale, în condițiile în care cabinetul Alfonsin este decis să aplice ceea ce consideră „unica politică economică posibilă".

Analizînd datele crizei economice, președintele a relevat problemele și dificultățile reale cu care este confruntată Argentina : cu o economie bazată pe exportul produselor agricole, țara suferă de pe urma scăderii prețurilor, pe piața mondială, la aceste produse ; plățile în contul serviciului datoriei externe impun, în vederea apărării capacității proprii de creștere, o nouă abordare, politică, a acestei grave probleme, o reducere considerabilă a ratei dobînzilor, „întrucît, numai prin achitarea lor, țara și-a plătit deja o bună parte din datoriile sale reale" ; în vederea unei dezvoltări multilaterale, care să țină pas cu progresele înregistrate pe plan mondial, Argentina trebuie să depășească actualul impas tehnologic și să treacă la o introducere mai rapidă în producție a noilor cuceriri tehnico-științifice. De aceea, șeful statului i-a criticat pe cei ce lansează formule facile pentru soluționarea problemelor complexe ale țării, pe „cei ce susțin că doresc progresul, dar o fac întorcînd spatele viitorului, ca și cînd ar fi prins rădăcini în trecut".

Președintele Raul Alfonsin : „Procesul democratic argentinian este ireversibil"

În același discurs — constituind un mesaj adresat națiunii — șeful statului argentinian s-a referit pe larg la un alt aspect al vieții interne, respectiv valul de atentate teroriste de la începutul acestei luni. Bombe amplasate în edificii din centrul capitalei și în alte orașe ale țării, ale căror explozii au produs răniți și daune materiale, ca și numeroase alarme false au conturat o certă campanie psihologică de creare a unei atmosfere de panică și incertitudine în rîndul populației. Desfășurarea simultană a acestor acțiuni cu unele mesaje cu tendință destabilizatoare, adresate de liderul a două rebeliuni militare — petrecute în aprilie 1987 și ianuarie 1988 —, a dus la concluzia existenței unui plan de lovitură de stat, menit să întrerupă procesul democratic intern. Grupuri minoritare, de ultradreapta, au inițiat o întreagă activitate teroristă — a arătat guvernul —, încercînd să creeze haos în țară și să asigure, astfel, condițiile lichidării actualelor evoluții democratice. Ansamblul forțelor politice argentiniene au condamnat aceste „atentate împotriva unor cetățeni nevinovați", acțiuni organizate — s-a aflat ulterior — de o serie de grupări de extrema dreaptă, cu orientare neofascistă. Cercurile oficiale, ca și presa locală au făcut o legătură, care era evidentă, între recentul val de atentate teroriste și împlinirea unui an de la prima rebeliune a unui grup de ofițeri, conduși de colonelul Aldo Rico, același care, în ianuarie trecut, a fost la originea unei alte revolte militare, aflîndu-se acum în stare de arest. Evenimentele au pus, însă, în evidență izolarea protagoniștilor lor și luarea fermă de atitudine a populației împotriva unor asemenea acte. „Procesul democratic este ireversibil, iar în Argentina nu mai poate exista posibilitatea unei lovituri de stat, deși încă sînt grupuri minoritare care pot produce episoade precum cele întîmplate", a declarat Raul Alfonsin. Evenimentele au dus la o epurare în rîndul armatei și la actualizarea problemei rolului și integrării acesteia în viața societății, în condițiile revenirii țării la un regim civil și la angajarea sa pe calea unui proces democratic.

Semnificativ este, în acest sens, faptul că, la 13 aprilie, Senatul argentinian a votat noua lege a apărării naționale, după aproape patru ani de intense negocieri între radicali, la guvern, și diversele fracțiuni parlamentare ale justițialismului. Legea — votată de Camera Deputaților în 1986 și care va trebui acum sancționată de puterea executivă — stabilește că „forțele armate nu pot interveni în conflictele interne". Se abrogă, astfel, reglementările în vigoare, dictate de guvernul militar al generalului Juan Carlos Ongania (1966—1970), care atribuiau armatei un rol represiv pe plan intern, rol care a funcționat mai ales în perioada ultimului regim **de facto** (1976—1983). „Avem acum un instrument care aduce deplină claritate asupra a ceea ce pot sau nu pot face militarii în cadrul sistemului democratic", a declarat, pe marginea noii legi, senatorul Antonio Berhongaray, președintele comisiei pentru problemele apărării a Senatului, referindu-se la necesitatea depășirii definitive a unor etape ale trecutului. De precizat că, oarecum în același cadru, dar cu obiective mult mai largi, se înscrie și proiectata reformă constituțională, prin care se intenționează o creștere a atribuțiilor puterii legislative (Congresul bicameral), crearea funcției de prim-ministru, reducerea mandatului șefului statului de la șase la patru ani etc.

Evoluțiile complexe pe plan intern au stimulat adesea un dialog activ între Uniunea Civilă radicală, la guvern, și Partidul Justițialist (peronist), principala forță a opoziției, deși această conlucrare — în virtutea adeziunii comune la consolidarea democrației — cunoaște, desigur, inerente dispute, mai ales în perspectiva alegerilor prezidențiale de anul viitor. Actuala situație de „urgență națională", a subliniat recent șeful statului, trebuie să excludă concurența pe plan politic și lupta pentru obținerea puterii — o referire implicită la chemarea la greva generală, lansată de sindicatele peroniste. Apropierea, însă, a confruntării electorale de anul viitor va face dificilă o reacție pozitivă, din partea celor două principale partide, la apelul prezidențial. Radicalii și-au desemnat deja precandidații, care își vor disputa șansele la definitivarea, din vară, a candidaturilor pentru viitoarele alegeri, în timp ce peroniștii știu, de pe acum, că actualul lor lider, Antonio Cafiero, îi va reprezenta la apropiatul scrutin. Atmosfera prelectorală se instalează, totuși, latent, problemele la zi concentrînd cel mai mult atenția cercurilor politice.

Anca Voican

În această săptămînă...

Componența noului guvern chinez

Prima sesiune a celei de-a șaptea legislaturi a Adunării Naționale a Poporului Chinez (A.N.P.C.) a numit, la propunerea premierului Li Peng, trei

BRUXELLES

Formarea guvernului întîrzie...

De cîteva ori, în această lună, a părut iminentă formarea unei coaliții pentapartite și dotarea Belgiei cu un guvern, după ce precedentul și-a prezentat demisia și aceasta i-a fost acceptată de suveranul belgian, în intervalul 15—18 octombrie 1987.

Comentatorii politici apreciau, la acea dată, că formarea unui nou cabinet va dura „săptămîni, poate luni". Nimeni nu i-a crezut atunci, nimeni nu le-a acordat credit. Și totuși, lucrurile nu s-au precipitat spre o rezolvare grabnică. Belgia și-a întrecut propriul său record, datînd din perioada 1978—79, de țară fără guvern, și tinde să-l depășească și pe cel deținut, pe plan european, de Olanda. În acest răstimp, treburile curente ale țării au fost gîrate de cabinetul interimar de centru-dreapta al premierului demisionar, Wilfried Martens.

Situația pe care a străbătut-o Belgia în ultimele șase luni este similară celei din aprilie 1979 — decembrie 1981, cînd țara a cunoscut o perioadă de instabilitate politică, greutăți economico-sociale și dispute lingvistice, la administrarea treburilor țării succedîndu-se cinci cabinete, dintre care patru conduse de Wilfried Martens și al cincilea (de numai cîteva luni) în frunte cu Mark Eyskens. Al V-lea cabinet Martens (de la 17 decembrie 1981 pînă la alegerile de la 13 octombrie 1985) s-a bucurat de stabilitate, cu excepția remanierii de la 9 iunie 1983 și a crizelor succesive declanșate de tragicele incidente de pe stadionul Heysel, guvernul întrunind consensul forțelor politice pentru a aplica o politică de austeritate economică și de reducere a deficitului bugetar. Cele patru partide ale coaliției de centru-dreapta — P. Social-Creștin Flamand, P. Social-Creștin Valon, P. Liberal Flamand și P. Liberal Valon — au dispus, între 1981—85, de 113 locuri în Camera Reprezentanților (parlamentul), de 115 locuri, după alegerile de la 13 octombrie 1985, și de 109 locuri, în urma alegerilor generale anticipate de la 13 decembrie 1987. „Întotdeauna, certurile lingvistice dăunează partidului" — declara Wilfried Martens, după criza guvernamentală declanșată, în octombrie 1987, de „cazul Fouron-Voeren" (localitate din estul țării, cu o populație de 4 200 de cetățeni, vorbitori de franceză, al cărei primar, Jose Happart, a refuzat să vorbească flamando-olandeza, ca restul locuitorilor din regiunea flamandă Limburg). Substratul controversei lingvistice, care opune, de ani de zile, partidele politice din țară (și care a antrenat, nu o dată, demisia guvernelor de la Bruxelles), îl reprezintă disparitățile social-economice dintre nordul flamand (în care predomină limba olandeză), mai industrializat, și sudul valon (în care dominantă este limba franceză). Neputînd obține sprijinul celor patru partide ale coaliției de centru-dreapta, Martens și-a prezentat demisia, ceea ce a antrenat organizarea alegerilor generale anticipate de la 13 decembrie 1987 — a 15-a consultare electorală în 41 de ani —, cîștigate de opoziția socialistă, care a obținut cele mai bune rezultate ale sale în ultimii 20 de ani. Partidele fostei coaliții au înregistrat un oarecare recul. Ca urmare, regele Baudouin a însărcinat, succesiv, trei personalități politice să sondeze posibilitățile de constituire a unui nou guvern.

Prima misiune de explorare a fost încredințată, la 16 decembrie 1987, președintelui Partidului Socialist Valon, Guy Spitaels. În intervalul 21 decembrie 1987 — 4 ianuarie 1988, Spitaels nu a reușit să apropie pozițiile partidelor și să găsească o bază comună de discuții. El a fost, însă, primul care a apreciat că formula sa preferată de guvernămînt este o coaliție între social-creștini și socialiști.

A doua misiune i-a revenit lui Willy Claes, unul din principalii conducători ai Partidului Socialist Flamand. Consultările sale în vederea formării unui nou guvern, pe baza unei coaliții de centru-stînga, au eșuat la 22 ianuarie, mai ales ca urmare a opoziției social-creștinilor.

A urmat, la 23 ianuarie, a treia misiune, încredințată lui Jean-Luc Dehaene, 47 ani, avocat și economist, fost ministru pentru problemele sociale și reformele instituționale în guvernul demisionar belgian, membru al Partidului Social-Creștin Flamand, vechi colaborator al premierului demisionar, Wilfried Martens. În timpul „discuțiilor preliminare neoficiale", Dehaene, în calitatea sa de „informator", a obținut acceptul Partidului Social-Creștin Flamand pentru atragerea în guvern a socialiștilor și regionaliștilor flamanzi. Acesta este cel mai important demers al lui Dehaene, care i-a permis deblocarea situației. Anterior, social-creștinii flamanzi au respins, cu intransigență, orice coaliție cu socialiștii. Apoi, Partidul Social-Creștin Flamand al lui W. Martens a acceptat, încetul cu încetul, verdictul urnelor și s-a arătat dispus să renunțe la reconstituirea vechii coaliții de centru-dreapta cu liberalii. La 15 februarie a.c., cinci partide și-au anunțat disponibilitatea de a începe convorbiri preliminare pentru formarea unui nou cabinet și soluționarea îndelungatei crize guvernamentale, iar, la 24 martie, Jean-Luc Dehaene comunica încheierea unui acord de principiu între cele cinci partide politice implicate în negocieri.

Configurarea unei alianțe pentapartite de centru-stînga, din care să facă parte Partidul Social-Creștin Flamand, Partidul Social-Creștin Valon, Partidul Socialist Flamand, Partidul Socialist Valon și Uniunea Populară Flamandă — Volksunie (mișcare regionalistă flamandă), ar permite deținerea, în Parlament, a 150 din cele 221 de locuri, deci majoritatea de două treimi indispensabilă aprobării oricărei reforme constituționale, care să-i satisfacă atît pe valoni (francofonii din sud), cît și pe flamanzi (vorbitorii de olandeză din nord). Reforma constituțională preconizată urmărește evitarea, pe viitor, a unor conflicte lingvistice de tipul Fouron. Socialiștii dispun de 72 de locuri în Parlament, social-creștinii flamanzi — de 43, social-creștinii valoni — de 19, iar Uniunea Populară Flamandă — de 16.

După obținerea consensului celor cinci partide, Dehaene a intrat, după două luni de negocieri, în a doua fază a mandatului său, aceea de „formator", și anume, în procesul discutării unui eventual program de guvernămînt. Au fost constituite, în acest scop, șapte grupuri de lucru din membrii desemnați de cele cinci partide. Proiectul în șapte puncte, prezentat de Dehaene, acordă prioritate politicii economico-sociale și reformei statului. Pe plan economic, se preconizează reducerea deficitului bugetar (cifrat la 12,6 miliarde dolari) — unul dintre cele mai mari din Piața comună — la nivelul de 7 la sută din P.N.B. în 1989 ; reactivarea forței de muncă (la începutul acestei luni, numărul șomerilor era de 488 542, respectiv 12,7 la sută din totalul populației active) ; reforma fiscală și o creștere globală a economiei. Două personalități politice belgiene, avocatul Georges-Henri Beauthier și profesorul de la Universitatea din Louvain, Albert Martens, i-au trimis, la începutul lunii, o scrisoare deschisă lui Dehaene, în care își manifestau preocuparea față de situația imigranților din Belgia (circa un milion de persoane) și îi cereau să includă, printre obiectivele viitorului guvern, și definirea unei politici în această presantă problemă socială.

Negocierile continuă. „Iminența" formării guvernului se află, încă, sub semnul incertitudinii.

Doina Topor

---

vicepremieri, nouă consilieri de stat și un secretar general al Consiliului de Stat, precum și miniștrii celor 41 de ministere și comisii subordonate Consiliului de Stat. Cei trei vicepremieri sînt Yao Yilin, Tian Jiyun și Wu Xueqian.

Numărul membrilor noului cabinet s-a redus cu un vicepremier și doi consilieri de stat, comparativ cu guvernul precedent.

Premierul, un vicepremier și șapte consilieri de stat dețin, în același timp, posturile de secretar general al Consiliului de Stat și de miniștri a nouă ministere. Li Peng îndeplinește și funcția de ministru însărcinat cu Comisia de stat pentru restructurarea sistemului economic, iar Yao Yilin este ministru însărcinat cu Comisia de stat a planificării.

După încheierea lucrărilor Adunării Naționale a Poporului Chinez, în cadrul unei conferințe de presă, Li Peng a arătat că, în cadrul Consiliului de Stat și Comitetului Central al P.C. Chinez, vor fi studiate cu atenție propunerile făcute în cursul lucrărilor. Întrebat care este, după părerea sa, cea mai importantă problemă pe care China trebuie să o rezolve, premierul — arată „China Nouă" — a spus că, în raportul asupra activității guvernului, el a prezentat o serie de sarcini ce pot fi sintetizate astfel : continuarea reformelor și a deschiderii spre exterior, stabilizarea economiei și rolul dominant al reformei în ansamblul activității. În general, a arătat Li Peng, procesul de reformă se realizează cu succes și s-au obținut rezultate marcante. Orice reformă întîmpină unele dificultăți și probleme, acest lucru fiind valabil și în ce privește actuala reformă din China. Dar aceste dificultăți și probleme pot fi soluționate atunci cînd li se acordă suficientă atenție — a adăugat el.

În această săptămînă...

Beijing. Convorbiri chino-filipineze

Președintele Filipinelor, Corazon Aquino, a efectuat timp de trei zile (14—16 aprilie) o vizită oficială în R. P. Chineză, în cursul căreia a avut convorbiri cu conducătorii de stat chinezi asupra relațiilor de cooperare bilaterală și a unor probleme internaționale de interes comun.

În toastul rostit la banchetul oferit în onoarea șefului de stat filipinez, președintele R. P. Chineze, Yang Shangkun, a arătat că, în ultimii ani, cooperarea prietenească dintre cele două țări în domeniile economic, comercial, cultural, științific și tehnologic s-a dezvoltat continuu. Este politica noastră fermă — a arătat înaltul demnitar chinez — să dezvoltăm relații de bună vecinătate și prietenie cu Filipine, pe baza celor cinci principii ale coexistenței pașnice. Președintele chinez a apreciat vizita drept „un eveniment major" în istoria relațiilor chino-filipineze.

Convorbirile între președintele Corazon Aquino și premierul Consiliului de Stat al R. P. Chineze, Li Peng, s-au referit la modalitățile de intensificare a cooperării dintre cele două țări în domeniile economic, comercial și tehnico-științific. „Ne exprimăm speranța că pacea și stabilitatea în întreaga lume, precum și în regiunea Asiei și Pacificului va putea fi apărată", a spus Li Peng. Referindu-se la relațiile bilaterale, el a relevat că, deși cele două țări au sisteme sociale și ideologii diferite, acest lucru nu va reprezenta un obstacol în calea dezvoltării cooperării prietenești dintre ele.

La Beijing, șeful statului filipinez s-a mai întîlnit și a conferit cu Zhao Ziyang, Deng Xiaoping și Li Xiannian.

Într-o declarație făcută presei la sosirea în Manila, președintele Aquino a apreciat, drept rezultat al vizitei sale la Beijing, „o mai profundă înțelegere între liderii chinezi și filipinezi". „Deng Xiaoping — a remarcat Corazon Aquino — a exprimat sprijinul Partidului Comunist Chinez față de guvernul nostru și față de scopul nostru de a realiza progresul economic". Șeful statului filipinez a mai subliniat — relatează din Manila agenția „China Nouă" — că R. P. Chineză și Filipinele au semnat un acord și un protocol prevăzînd o creștere a schimburilor comerciale, pe acest an, de la 290 milioane dolari la 450 milioane dolari, iar în următorii cinci ani — de la 600 milioane dolari la 800 milioane dolari.

ROMA

Nou guvern, aceleași probleme

La o lună de la declanșarea crizei de guvern, Ciriaco De Mita, secretarul general al partidului democrat-creștin (D.C.), a reușit să formeze un nou cabinet, al 37-lea de la proclamarea Republicii Italiene (în 1946), care, la 13 aprilie, a depus jurămîntul la Palatul Quirinale, în fața șefului statului, Francesco Cossiga.

Dacă fostul guvern, condus de democrat-creștinul Giovanni Goria, a fost întrucîtva incert, cel abia format va fi mai puțin — declara, într-un interviu acordat televiziunii, noul premier. Este vorba de un cabinet de coaliție (democrat-creștini, socialiști, socialist-democratici, republicani și liberali), aproape identic cu cel precedent, care, însă ,nu se va mai denumi „guvern de majoritate", ci „guvern de program". Denumirea, aparent neimportantă, comportă, în limbajul politic italian, o semnificativă încărcătură politică.

Practic, s-a reușit ca, în urma a trei săptămîni de intense negocieri, partidele coaliției pentapartite să cadă de acord asupra unui program comun, exprimîndu-și hotărîrea de a ajunge împreună pînă la încheierea la termen a actualei legislaturi, în 1992. Statisticile arată că, în Italia, un guvern nu a durat, în medie, mai mult de un an, timpul necesar pentru soluționarea unei crize guvernamenale fiind între 35—45 de zile. (Unica excepție a constituit-o coaliția pentapartită condusă de socialistul Bettino Craxi, care a bătut recordul de longevitate : 1983—1987). Și aceasta, deoarece cele cinci partide ale

Ciriaco de Mita a reușit să formeze un nou cabinet, ce urmează să primească votul de învestitură al ambelor camere ale parlamentului

așa-numitului centru-stînga italian sînt „obligate" să guverneze împreună, dat fiind faptul că democrația-creștină n-a reușit niciodată să depășească 35 la sută din voturi (de aici, și denumirea de „partid al majorității relative"), într-o țară în care cea de a doua mare forță electorală o reprezintă partidul comunist.

Italia. O nouă recrudescență a violenței

La sfîrșitul săptămînii trecute în Italia s-a înregistrat o nouă recrudescență a violenței teroriste.

Cinci persoane au fost ucise și 15 rănite în urma exploziei, înregistrate la 14 aprilie, orele 18 GMT, în fața unui club al armatei americane din Neapole. În local se aflau circa 70 de persoane. Explozia a fost provocată de o bombă pusă într-un automobil „Fiat 127", parcat în fața imobilului, situat în centrul istoric al orașului.

Autorul material al atentatului ar fi — potrivit poliției — teroristul japonez Yunzo Okudaira (39 de ani), împotriva căruia a fost emis un mandat de arestare. Numele lui Okudaira — nota agenția „ANSA" — nu e nou pentru poliția italiană : Okudaira — scrie agenția citată — este căutat de peste zece ani de serviciile antiteroriste din întreaga lume, considerat a fi organizatorul atentatului de pe aeroportul Lod din Tel Aviv, din 1979, soldat cu moartea a 26 de persoane.

„O zi de teroare. În Italia, după atentatul de la Neapole, o altă lovitură oribilă" — scria, la 17 aprilie, ziarul „Corriere della Sera", anunțînd asasinarea senatorului democrat creștin Roberto Ruffili (51 de ani) de către organizația teroristă italiană „Brigăzile roșii" (B.R.). Prin această crimă, „Brigăzile roșii" își fac reapariția, după o „tăcere" menținută de la 20 martie 1987, cînd l-au asasinat pe generalul Licio Giorgieri. La ora actuală, „B.R." mai au — potrivit datelor furnizate presei de ministrul italian de interne — 245 de membri ce trăiesc ascunși în interiorul și în afara Italiei. Unii aparțin „nucleului" ce a acționat în anii '70 și ai cărui organizatori se află azi după gratii. Alții fac parte din ceea ce unii experți numesc „Hibridul B.R.", care a început să acționeze la sfîrșitul acelui deceniu și care l-a asasinat, în mai 1978, pe fostul președinte democrat-creștin Aldo Moro.

Asasinarea senatorului Ruffili, însărcinat cu proiectul reformei instituționale, nu este întîmplătoare — susțin comentatorii de presă —, așa cum nu întîmplătoare a fost și asasinarea lui Moro, într-un moment în care, în Italia, se încheiase „pactul istoric", prin care P.C.I. sprijinea, în parlament, guvernul de coaliție, condus de democrat-creștini. Prin acest act terorist, asasinii — explica „L'Unità", organul P.C. Italian — doresc să creeze „o profundă destabilizare politică", alegînd „o țintă simbolică" și „un moment simbolic" : constituirea unui guvern care, „pe agenda sa, are înscris, și nu pe ultimul loc, problema reformelor instituționale". „Asasinarea senatorului democrat-creștin — scrie „Il Tempo" — este un semnal că, în orice moment, se poate reîntoarce acea atmosferă dramatică a anilor de plumb" (anii '70 — n.n.).

Cabinetul De Mita, format din 31 de miniștri (15 democrat-creștini, 8 socialiști, 3 republicani, 4 socialist-democratici și un liberal), este calificat de presa italiană ca fiind identic cu cel precedent : „fotografie identică a cabinetului Goria" („L'Unità") ; „se naște guvernul-copie" („Il Giornale") ; „guvern fotocopie" („Il Tempo"). Într-adevăr, studierea listei miniștrilor ce îl compun poate duce la o asemenea concluzie. În afara fostului premier Giovanni Goria, doar cinci miniștri părăsesc guvernul, luîndu-le locul alte șase nume noi. Principalele ministere rămîn sub aceeași conducere, cu o singură excepție. Astfel, democrat-creștinul Giulio Andreotti continuă să dețină potofoliul externelor, liberalul Valerio Zanone — pe cel al apărării, socialiștii Giuliano Vassalli și Amato — pe cel al justiției și, respectiv, finanțelor. Excepția o constituie ministerul de interne, noul titular fiind Antonio Gava (D.C.), care l-a înlocuit pe Amintore Fanfani (D.C.), însărcinat cu conducerea ministerului bugetului și programării economice.

O noutate o constituie crearea ministerului pentru reforma instituțională, încredințat lui Antonio Maccanico, fost secretar la președinția republicii pe vremea lui Sandro Pertini. În ce privește programul, una din prevederi este considerată de către observatori importantă, în cazul în care va fi pusă în practică : abolirea votului secret în parlament, o armă utilizată de deputații coaliției („franctiroriii"), care, nu de puține ori, a pus în minoritate guvernele pentapartite. O altă prevedere este viu comentată la Roma : reglementarea anti-trust, metaforic denumită în peninsulă, „opțiunea zero", potrivit căreia proprietarului unui ziar i se interzice să posede o rețea de televiziune, și invers.

Actuala coaliție guvernamentală — comentează „Il Giornale" — își va extrage poate forța din faptul că este condusă de un premier care, în același timp, este și secretar general al democrației creștine, cum a fost cazul guvernelor De Gasperi, Fanfani, Moro și Rumor. Acest cumul de funcții — e de părere ziarul citat — „îi atribuie, în mod automat, noului guvern un caracter politic mai pronunțat decît l-a avut cel precedent. De Mita nu și-a precupețit energia pentru a da o imagine ministerială adecvată. Dar — constată «Il Giornale» — eforturile sale n-au fost întru totul încununate de succes : noua coaliție are aerul unei simple copii frumoase a fostului guvern". Organul democrației creștine, „Il Popolo", pare mai satisfăcut : „De Mita a reușit să creeze condițiile pentru un nou acord între cele cinci partide ale majorității, restabilind un satisfăcător cadru al raporturilor politice, după deteriorarea sensibilă ce a dus la demisia guvernului Goria".

Din opoziție, partidul comunist consideră că soluționarea crizei pune pe tapet „problema tranziției : ce anume — se întreabă «L'Unità» va fi după, avîndu-se în vedere că nu există nici o garanție automată că noul guvern va fi mai bun decît altele din trecut ? Întrebarea — continuă cotidianul comunist — exclude orice optimism facil, permițînd să se aprecieze elementele — ce există sau urmează a fi căutate — pentru afirmarea unei faze noi, avansate". Anunțînd o opoziție „severă, critică, deschisă", Partidul Comunist Italian constată, prin vocea vicesecretarului Achille Occhetto, că este necesară ruperea „cercului vicios" al politicii italiene. Căci, „dacă nu se va căuta definirea unui nou rol al statului, a unei noi capacități de acțiune a partidelor" și, deci, dacă nu se va avea în vedere posibilitatea realizării unui alt guvern — „un guvern al proceselor sociale", cum îl denumește Occhetto —, atunci „există, în continuare, riscul unei profunde crize politico-instituționale".

Noul guvern s-a prezentat, marți 19 aprilie, în parlament. Programul său este dezbătut mai întîi în Camera Deputaților, la Montecitorio, și apoi în Senat (Palazzo Madama). Dacă agenda va fi respectată, la sfîrșitul săptămînii în curs ar urma să primească votul de învestitură al ambelor camere ale parlamentului.

Rodica Dumitrescu

SIERRA LEONE

Priorități ale programului național de dezvoltare

Sierra Leone — țară care, la 19 aprilie, a aniversat 17 ani de la proclamarea republicii, iar, la 27 aprilie, împlinește 27 de ani de la dobîndirea independenței naționale — a întîmpinat cele două evenimente, avînd profunde semnificații în istoria poporului său, cu importante rezultate în direcția valorificării la un nivel superior a principalelor bogății ale solului și subsolului. Bazîndu-se pe agricultură — în care lucrează două treimi din populația activă și avînd mai mult de jumătate din suprafață cultivată (cel mai ridicat procent de terenuri cultivate de pe întreg continentul african) —, Sierra Leone dispune și de importante resurse mineraliere. Astfel, pe lîngă diamante, în a căror producție deține locul al treilea pe glob, iar acestea asigură jumătate din valoarea exporturilor, în subsolul Sierrei Leone se mai află minereu de fier, bauxită, rutiliu ș.a.

În ultima vreme, preocupările de diversificare a exporturilor s-au soldat cu reducerea ponderii diamantelor în rețeta de devize externe și adăugarea, pe lista mărfurilor comercializate pe piața externă, și a cafelei și cacao. In consecință, prioritățile programului național de dezvoltare adoptat de guvernul din Sierra Leone au în vedere modernizarea și extinderea suprafețelor agricole și a industriei de prelucrare a materiilor prime agricole. Ca urmare, au fost alocate importante sume investițiilor destinate modernizării agriculturii, cît și realizării unor noi obiective industriale. De asemenea, la finele anului trecut, au fost anunțate măsuri speciale prin care autoritățile de la Freetown vizează impulsionarea acțiunii de redresare a economiei. Între altele, se are în vedere asigurarea din producție internă a necesarului de alimente, combătîndu-se, astfel, eficient, urmările secetei care afectase serios și aceste meleaguri.

Convenția asupra interzicerii armelor chimice

— obstacole și perspective —

Ceea ce, cu puțin timp în urmă, părea realizabil — încheierea în 1988 a unei convenții internaționale asupra interzicerii tuturor armelor chimice — rămîne, deocamdată, o speranță. Ținînd cont de stadiul actual al tratativelor în cadrul Conferinței pentru dezarmare de la Geneva și potrivit opiniei numeroșilor experți, ar trebui să se depună eforturi cu totul deosebite pentru ca această convenție să fie încheiată anul acesta.

S.U.A. și Franța se opun acesteia, în timp ce Germania federală insistă asupra încheierii cît mai grabnice a convenției. Ministrul vest-german de externe, Hans Dietrich Gensher, a subliniat într-o conferință de presă că trebuie întreprins totul pentru a se ajunge la un rezultat încă în 1988.

Dar americanii și francezii nu se grăbesc. După o pauză de 18 ani, Statele Unite au reînceput producerea de arme chimice — a așa-numitei arme binare.

S.U.A. nu au informat niciodată despre mărimea arsenalelor lor de arme chimice. În schimb, U.R.S.S. a arătat, public, că dispune de un arsenal de 50 000 tone.

Institutul pentru Studii Strategice de la Londra apreciază că S.U.A. ar avea, numai în ce privește armele chimice vechi, un volum de 42 000 tone. Interesul Washingtonului de a dispune de arme binare înaintea interzicerii armelor chimice are o motivație simplă : conform statisticilor oficiale, mai puțin de un sfert din vechile arme pot fi încă utilizate.

Scopul poziției S.U.A. transpare, cu evidență, la o privire mai atentă. Ce rost are să produci arme pe care apoi — fiind de acord cu interzicerea lor — să le distrugi ? Dar, luînd în considerare faptul că armele chimice urmează să fie distruse treptat, într-un interval de zece ani, situația se schimbă cel puțin pentru militari. Cu cît stocul de arme este mai mare și mai modern, cu atît mai solidă este poziția lor în fiecare sector al procesului de distrugere prevăzut, în cazul unor eventuale încălcări ale acordului. Francezii gîndesc asemănător americanilor. Ei au prezentat conceptul așa-numitelor „stocuri de securitate". Astfel, toate statele care au încheiat convenția ar avea dreptul să păstreze un stoc de arme chimice de securitate în timpul distrugerii, stoc ce nu trebuie declarat și, deci, nu poate fi controlat. Această idee nu a fost, însă, îmbrățișată de majoritatea celor 40 de participanți la negocierile de la Geneva, deoarece este în totală contradicție cu ideea inițială a controlului armamentelor.

Întrucît alegerile prezidențiale din S.U.A. se apropie, Washingtonul nu are interesul să impulsioneze, anul acesta, activitatea Conferinței de la Geneva. Situația s-ar putea, însă, schimba dacă George Bush ar fi ales viitorul președinte la Casa Albă. El a fost acela care, în 1984, a făcut noi propuneri americane cu privire la armele chimice și s-a pronunțat pentru interzicerea acestor arme.

(După agenția „D.P.A.")

Dependență

Scopul urmărit de mijloacele de propagare a culturii (filme, televiziune etc.) din statele occidentale industrializate este de a menține într-o stare de dependență spirituală țările în curs de dezvoltare, a declarat scriitorul nigerian Wole Soiynka, laureat al Premiului Nobel pentru literatură. Luînd cuvîntul în cadrul unui simpozion internațional la Lisabona, el a arătat că, adoptînd anumite forme culturale specifice Occidentului — cum ar fi grupurile de muzică rock —, țările africane își pierd identitatea culturală și se produce o adevărată coroziune spirituală. Soiynka a subliniat importanța păstrării, de către țările în curs de dezvoltare — tinere națiuni independente —, a propriilor tradiții de cultură și limbă, a caracterului lor specific.

Control

Autoritățile aviatice federale din S.U.A. au hotărît ca toate avioanele de pasageri „Boeing 747", aflate în exploatare, să fie supuse, în cel mai scurt timp, unui control tehnic special. La baza acestei decizii se află numeroasele reclamații, primite în special din partea unor companii străine, în legătură cu apariția unor defecțiuni, cum ar fi scurgerile de carburant, care pot provoca incendii la bordul avioanelor. De această măsură vor fi afectate un număr de 593 de aparate de acest tip, aflate în exploatare.

Reuniune

În zilele de 11 și 12 mai, la Viena va avea loc o reuniune a miniștrilor de externe ai țărilor neutre și nealiniate participante la procesul C.S.C.E. — a declarat, la o conferință de presă, ministrul de externe al Austriei, Alois Mock. Cu acest prilej, vor fi discutate modalitățile prin care statele respective pot contribui la încheierea, cît mai curînd posibil, a reuniunii general-europene de la Viena și la elaborarea unui document final de substanță pînă în vara acestui an, informează agenția „ADN".

Premiu

Gabriel Garcia Marquez, cunoscut scriitor columbian, laureat al Premiului Nobel pentru literatură, a primit, pentru romanul său recent intrat în librăriile pariziene „El Amor en los Tiempos de Colera", Premiul „Gutenberg" oferit de editurile din Paris pentru „cel mai bun roman străin apărut în 1988", relatează agenția „Prensa Latina". Subiectul romanului este o poveste de dragoste, care, după cum a afirmat autorul, a fost inspirată din viața părinților săi.

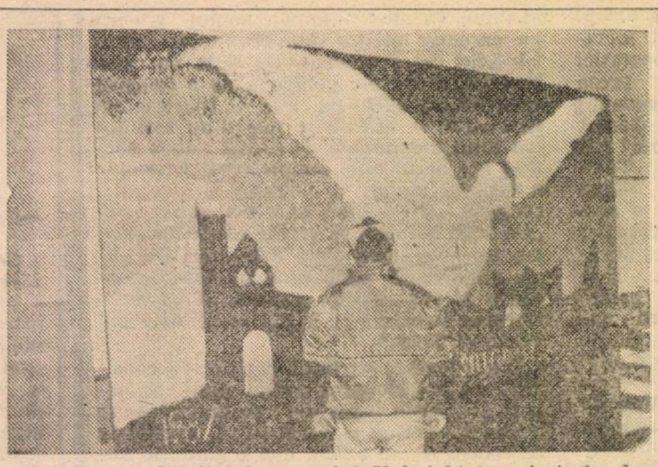

Elevii unuia din liceele orașului Yokaichi au oferit în dar muzeului din Nagasaki acest tablou realizat din 73 884 bucățele de hîrtie — număr egal cu cel al victimelor bombardamentului atomic din 9 august 1945. Semnificativ este că tabloul reprezintă un porumbel alb cu aripile larg deschise peste ruinele orașului Nagasaki

1000+1

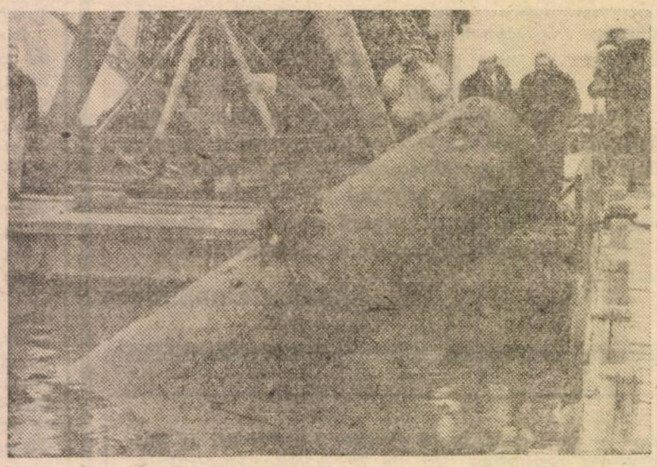

În zona localității italiene Fiumara, din albia Tibrului, a fost adusă la suprafață cea mai mare coloană romană din marmură recuperată pînă acum. Avînd o înălțime de 5,40 m și o circumferință de 1,15 m la bază și 1,10 m în partea superioară, această coloană din marmură africană, colorată în alb, roz și verde, cîntărește 17 t, datează din secolele I—II e.n. și va fi expusă la Ostia

„Escadronul Z"

Regimul lui Botha extinde activitatea „Escadronului Z", alcătuit din agenți special antrenați pentru eliminarea fizică a oficialităților Congresului Național African (A.N.C.) și a altor luptători antiapartheid, informează săptămînalul sud-african liberal „Sunday Star", citat de agenția „Taniug". Înființat de Biroul securității statului din Pretoria și preluat ulterior de Serviciul de informații secrete, „Escadronul Z" este alcătuit cu precădere din agenți de extremă dreaptă.

Sediul „Escadronului Z" pentru operațiuni în Europa occidentală se află la Londra și este condus de Dirk Stoffberg, arestat recent pe aeroportul londonez, împreună cu un alt sud-african, asupra căruia s-a găsit o listă cu numele oficialităților A.N.C. „ce urmează să fie eliminate". Autoritățile britanice au informat poliția franceză că numele lui Dulcie September, conducătoarea Biroului A.N.C. pentru o serie de țări vest-europene, se afla pe listă. Lui Dulcie September nu i s-a acordat protecție specială și a fost asasinată.

Eventualitate

Primul ministru al Canadei, Brian Mulroney, a declarat — într-o alocuțiune radiodifuzată — că este posibilă organizarea de alegeri generale anticipate la sfîrșitul acestui an. (Mandatul Partidului Progresist Conservator al lui Mulroney expiră în septembrie 1989).

Expoziție

În total 55 de țări și-au anunțat participarea pînă în prezent la Expoziția universală din 1992, de la Sevilla, organizată cu prilejul împlinirii a 500 de ani de la descoperirea Americii de către Cristofor Columb. Expoziția va fi organizată pe insula Cartuja, de pe fluviul Guadalquivir, din zona orașului spaniol amintit, pe o suprafață de 215 ha. În afara spațiilor de expunere sînt prevăzute centre de recreere, teatre, instalații sportive etc. De asemenea, în vederea acestui eveniment urmează să fie restaurate o serie de monumente legate de numele lui Columb.

Populație

Pentru prima dată în ultimii șapte ani, populația orașului Tokio a înregistrat un ușor regres. În luna ianuarie 1988, marea metropolă niponă număra 11 740 361 de locuitori, cu 535 mai puțini decît în luna ianuarie a anului 1987.

Tîrg

Primul tîrg comercial al țărilor africane de limbă portugheză va avea loc în localitatea Mindelo, din Capul Verde, în perioada 4—7 iunie — informează agenția „ANGOP". Obiectivul acestei manifestări este de a încuraja schimburile comerciale între cele cinci state participante — Angola, Capul Verde, Guineea-Bissau, Mozambic, Sao-Tome și Principe.

Pachebot

În 1990, Japonia va lansa pe rute internaționale un pachebot de lux. Vasul va avea un deplasament de 49 000 tone și va costa circa 200 milioane de dolari. El va putea lua la bord un număr de 960 de pasageri și va efectua circa 32 de curse pe an.

Orașe

Numărul orașelor cu peste 100 000 de locuitori a ajuns la 10 în R.S. Cehoslovacă. Pe lîngă Praga și Bratislava, peste 100 000 locuitori au, în prezent, și localitățile Brno, Ostrava, Kosice, Plsen, Usti Nad Labem, Hradec Kralova, Olomouc și Liberec. În prezent, în aceste orașe locuiesc în total 3,2 milioane de oameni, adică peste o cincime din populația R.S. Cehoslovace.

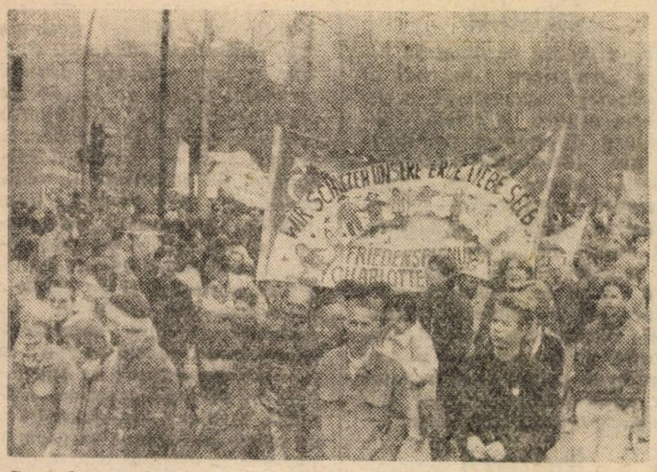

Sute de mii de persoane din peste 300 de localități din țările vest-europene au demonstrat, recent, pentru pace și pentru asigurarea unui loc de muncă. În imagine — un aspect din timpul demonstrației desfășurate în Berlinul Occidental.

Robot

Agenția spațială americană (N.A.S.A.) a prezentat, la centrul de la Houston, un robot capabil să îndeplinească operațiuni de salvare pe orbită. Robotul, a cărui elaborare a început în 1986, poate efectua diferite operațiuni, inclusiv recuperarea de scule sau instrumente pierdute în spațiu. Printre particularitățile ineditului mecanism cu propulsie proprie se numără faptul că el reacționează la vocea umană, deci nu necesită alte manipulări pentru punerea în mișcare. El măsoară circa 2 metri și 40 de centimetri înălțime și cîntărește 450 de kilograme. Mecanismul va putea fi deosebit de util într-o serie întreagă de situații previzibile sau neașteptate ce se pot ivi în spațiul extraatmosferic, ca și pentru efectuarea unor operațiuni de montaj, pentru alte lucrări în Cosmos.

Paznici

Paza unui depozit de medicamente din Manila, unde se produceau adesea furturi pe timp de noapte, a fost încredințată unui cîrd de gîște. De mai bine de o lună, de cînd au fost „angajați" noii paznici, aici nu s-a mai produs nici un furt, hoții neputîndu-se apropia de depozit fără ca paimipedele să nu dea alarma. Spre deosebire de câini, ele nu au putut fi ademenite cu bucățele de carne. Experiența salvării Capitoliului se repetă, deci...

Campanie

Pe șoselele Suediei circulă „Autobuzul viitorului", aparținînd grupului de militanți pentru pace și dezarmare care desfășoară așa-numita „campanie a unei secunde". Această campanie — inițiată de Comitetul național pentru pace, organizația „Femeile pentru pace" și de alte grupări pacifiste suedeze — prevede realizarea de mitinguri și manifestații în orașele de pe traseu. Denumirea campaniei pornește de la dorința organizatorilor de a explica opiniei publice suedeze că, în lume, în fiecare secundă, se cheltuiesc pentru înarmări 250 000 de coroane, bani care ar putea fi utilizați în scopurile dezvoltării.

Ardere

Arderea în condiții de imponderabilitate ridică o serie de probleme, printre care se numără și aceea că flacăra este amenințată de „sugrumare" prin propriile produse ale arderii. Găsirea unei soluții pentru asigurarea arderii este necesară atît pentru efectuarea cercetărilor științifice, cît și pentru unele reparații ce ar implica sudura. Cercetătorii britanici propun plasarea flăcării într-un cîmp electromagnetic orientat, care elimină, astfel, produsele arderii din zona acesteia. Studiile efectuate demonstrează că această soluție permite utilizarea flăcării deschise în cadrul stațiilor orbitale pentru cercetări și diverse lucrări de reparații sau întreținere — relatează revista „Orbita".

Acces

Japonia și Statele Unite au semnat la Tokio un acord care prevede accesul părții nipone la patente militare secrete ale S.U.A. „în scopuri de securitate". În baza documentului — relatează agenția „China Nouă" — S.U.A. vor furniza Japoniei informații științifice și de altă natură cu caracter militar, cu condiția ca partea niponă să păstreze secrete aceste materiale. Observatorii de la Tokio apreciază că noul acord va netezi calea pentru dobîndirea de către Japonia a unor echipamente militare bazate pe tehnologii moderne, produse în S.U.A., inclusiv pentru producerea unui nou avion de vînătoare al cărui nume de cod este „FSX".

„Stadioanele mîniei"

Faceți sport, nu război ! Acesta a fost apelul lansat în unanimitate de marii conducători sportivi ai fotbalului și ai rugby-ului, de arbitri și sportivi de performanță, în cadrul unei emisiuni a Televiziunii franceze consacrate fenomenului violenței pe terenurile de sport și printre suporteri.

De la tragedia de pe stadionul Heysel din Bruxelles, din 29 iunie 1985, soldată cu 38 de morți — scrie ziarul francez „Le Figaro" —, fiecare știe că oroarea poate surveni în orice moment pe un stadion. Transmis în direct la televiziune, acest masacru a șocat conștiințele, dar, în pofida amplorii date de presă, el nu a împiedicat amploarea brutalității. De atunci, aproape la fiecare meci se înregistrează incidente.

Proveniți în cea mai mare parte din periferiile sărace, șomeri, consumatori fără moderație de alcool și bere, se pare că huliganii de pe terenurile de sport au un singur gînd — să se servească de sport ca pretext pentru a-și exprima violența.

Întreaga Europă — apreciază „Le Figaro" — pare afectată și se vorbește cîteodată de o internațională a huliganilor. Sport considerat pînă în prezent cavaleresc, deși foarte bărbătesc, rugby-ul cunoaște, la rîndul său, violența. Un jucător din Monteux (Vaucluse), Dominique Leydier, a fost omorît în urma unei încăierări pe terenul Huveaune din Marsilia la 15 noiembrie.

„Unii spectatori pot să se dezlănțuie dacă văd că, pe peluză, jucătorii nu respectă hotărîrile arbitrului sau se iau personal de el", mărturisește Michel Vautrot, arbitru internațional de fotbal, inspector pentru educația națională din Besançon.

În Franța toate stadioanele mari sînt prevăzute cu grilaje de separare și conducătorii lor fac, regulat, apel la forțele de ordine pentru a descuraja și a calma violențele. Pentru a stăvili brutalitatea, pe teren nu există decît o singură armă : sancțiunea aplicată jucătorului sau terenului. „Orice sportiv care va ceda violenței poate fi suspendat, chiar pînă la sfîrșitul sezonului, dacă greșeala sa este inadmisibilă", subliniază Boujon, secretarul general al Federației de rugby. După părerea lui Serge Blanco, din echipa națională de rugby, violența denaturează total spiritul sportiv. „Din fericire, eu nu am fost victima violenței. Ea trebuie condamnată, arătîndu-se că sportul trebuie să rămînă o plăcere, chiar o pasiune, dar să nu devină un război". Michel Vautrot împărtășește această opinie. Pentru el, care este în primul rînd pedagog, violența rămîne o problemă de educație.

Mafia

Directorul Biroului Federal pentru Investigații (F.B.I.), William Sessions, a arătat, în cadrul dezbaterilor Congresului, că, din anul 1981 și pînă în prezent, autoritățile de resort americane au reușit să aresteze și să trimită în închisoare peste o mie de membri și asociați ai Mafiei. El a mai arătat că principalele „familii" ale crimei organizate au fost, în cea mai mare parte, lichidate în mari orașe ca New York, Boston, Cleveland, Denver, Milwaukee, St. Louis, Kansas City, precum și în statul New Jersey. Totodată, sînt în curs acțiuni polițienești și judiciare împotriva „familiilor" mafiote din Philadelphia și Los Angeles. Cu toate acestea, directorul F.B.I. a apreciat că Mafia rămîne pentru S.U.A. o „amenințare națională".

Imagine din zona localității olandeze Heerewaarden, inundată de rîurile Maas și Waal, ca urmare a topirii masive a zăpezii din munții Ardeni

FLOOT

lățime, din care au trebuit să confecționeze în fața publicului cîte un avion, după concepție proprie, dar avînd aceeași greutate, pe care, apoi, le-au lansat în aer. Cîștigător a fost declarat un tînăr student, al cărui „aparat de zbor" a aterizat după ce a parcurs 35,42 m. Concursul a scos în evidență ingeniozitatea constructorilor care, la rîndul lor, s-au inspirat din modele cunoscute de avioane.

Tse-tse

Maladiile tropicale reprezintă, în special pe continentul african, un fenomen grav, care preocupă intens pe specialiști. În lupta împotriva uneia dintre acestea, cu efecte grave, atît la om, cît și la animale, cunoscută sub numele de trypanosomiasis sau „boala somnului", au fost obținute noi succese în Kenya. Aici a fost experimentat, cu mare eficiență, un nou tip de insecticid, denumit „Glossiner 200 S.C.", al cărui miros atrage mușteleu tse-tse, insectele purtătoare ale bolii, provocîndu-le moartea în 30 de minute. Insecticidul are la bază compuși ai acetonei și octanolului, avînd eficacitate chiar în condiții de ploi tropicale. Agenția „China Nouă" arată că, în prezent, peste 10 milioane de kilometri pătrați de teren din Africa sînt infestați de musca tse-tse.

Studiu

Într-un studiu publicat în revista „American Journal of Psychiatry", specialiștii atrag atenția asupra efectelor secundare, de natură psihiatrică, ale steroizilor anabolici. Atleții, cărora li se administrează acești steroizi pentru creșterea puterii musculare, pot suferi tulburări mentale, de la stări de depresiune acută pînă la halucinații și chiar mînie violentă, care, deși temporare, pot deveni extrem de periculoase pentru echilibrul psihic prin repetarea administrării acestor stimulenți, interziși de altfel.

Ipoteză

Cercetătorii sovietici din zona Polului Sud au ajuns la concluzia că stratul de ozon de deasupra Antarcticii nu are nici un fel de discontinuități, fiind apropiat, ca mărime și densitate, de cel de la latitudinile geografice medii — relatează agenția „TASS". Cercetătorul sovietic Aleksandr Cetverikov, unul dintre conducătorii programului celei de a 32-a expediții sud-polare sovietice, relevă că, într-adevăr, în zona geografică antarctică, în lunile septembrie-octombrie, stratul de ozon se reduce, dar, la sfîrșitul lunii noiembrie, acest proces încetează total. Toamna, el este reversibil, astfel încît stratul de ozon revine la normal, cum este și în prezent. Cercetătorul apreciază că fenomenul nu poate fi considerat o anomalie, cu atît mai mult o anomalie catastrofală. Interpretarea care îi este dată de unii oameni de știință — apreciază Cetverikov — se datorează, mai degrabă, faptului că, pînă în prezent, știința nu a descifrat încă toate particularitățile circulației atmosferice în zona antarctică.

Vaccin

Numeroase laboratoare sînt antrenate, în prezent, în cercetări ample pentru descoperirea unui vaccin contra SIDA. Recent, revista „Paris Match" a publicat imagini dintr-un film realizat la Institutul Pasteur și care prezintă drumul virusului SIDA, de la invazia organismului la distrugerea celulelor sănătoase. Realizarea acestui film — consideră specialiștii — constituie o cale prețioasă spre găsirea unui antidot. Deocamdată, vaccinarea cu virus HIV nu este posibilă, întrucît el nu este depistat de anticorpi și de celulele macrofage din organism. La Institutul Pasteur, cercetările asupra unui vaccin se fac, în paralel, de grupuri de specialiști în mutații genetice, chimiști, medici ; dar, chiar dacă ar exista în prezent un asemenea vaccin eficient pentru animalele de laborator, ar trebui cel puțin cinci ani pentru a-l putea folosi în cazul oamenilor.

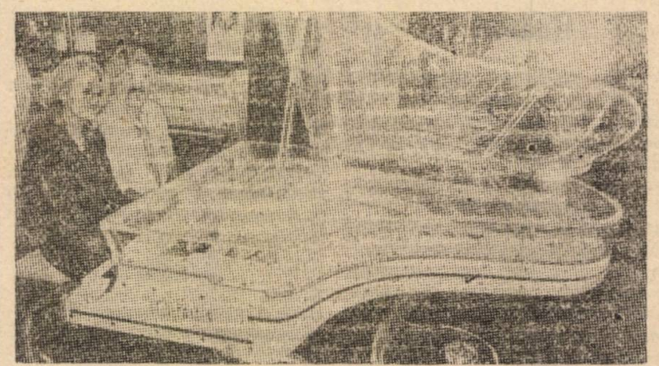

O atracție mai mult pentru ochi decît pentru urechi : un „pian de sticlă" expus, luna trecută, la salonul muzical din Frankfurt (R.F.G.)

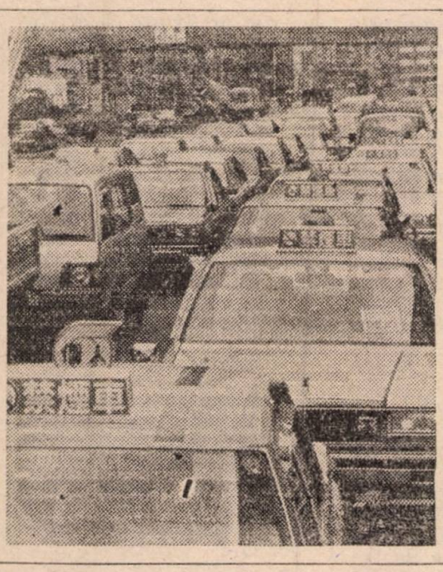

Începînd cu 1 aprilie a.c., pe străzile capitalei nipone circulă un număr de 18 taxiuri în care este interzis fumatul. Existența acestui gen de taxiuri este aproape unică în lume, constituind doar una din acțiunile întreprinse în cadrul campaniei împotriva fumatului declanșată la Tokio

Robeson

Orașul Philadelphia (statul Pennsylvania) a aniversat împlinirea a 90 de ani de la nașterea cunoscutului cîntăreț și luptător pentru pace Paul Robeson, care a trăit ultimul său deceniu de viață în acest oraș. Printr-o serie de expoziții, conferințe, prezentări de filme în care a jucat Robeson a fost evocată personalitatea prestigioasă a celui care l-a întruchipat pe scenă pe Othello, a cîntărețului a cărui voce profundă de bas răsună, și astăzi, de pe numeroase discuri, a celui care nu s-a temut să înfiereze rasismul și militarismul.

Concurs

Un original concurs cu avioane din hîrtie a avut loc în localitatea Tafalla, din nordul Spaniei. Participanții au primit, fiecare, de la organizatori, cîte o bucată de hîrtie de 34,5 cm lungime și 24 cm

Peripeții

Carmine Urciuolo — un tînăr de 23 de ani, din Avellino (Italia), rănit într-un accident rutier — a fost nevoit să apeleze la un „autostop" pentru a ajunge la spital, întrucît ambulanța care fusese trimisă în ajutorul său l-a pierdut pe drum. Din cauză că echipa de ajutor trimisă cu ambulanța nu a închis bine portiera din spate a mașinii, rănitul a căzut cu brancardă cu tot pe șosea, fiind transportat, apoi, la spital de un automobilist.

Comitete

Președintele Republicii Zimbabwe, Robert Mugabe, a anunțat crearea a trei comitete formate din conducători ai partidelor ZANU-FP și ZAPU în vederea realizării unificării politice a țării. El a precizat că va face parte personal din primul comitet, împreună cu ministrul la președinție Joshua Nkomo și cu vicepreședintele Simon Muzenda. Mugabe a subliniat că Nkomo și Muzenda îl vor ajuta de-a lungul întregului proces de integrare și restructurare a noului partid. Cel de-al doilea comitet va coordona și urmări progresele în direcția unificării, iar cel de-al treilea va supraveghea realizarea integrării la nivelurile de bază — districtual și provincial.

Congres

Primul Congres internațional consacrat promovării raporturilor de cooperare economică și comercială dintre țările latino-americane și cele africane urmează să se desfășoare la Rio de Janeiro, în perioada 23 aprilie — 3 mai. Participă delegați din Africa, America Latină, S.U.A. și Europa occidentală.

Rubrică realizată de Ilie Olteanu

PANORAMIC

Procesul mercenarilor (10)

Între mitul „SAS" și realitate

Continuînd relatarea episodului rhodesian, trebuie să ne întoarcem în timp la cel angolez. Dar nu pentru a-l repovesti pe acesta, ci spre a aminti de stratagemele de care s-au folosit unii recrutori pentru a strînge mercenarii destinați frontului angolez. Astfel, la începutul lunii iunie 1975, în ziarul londonez „Daily Express" au apărut mai multe mici anunțuri destinate recrutării. La numerele de telefon la care se puteau face ofertele, răspundea mereu aceeași persoană. Se numea John Banks și se prezenta drept „conducător al firmei SAS". În realitate, firma cu aceste inițiale, și cu numele complet de „Security Advisory Services", fusese fondată abia la 14 august același an, iar cel ce o crease, amintitul John Banks, fusese parașutist într-o unitate operațională britanică. Folosind inițialele „SAS", el miza, de fapt, pe confuzia ce se putea crea datorită asocierii cu foarte cunoscuta „Special Air Service" (Serviciul special al armatei aerului britanice), „unitate de comandouri de parașutiști specializați în lupta corp la corp, execuții discrete și operațiuni de înăbușire a tulburărilor". Iar, ca apropierea să nu se oprească doar la inițiale, John Banks și-a instalat „statul major" în localitatea Camberley (comitatul Surrey), exact vizavi de cea mai prestigioasă instituție militară britanică — Școala de ofițeri din Sandhurst ! Or, cum, în anul 1975, efectivele armatei engleze au fost reduse cu opt mii de oameni, s-a spus că „indizerabilii, nemulțumiții sau cei dornici de aventură n-aveau decît să traverseze... strada". Sigur, miza lui Banks nu se oprea doar la ei : voia să recruteze și foști adevărați membri ai „SAS", dar de valoare, astfel încît să nu dea greș în expediția pe care o preconiza. El nu putea neglija nici faptul că, la urma urmei, acestora li se mai spunea și „soldații fără față, specializați în cele mai periculoase operațiuni de comando". Este vorba de cei care aveau specialitatea lui Banks: „parașutiști operaționali, care executau și sabotaje, se lansau de la 8000 de metri cu masca de oxigen pe față și nu-și deschideau parașutele decît la 250 metri distanță de pămînt !"

Așa cum spuneam, la începutul lunii iunie 1975 încep să apară, în serie, micile anunțuri cu acest conținut : „Ex-comando, parașuști sau membri ai Special Air Service sînt căutați pentru o interesantă muncă în străinătate... 5 000 de franci pe lună, primă de risc pentru a lupta în Angola și Cabinda împotriva regimului marxist angolez".

Cînd a fost sunat la telefon, John Banks „a pretins că el, în realitate, căuta voluntari pentru a lupta **împotriva** (și sublinia acest ultim cuvînt) regimului Smith din Rhodesia" ! De ce a recurs la această ciudată stratagemă spre a recruta „centurionii" destinați Angolei n-a explicat niciodată.

N-a făcut-o el, și n-a făcut-o nici alt asociat al său, Frank Perren, avînd un trecut la fel de „plin", ca și alți mercenari recrutați între timp de noua sau, mai curînd, falsa „SAS". Perren era descris ca „un fost angajat al marinei regale (britanice) care și-a desăvîrșit pregătirea (ori și-a demonstrat «calitățile») într-o altă organizație specializată în lovituri dure — Special Boat's Service, pe care o numea o unitate de comando de «scafandri»". Frank Perren se lăuda (în ziarul „The Sunday Times" din 25 ianuarie 1976) că a recrutat peste 70 foști prieteni din Plymouth și împrejurimi.

Un alt asociat al lui Banks era un anume Leslie Aspin, „care știa multe despre multe lucruri. Astfel, a fost implicat pînă peste cap în afacerea **Claudia**, din martie 1973". Este vorba de o poveste complicată despre un trafic de arme destinat Armatei Republicane Irlandeze (IRA) din Irlanda de Nord. **Claudia** era un cargou vest-german sub pavilion cipriot (evident, pavilion de complezență). În ce-l privește, directorul companiei ce poseda vasul, Günther Leinhäuser, avea să nege mai tîrziu că a participat la recrutarea de mercenari pentru Rhodesia. În schimb, a numit pe cei ce l-au contactat spre a-l atrage în afacere. La 2 aprilie 1975, Herr Günther Leinhäuser declara ziariștilor convocați special în biroul său din Hamburg că a acționat doar ca intermediar într-o operațiune care a constat în trimiterea de arme IRA. Nava a fost interceptată în largul coastelor irlandeze cu cinci tone de arme la bord. Firește, directorul companiei, Leinhäuser, și-a exprimat mîhnirea profundă, s-a declarat scandalizat, dat fiind că trebuiau să se afle pe **Claudia** 100 tone de arme. Acum, el dorea să știe ce s-a întîmplat cu cele 95 de tone care lipseau la cîntar. N-a aflat niciodată sau poate a citit ce a scris Tom Gereghty, în **„The Sunday Times"**, despre unul dintre conducătorii pseudo-„SAS", și a înțeles ceea ce trebuia. „În fruntea firmei «Security Advisory Services», se află (și) redutabilul Leslie Aspin, fost contrabandist și agent dublu, care a negociat expedierea de arme pe **Claudia**, înainte de a informa, el însuși, serviciile de securitate britanice..."

În sfîrșit, al patrulea om de bază din fruntea noii „SAS" era Nicholas Hall, alias Norman Mervyn Hall, și el „fost" parașutist, alungat din armata britanică și condamnat la doi ani închisoare, întrucît a vîndut arme unei organizații paramilitare de extremă dreapta din Irlanda de Nord, așa-numita „Protestant Ulster Volunteer Force".

Așadar, contrabandiști dovediți, indivizi, e adevărat, întreprinzători, dar în sensul rău al cuvîntului, inși refuzați de societate, de regulă expulzați din armată pentru afaceri murdare, conduc o firmă ce concurează, nu numai formal, vestitul regiment „SAS".

În mod ciudat, după ce, în Angola, au fost arestați mai mulți mercenari englezi, care au fost judecați ulterior, iar afacerea a sensibilizat foarte serios nu numai opinia publică, ci și unele cercuri politice din Marea Britanie, „SAS" a lui John Banks nu și-a încetat existența. E adevărat, a devenit mai puțin activă, concurînd, totuși, serios pe cei 500 membri ai „Forței voluntarilor militari britanici", condusă de Paul Daniels, „fost", și acesta, în Congo, pe vremea „afacerii katangheze", și în Biafra.

De asemenea, potrivit cunoscătorilor, „mercenarii care au scăpat de potopul angolez au fost reclasați în alte sectoare, mai oneroase, dar nu și mai puțin periculoase" : de pildă, evacuarea uzinelor în care se află greviști sau a navelor aflate în condiții similare. Astfel, în martie 1977, mercenari angajați la Londra au fost transportați în portul Le Havre spre a recupera nava „Globtik Veuvs", de 5 000 tone, care era imobilizată în portul normand și ocupată de marinarii aflați în grevă.

„...și-au căutat-o !"

Sigur, se pot face multe comentarii despre cei ce i-au angajat, ca și despre cei ce s-au angajat ca mercenari. Sînt destule de spus și de observat. Dar, dincolo de orice, ni se pare semnificativă poziția adoptată de John Banks într-o emisiune **Panorama** dedicată mercenarilor și realizată de Michael Cockerell pentru BBC, despre care am mai vorbit. Participînd la emisiune, conducătorul firmei „SAS" e prezentat astfel de realizatorul **Panoramei.**

„— Cockerell : John Banks și asociații săi susțin că adevărata rațiune pentru care unii se fac mercenari nu ar fi banul și nici aceea de a ieși din fiasco-ul propriei existențe. De altfel, ei (Banks și colegii săi) sînt pe cale de a scrie o carte pe această temă".

Răspunzînd, Banks nu s-a abătut de la ideea veche —, vehiculată și de Hoare, și de Schramme, și de Steiner, și de Bob Denard — a „combaterii comunismului". După care, publicistul de la BBC revine, punînd punctul pe i.

„— Cockerell : John, vă simțiți responsabil de faptul că zece dintre ei sînt judecați în acest moment și că își riscă, probabil, pielea ? (Este vorba de cei zece mercenari arestați și judecați în Angola, în anul 1976 — n. n.)

— Banks : Tipii care au părăsit Regatul Unit pentru Africa sînt mari naivi. Știau, cu toții, că pleacă în război. În Africa, războaiele sînt foarte, foarte urîte; protagoniștii sînt prost echipați, se face o treabă murdară. Ei au plecat pentru a face război, și nu pentru a se amuza".

În sala tribunalului din Luanda, unde s-a reproiectat emisiunea lui Michael Cockerell, cei zece mercenari aflați în boxă au ascultat uimiți declarația de mai sus. Potrivit unor martori oculari, nu și-au putut ascunde stupefacția cînd au auzit și concluzia lui John Banks. O reproducem textual : „Acești cretini și-au căutat-o".

Era ultima trădare a lor, cum se întreba cineva ? Oricum, să mai adăugăm că, dincolo de banii încasați (de unde ?) pentru fiecare individ recrutat și expediat pe frontul angolez, același John Banks nu s-a sfiit să bage în propriul buzunar și sumele destinate familiilor „centurionilor" !

Ultimul comentariu ironic îi aparține aceluiași Michael Cockerell : „Banks a primit mii de scrisori de candidați mercenari. Indiferent ce li se întîmplă acestor zece oameni în Angola, el este convins că, în acest moment, dacă ați avea chef să cumpărați mercenari, vă trebuie englezi".

Se exprimă aici imposibilitatea unora față de acțiunile falsei „SAS" și ale conducătorilor ei, dar și în ce privește destinul concetățenilor celor care, la adăpostul scuzei că „aceștia și-au căutat-o", i-au trimis, adesea, la moarte.

Dumitru Constantin

(Va urma)

IN LUMEA ȘTIINȚEI

Cercetarea spațială – la orizontul anului 2 000 (II)

În obiectiv: planetele și „corpurile mici" ale sistemului nostru solar

Cum și cînd s-a format și, mai ales, cum a evoluat sistemul nostru solar? Care este „trecutul" Terrei și la ce evoluție se poate aștepta planeta noastră? — iată întrebări la care încearcă să răspundă cercetarea planetară, prin programele și proiectele de durată, definitivate în ultima vreme sau aflate în curs de elaborare și care urmează să fie puse în aplicare, pe baza unei largi colaborări internaționale, pînă în anul 2000 și în primii ani ai mileniului următor. Ținînd seama de interesul general, manifestat față de cunoașterea aprofundată a structurii și evoluției Pămîntului — cunoaștere facilitată în mod decisiv de cercetarea, cu ajutorul mijloacelor spațiale, a planetelor și sateliților acestora, de investigațiile sistematice asupra dinamicii atmosferei interplanetare, și ele deosebit de prețioase pentru climatologi, de încercările de elucidare a diferitelor aspecte legate de apariția vieții terestre —, putem considera că asemenea programe și sarcini asumate de cosmonautica pașnică reprezintă o necesitate ardentă și nicidecum un lux inutil.

Retrospectiva primelor trei decenii care au trecut de la inaugurarea erei spațiale relevă că cercetările din „etajul interplanetar", efectuate cu ajutorul aparatelor cosmice automate, s-au concentrat, îndeosebi, asupra planetei Venus. Numai cosmonautica sovietică a lansat, către vecina noastră dinspre Soare, 16 aparate automate de tip „Venus" (de survolare, orbitale și de aterizare), precum și două aparate „Vega", cu module de desantare și sonde aerostatice pentru studierea atmosferei venusiene. La rîndul său, cosmonautica americană a trimis, în două etape (prima între 1959—1960, iar următoarea între 1965—1968), mai multe stații interplanetare automate din seria „Pionier", pentru ca, ulterior, să lanseze pe orbita venusiană tandemul „Pionier-Venus 1" și, respectiv, în atmosfera planetei, cuplul „Pionier-Venus 2".

Trecerea în revistă a proiectelor și programelor spațiale pentru perioada următoare permite constatarea că, de data aceasta, cercetarea interplanetară situează, în prim planul preocupărilor, planeta Marte și sateliții săi. Savanții și specialiștii explică această „mutație" prin faptul că a sosit momentul să fie elucidată evoluția climatului „planetei roșii", problemă legată de cunoașterea structurii ei interioare. În această privință, datele existente se limitează la caracteristici generale (masă, rază, moment inerțial); în schimb, nu sînt încă precizate grosimea scoarței, natura nucleului și a radiațiilor termice.

Informațiile furnizate de cele șase stații sovietice „Mars", trimise anterior spre planetă, ca și de suita de stații americane „Mariner", confirmă ipoteza potrivit căreia atmosfera marțiană a fost cîndva cu mult mai compactă, climatul — cu mult mai blînd, iar la suprafață ar fi existat surse de apă. În aceste condiții s-ar fi putut forma anumite molecule organice complexe. Savanții nu exclud că Marte ar putea fi unul dintre puținele „colțuri" ale sistemului nostru solar, unde astăzi ar mai putea fi depistate forme de viață sau urme ale acesteia din trecut.

Aducerea pe Terra a unor mostre de sol marțian și analiza acestora în laboratoare terestre speciale constituie calea cea mai sigură pentru elucidarea problemei. Sub raport tehnic, misiunea nu este de loc ușoară, necesitînd parcurgerea cîtorva etape. Programul de cercetare a planetei Marte, avut în vedere de cosmonautica sovietică, își propune în esență: determinarea morfologică și geologică a solului marțian, a evoluției climatului și a structurii interne a planetei, precum și căutarea eventualelor urme de viață. Clarificarea acestor aspecte prezintă o mare însemnătate și pentru mai buna cunoaștere a genezei și evoluției altor corpuri ale sistemului nostru solar, inclusiv a planetei Pămînt.

Concomitent cu pregătirile pentru trecerea la realizarea proiectelor de cercetare a planetei Marte și a sateliților acestei, cosmonautica sovietică și-a stabilit ca obiectiv continuarea studierii „corpurilor mici" ale sistemului nostru solar, precum și inițierea de investigații de amploare asupra planetelor gigant și sateliților lor naturali.

O reprezentare sugestivă a evoluției viitorului satelit sovietic, care urmează să fie trimis către planeta Marte, în cadrul proiectului „Phobos" (desen)

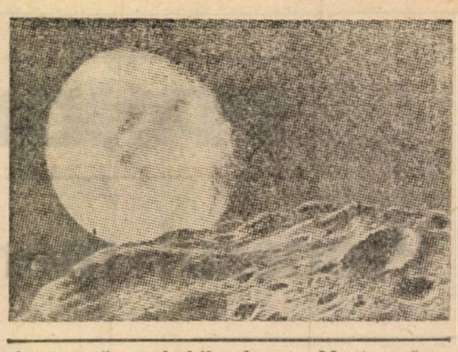

Așa arată, probabil, planeta Marte, văzută de pe suprafața satelitului său natural, Phobos

Prezentăm detalii despre două proiecte de anvergură privind cercetarea planetelor și „corpurilor mici" ale sistemului nostru solar.

PROIECTUL „PHOBOS" (avînd ca perioadă de realizare a doua jumătate a anului 1988—finele anului 1989) este primul pas important al programului stabilit pentru cercetarea planetei Marte. Componentele proiectului vizează: cercetarea satelitului marțian „Phobos", a planetei propriu-zise, a Soarelui și spațiului interplanetar. Expediția „Phobos" va demara, practic, în luna iulie a.c., prin lansarea succesivă, la un interval de cîteva zile, de pe cosmodromul Baikonur, a doi sateliți, de o construcție nouă, fiecare dintre ei avînd la bord peste 20 de aparate, create prin forțele reunite ale specialiștilor din 13 țări (Austria, Bulgaria, Cehoslovacia, Elveția, Finlanda, Franța, R.D.G., R.F.G., Irlanda, Polonia, Suedia Ungaria și U.R.S.S.), precum și agenția spațială vest-europeană. S-a stabilit ca, pe întregul lor parcurs pe ruta Pămînt-Marte, aparatele cosmice să efectueze și cercetări asupra Soarelui și spațiului interplanetar. În program sînt precizate un mare număr de experimente și măsurători în aceste direcții. În total, proiectul „Phobos" include 24 de experimente.

În ceea ce privește satelitul propriu-zis, se vor efectua cercetări asupra suprafeței phobosiene (compoziția chimică și mineralogică, harta termică, proprietățile fizice și caracteristicile radiofizice), ca și asupra structurilor interioare (dimensiunile acestor structuri, caracteristici seismologice și radiofizice). De asemenea, se prevăd observații și măsurători asupra evoluției orbitale a satelitului marțian.

...Conform „scenariului", aparatul cosmic trimis de pe Terra se va apropia de suprafața lui Phobos la cîțiva zeci de metri și îl va survola la o viteză redusă. În acest răstimp, pentru prima dată în istoria experimentelor planetare, vor fi cercetate, cu ajutorul laserilor și al sondajului cu ioni, elementele și izotopii din componența solului unui corp ceresc. Analizele cu aceste metode se vor efectua în aproximativ 100 de puncte ale suprafeței phobosiene, pe toată durata survolului; ele vor fi dublate de metode „tradiționale", de pildă, prin sistemul de televiziune vor fi obținute imagini color, pe care vor putea fi distinse detalii care, la scara reală, măsoară 6 cm. Totodată, dispozitivele din compunerea complexelor videospectrometrice vor asigura înregistrarea a 1 100 de imagini, dintre care o bună parte vor fi transmise pe Pămînt prin radiocanale. Printr-un sistem special, vor parveni pe Terra și imagini ale planetei Marte, ca și ale unor stele luminoase. Cînd aparatul cosmic se va apropia de

suprafața lui Phobos la cea mai mică distanță, de el se va desprinde o sondă destul de mare — în fapt, o stație autonomă cu longevitate spațială ridicată, care va începe să coboare lent pe solul phobosian, iar, apoi, se va fixa solid aici. Sarcina ei principală constă în efectuarea de experimente științifice diverse asupra suprafeței satelitului marțian, care cer timp îndelungat pentru măsurători. Stația va continua să funcționeze, aici, aproximativ un an. O altă sondă, coborîtă pe Phobos, va începe să se deplaseze pe suprafața acestuia, fiind pusă în poziție de lucru cu ajutorul unor antene și dispozitive de orientare. Sonda este aptă să efectueze măsurători științifice, transmițînd informațiile prin canale radio la aparatul orbital. Ciclul de măsurători se continuă în alte puncte, întrucît sonda se deplasează prin salturi la distanțe de 20 metri. În total, sînt prevăzute 10 asemenea reprize de măsurători. În felul acesta, vor putea fi obținute, cu ajutorul sondelor de aterizare, date, luate de la mică înălțime, sau direct de pe solul phobosian, asupra structurii păturilor acestuia, a compoziției lui chimice și mineralogice.

Cercetarea planetei Marte și a mediului înconjurător va fi realizată în timpul evoluției aparatului cosmic pe orbita circummarțiană, folosindu-se metoda sondării de la distanță. Măsurătorile radio și fotometrice sînt prevăzute a fi mai intense în momentul apropierii aparatului la distanța minimă de Marte.

Seria de experimente în atmosfera și ionosfera planetei va permite — estimează specialiștii — să se stabilească principalele cauze care determină transformările ce au loc în atmosfera marțiană, precum și obținerea de date asupra unor posibile rezerve de apă pe Marte. Se va efectua, în premieră, și un experiment privitor la difuzarea electronilor și principalilor tipuri de ioni în mediul din vecinătatea planetei Marte și în vîntul solar.

În ceea ce privește studierea Soarelui și spațiului interplanetar, se întrevede posibilitatea ca, prin observarea lor concomitentă — de la bordul aparatelor cosmice, de pe Pămînt și, respectiv, de pe orbite — să se asigure măsurări triple ale structurii cromosferei și coroanei solare (tomografie solară). Alte măsurători interesante asupra proceselor din Soare urmează să fie făcute în timpul evoluției aparatelor spațiale pe orbitele marțiene, cu ajutorul dispozitivelor speciale instalate la bordul lor.

PROGRAMUL „MARTE-2000" prevede două etape distincte de realizare. Prima se întinde pe durata a cinci ani (1992—1996), iar cea de a doua — în ultimii trei ani ai mileniului actual (1998—2000). La pregătirea și realizarea programului participă

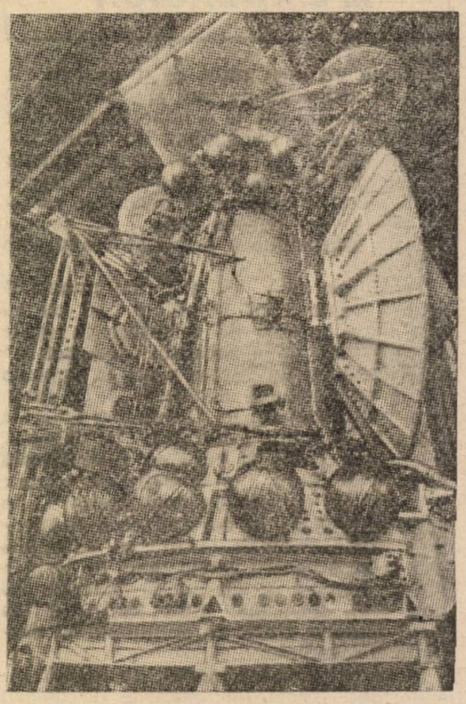

Una din stațiile automate sovietice care a „cartografiat" planeta Venus

două institute academice sovietice (Institutul de cercetări cosmice și cel de geochimie și chimie analitică), precum și Centrul științific experimental al organizației „Glavkosmos". Ca mijloace tehnice de realizare a programului, sînt preconizate cîteva tipuri de aparate orbitale : sateliți artificiali ai planetei Marte, module marțiene de tip „marsohod", aerostate și „penetratoare" — toate avînd ca sarcină finală ca, la încheierea misiunii (anul 2000), să asigure aducerea de mostre de sol marțian pe Terra.

În prima etapă, vor fi lansați pe orbită sateliții marțieni, stabilindu-se locul de coborîre și zonele de cercetare pentru modulele marțiene, coborîrea acestora pe solul planetei, lansarea aerostatelor în atmosfera marțiană. Pentru fiecare categorie din aparatele menționate vor fi precizate momentele și durata activității de cercetare asupra planetei și mediului înconjurător acesteia, ca și în atmosfera marțiană. Tot în această etapă, va fi stabilit locul de recoltare a mostrelor de sol marțian.

În următoarea etapă, va avea loc operațiunea de recoltare și transportare a mostrelor de sol marțian, în paralel desfășurîndu-se o intensă activitate de cercetare asupra diferitelor zone ale planetei. De asemenea, va fi desemnat locul cel mai potrivit pentru debarcarea pe Marte a primelor echipaje de cosmonauți.

Numeroase prevederi ale acestui program vizează obținerea de informații și imagini televizate, întrucît sateliții marțieni sînt dotați cu seturi complexe de aparatură orbitală adecvată cercetărilor interplanetare. Această aparatură este destinată unui număr important de experimente pentru cercetarea suprafeței și atmosferei planetei, precum și pentru navigația către Marte și pe orbita circummarțiană. Cu ajutorul aceleiași aparaturi se vor determina locul de „amarsizare" și se vor alege traseele de deplasare pentru modulele marțiene.

Mihai Coruț

(va urma)

Patru decenii de la proclamarea statului Israel

Israelul sărbătorește, în aceste zile, a 40-a aniversare a independenței sale de stat. La 14 mai 1948, conducătorii populației evreiești care trăia în acel timp pe teritoriul Palestinei, aflată sub mandat britanic, au proclamat, în cadrul unei ședințe solemne, desfășurate la Tel Aviv, independența statului Israel. Acest act s-a produs ca urmare a rezoluției Adunării Generale a O.N.U. din 29 noiembrie 1947, privind partajarea Palestinei în două state separate : evreiesc și arab.

În cei 40 de ani care au trecut de la proclamarea independenței de stat a Israelului, această țară a cunoscut transformări notabile. S-a dezvoltat o industrie diversificată, cu ramuri specializate iar agricultura, structurată pe baze moderne, obține importante producții la un sortiment extrem de variat de plante și arbori fructiferi. De menționat că, din întreaga populație, 85 la sută trăiește în orașe, din care cele mai multe au fost construite și reconstruite în ultimii 40 de ani.

Statul Israel s-a confruntat, în anii existenței sale, cu probleme extrem de complicate, în condițiile situației conflictuale ce domnește de patru decenii în Orientul Mijlociu. Războaiele cu statele vecine, ocuparea prin forța armelor a unor teritorii arabe, problema palestiniană, care nu și-a găsit nici pînă acum o rezolvare concretă, pe baza dreptului legitim la autodeterminare și independență națională, au creat populației Israelului, ca și tuturor popoarelor vecine, o stare de continuă insecuritate, cheltuieli militare exorbitante, grele pierderi umane și materiale. S-a dovedit, o dată mai mult, și în acest caz, că problemele litigioase nu pot cunoaște o soluționare trainică, justă și acceptabilă pe calea forței și a amenințării cu forța, singura cale viabilă fiind aceea a negocierilor pe bază de egalitate, bunăvoință, înțelegere reciprocă, tact și răbdare.

Așa cum a susținut România, de la început — și, în continuare, cu neabătută consecvență —, soluționarea conflictului din Orientul Mijlociu, reglementarea situației din această zonă necesită organizarea neîntîrziată a unei conferințe internaționale de pace cu participarea tuturor părților interesate și, în primul rînd, a Israelului, cît și a Organizației pentru Eliberarea Palestinei — reprezentant unic, legitim al poporului palestinian și unanim recunoscut pe plan internațional —, precum și a membrilor permanenți ai Consiliului de Securitate al O.N.U.

Israelienii, ca și toate popoarele din această parte a lumii, au nevoie de un climat de calm, destindere și înțelegere pentru a trăi normal, la adăpost de stihii, și, de aceea, urarea cea mai bună care li se poate face este să se ajungă neîntîrziat la instaurarea unei păci trainice și drepte, în interesul comun al tuturor celor ce viețuiesc în Orientul Mijlociu.

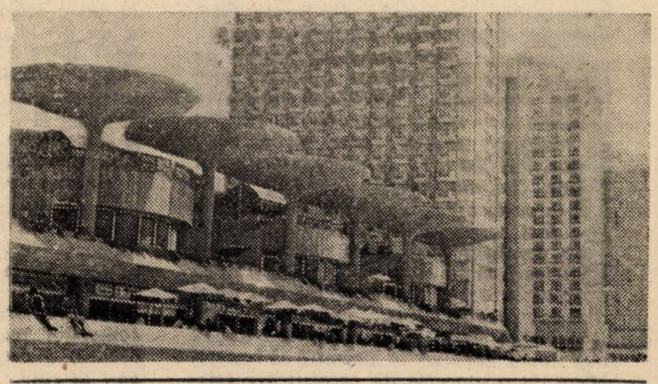

Imagine din Tel Aviv

DIN LUMEA CAPITALULUI

Economia occidentală este marcată de semnele recesiunii

Crahul din octombrie 1987 a reprezentat un gong pentru o nouă criză economică internațională. Actul 1 (intrarea în recesiune) se va juca în 1988. Căderea finală a cortinei va avea loc după un lung act intermediar, care va începe în 1989. Statele Unite riscă să cadă primele pradă recesiunii, pentru că economia lor este cea mai dezechilibrată.

L'Expansion

De ce economia mondială nu-și va putea găsi o orientare sigură în 1988 ? Pentru că dezechilibrele de care suferă au devenit atît de ample, încît nu mai pot fi corectate fără urmări negative. La originea acestora se află reducerea depunerilor americanilor, care cheltuiesc mai mult decît cîștigă ; ei nu acoperă cu depunerile lor interne decît investițiile particulare. Deficitul lor public (3,5 la sută din produsul național) trebuie să fie, deci, în întregime finanțat prin aporturile de capitaluri externe. Desigur, japonezii, ca și vest-europenii, replasează în Statele Unite excedentele pe care le obțin ; dar ei se lasă rugați, ceea ce exercită o presiune asupra devalorizării dolarului și creșterii ratei dobînzii.

Pentru a prelungi faza actuală de expansiune, americanii provoacă ei înșiși deprecierea dolarului, practicînd o politică monetară acomodantă. „Încă un minut, domnule călău !" — se roagă ei, încercînd să evite ajustarea și, deci, recesiunea înainte de alegerile prezidențiale din noiembrie. Vor reuși oare ?

Problema este că America continuă să trăiască astfel peste posibilitățile ei, că ea importă la fel de mult (adică aproape de două ori mai mult decît exportă : o rată de acoperire de țară subdezvoltată !) — și că apelul său la depunerile mondiale forțează ratele dobînzilor. Deși autoritățile monetare fac presiuni asupra ratelor pe termen scurt cumpărînd bonuri de tezaur, piețele reacționează, făcînd să crească ratele pe termen lung. Or, tocmai această ascensiune a provocat crahul din octombrie.

Tensiunea este cu atît mai puternică asupra depunerilor mondiale cu cît au fost luate măsuri de relansare în țările susceptibile de a substitui „locomotiva" americană cu un succes sigur în Japonia (unde expansiunea depășește 4 la sută), mai puțin sigur în Germania federală (abia 2 la sută). Puternică în Japonia, relansarea poate fi cu greu intensificată dincolo de Rhin, unde deficitul public urmează să crească cu două treimi (1 la sută din P.N.B.) în doi ani, ceea ce menține ratele dobînzii la o cotă anormală (6,5 la sută pentru ratele reale pe termen lung). Japonia și Germania federală nu pot, deci, face mai mult pentru a lua locul Statelor Unite ca stimulator al dezvoltării mondiale.

Și se perpetuează, astfel, un deficit insuportabil (peste 150 miliarde de dolari) al comerțului exterior american, care a transformat țara cea mai puternică din lumea occidentală într-un debitor net, care se scufundă tot mai mult în datorii. Dacă nu ne lăsăm impresionați de falsa austeritate a compromisului bugetar încheiat la Washington, ne dăm seama că dezechilibrul nu va putea fi resorbit fără o recesiune. Administrația Reagan încearcă să o amîne pînă după scadența electorală de la sfîrșitul anului 1988, făcînd dolarul să scadă. Procedînd astfel, se poate prevedea că, ea nu va reuși să amîne recesiunea pentru o perioadă suficientă de timp și va precipita ceea ce vrea să evite.

Creșterea ratelor dobînzii pe termen lung și chiar pe termen scurt (după crah, rata dobînzii pentru împrumuturile în „eurodolari" pe trei luni a acumulat mai mult de 1 punct) ilustrează scepticismul piețelor. O nouă inflație este pe drum în Statele Unite. Pînă acum, importatorii și-au comprimat marjele, dar, după o asemenea depreciere a dolarului, ei sînt obligați să mărească prețurile, iar producătorii locali vor profita pentru a mări prețurile lor. Intensificarea inflației importate va obliga autoritățile să adopte o politică monetară mai restrictivă. Oricum, în lipsa unor măsuri serioase de reducere a deficitului bugetar federal, problema scăderii valorii dolarului rămîne de actualitate. Și nu va fi ușor, pentru că a scăzut cu 50 la sută. Dimpotrivă, crizele de stabilizare a schimburilor se produc întotdeauna la sfîrșitul scăderii, tocmai pentru a-i pune capăt.

Pentru a contracara accelerarea inflației în Statele Unite și pentru a frîna deprecierea dolarului, este posibilă o brutală creștere a ratelor dobînzii peste Atlantic. Ea va provoca, în acest caz, intrarea în recesiune, deoarece consumul și activitatea economică sînt pe un teren slab.

De fapt, situația de îndatorare a agenților economici riscă să adîncească recesiunea. Aceasta este valabil pentru consumatorii americani, care nu au mai avut asemenea datorii din anii '30 ; ei vor fi nevoiți să-și reducă cheltuielile. Este, firește, la fel de valabil pentru statul federal, care se preface că își reduce deficitul ; de fapt, măsurile propuse vor stabiliza deficitul la peste 150 miliarde de dolari, dar impactul recesiunii îl va adînci

FRANȚA. „Peste un milion de șomeri nu primesc nici un fel de ajutor"

Într-un studiu dat recent publicității, elaborat de organizația UNEDIC, se arată că, la sfîrșitul lui iunie 1987, 1 131 300 solicitanți de locuri de muncă din cei 2 794 600 recenzați în aceeași perioadă, adică 40,5 la sută, nu primeau nici un fel de ajutor. De la polemica din vara anului 1984 cu privire la „noii săraci", UNEDIC urmărește cu regularitate, în fiecare trimestru, dosarul șomerilor care nu primesc indemnizații. Începînd din iunie 1986, numărul și proporția acestora au sporit.

Structura celor peste un milion de șomeri care nu primesc ajutoare este foarte eterogenă. UNEDIC stabilește aproximativ șase categorii în funcție de motivele pentru care nu primesc ajutor. 235 900 (21,7 la sută) n-au cerut ajutor. Cei mai mulți (404 900, adică 37,3 la sută) au cerut ajutor, dar cererea le-a fost respinsă deoarece nu îndeplineau condițiile, mai ales pentru că nu munciseră timp suficient pentru a avea dreptul la ajutorul de șomaj (un sfert din cei respinși) și, pentru cei mai tineri (12,3 la sută), deoarece nu aveau o diplomă care să le permită să beneficieze de o alocație de recalificare (sistem finanțat de stat). În sfîrșit, 27 000 (2,6 la sută) au avut dosarele respinse.

Studiul constată că 273 500 (25,2 la sută) și-au pierdut dreptul la indemnizație ; ei formează categoria cea mai îngrijorătoare.

Studiul scoate în evidență mai multe fenomene :

— Majoritatea (703 500 adică 62,2 la sută) solicitanților de locuri de muncă și care nu au dreptul la ajutor de șomaj sînt femei. Numărul lor a crescut cu 10 la sută într-un an, față de 5,3 la sută pentru bărbați. Proporția este deosebit de mare la șomeri cu dosarul respins sau care și-au pierdut drepturile la ajutor (66 la sută).

— În schimb, numărul celor sub 25 de ani a scăzut cu 5 000 (1,3 puncte) de la un an la altul, în timp ce numărul celor între 25—49 de ani a crescut cu 15,8 la sută, iar al celor de peste 50 de ani cu 12 la sută, reprezentînd o altă ilustrare a „transferului" șomajului de la tineri spre cei mai vîrstnici, în urma diferitelor măsuri de ajutor pentru angajarea tinerilor.

În sfîrșit, durata șomajului celor care nu au dreptul la ajutor se prelungește de la 366 zile, la sfîrșitul lui iunie 1986, la 411 zile, la sfîrșitul lunii martie 1987, și la 437 zile la sfîrșitul lui iunie. Studiul arată că proporția șomerilor mai vechi (înscriși de peste 6 luni) a crescut de la 55,3 la sută la 58,4 la sută.

(„Le Monde", nr. 13 428/1988)

ITALIA. Anchetă în rîndul tinerilor

Există de acum portretul-robot al tînărului sub 18 ani, făcut de Consiliul Național care se ocupă de problemele minorilor. În cadrul unei conferințe de presă, în prezența ministrului Rosa Russo Jervolino, Consiliul a comunicat rezultatele primului raport referitor la situația minorilor în Italia. Datele culese de CESPES (Centrul de studii politice, economice, sociale) au necesitat 18 luni de muncă intensă și au fost prezentate de președintele Consiliului Național însărcinat cu problemele minorilor, Francesco Spinelli.

Care este numărul acestor tineri ? Se pare că 13,5 milioane. În opt ani, numărul tinerilor sub 18 ani s-a redus cu 2 200 000 și se prevede o reducere mai mare pînă în anul 2023. În prezent, minorii reprezintă 23,19 la sută din totalul populației Italiei. Ce gîndesc, în ce cred, la ce aspiră acești tineri ? Cred în familie, nu atît în cea în care trăiesc, ci în aceea pe care o vor forma. Se interesează de politică fără ca, totuși, să militeze. Preferă alte forme de asociere : activități sportive și pentru mediul înconjurător.

Atitudinea lor față de școală — de care tinerii sînt nemulțumiți — este foarte critică : 89 la sută dintre ei declară că școala trebuie complet schim-

spontan la 200—300 miliarde. Şi este la fel de valabil pentru restul lumii. Scăderea cursului dolarului este o încercare pentru celelalte ţări, mai ales pentru Europa occidentală, compromiţîndu-le potenţialul de creştere, iar recesiunea americană le va imprima un al doilea şoc.

Veriga cea mai slabă se află în ţările în curs de dezvoltare. S-a demonstrat, într-adevăr, că ele au nevoie de o creştere de minimum 3 la sută în ţările dezvoltate pentru a asigura serviciul datoriei lor. Nu numai că această creştere minimală va lipsi, dar tendinţa spre deflaţia mondială va coborî cursul produselor de bază. Să luăm un singur exemplu, Cote d'Ivoire : ea trebuie să facă faţă unor datorii extrem de apăsătoare. Or, în 1987, exporturile de cafea au scăzut cu 51 la sută în volum şi cu 62 la sută în valoare. Cît despre vînzările de cacao, aproape stabile, ele au scăzut cu 29 la sută, datorită prăbuşirii preţurilor lor (la cel mai scăzut nivel de un sfert de secol).

Cum se vor desfăşura lucrurile în 1988 ? O nouă inflaţie este o primejdie în Statele Unite, dar deflaţia ameninţă restul lumii. Recesiunea inflaţionistă în acţiune peste Atlantic antrenează întreaga economie occidentală spre depresiune.

Accidentul care ameninţă economia mondială în 1988 este de natură financiară. El poate fi un al doilea crah bursier, în urma unei creşteri bruşte a ratelor dobînzilor americane. El riscă, mai ales, să fie legat de prăbuşirea unui debitor important, care se va repercuta asupra sistemului bancar occidental. Ce se va întîmpla dacă brazilienii, argentinienii şi mexicanii (datoria lor cumulată depăşeşte 300 miliarde de dolari) formează un cartel ?

Declaraţiile optimiste nu sînt de natură să înlăture concluzia realistă : că vom trăi primejdios în 1988, iar expansiunea va avea de suferit, în primul rînd în Statele Unite şi, apoi, în restul lumii. Povara datoriei vechi va deveni atunci insuportabilă. Acest obstacol în calea creşterii nu va fi înlăturat fără convulsii şi sacrificii. Vor fi necesare o serie de măsuri pentru eliminarea dezechilibrelor existente

bată, iar 68 la sută consideră că profesorii trebuie să fie mai înţelegători. Aproximativ 300 000 de minori părăsesc şcoala înainte de a termina ciclul obligatoriu, fără să participe, apoi, la alte activităţi. Tot aproximativ 300 000 de copii între 8 şi 14 ani sînt angajaţi ilegal în diferite activităţi. Tinerii între 14 şi 18 ani nu manifestă interes pentru pentru lectură : cărţile ocupă locul 14 în cadrul cumpărăturilor făcute de aceşti tineri, nici citirea ziarelor nu are prea mare succes. La radio, toţi aceşti tineri ascultă doar muzică, în schimb 99 la sută din totalul tinerilor petrec în faţa televizoarelor cel puţin 2—3 ore zilnic.

Primul contact cu drogurile are loc între 15 şi 18 ani. În 30 la sută din totalul cazurilor este folosită heroina, care este şi cauza numărului mare de arestări. În 1986, minorii heroinomani aflaţi în închisoare reprezentau 64 la sută din totalul celor închişi. Se pare că, în ultimul timp, în locul heroinei, tinerii folosesc substanţe considerate mai puţin periculoase, ca anfetaminele, de exemplu, care sînt şi mai ieftine. 15 la sută din totalul minorilor se droghează, dar multe dintre minore fac abuz de substanţe alcoolice (89 la sută).

(L'Unità, nr. 68/1988)

„Paradoxurile foametei"

Agenţia A.P.A.

Conferinţa Mondială pentru alimentaţie, care şi-a încheiat lucrările la Bruxelles, a evidenţiat paradoxurile unei lumi în care excedentele ţărilor bogate reprezintă o penalizare pentru ţările cele mai sărace şi în care ajutorul alimentar generează, uneori, noi riscuri de subdezvoltare.

Peste 350 de experţi din întreaga lume, reuniţi sub egida Parlamentului vest-european, au ascultat, timp de două zile, intervenţiile a numeroşi oameni politici şi ale responsabililor unor organisme internaţionale, originari din ţările dezvoltate, ca şi din lumea a treia. Toţi au pus accentul pe situaţia îngrijorătoare creată de excedentele agricole ale ţărilor dezvoltate, care perturbă pieţele mondiale. Or, perspectivele de înţelegere între principalii acuzaţi — C.E.E. şi S.U.A. —, în vederea rezolvării acestor dezechilibre, par mai slabe ca oricînd după această conferinţă — subliniază observatorii.

În lumea întreagă suferă de foame între 435 milioane şi 1 miliard de oameni. „64 de ţări în curs de dezvoltare din 114 suferă de pe urma unui dezechilibru alimentar cronic", sublinia un delegat al F.A.O.

Ambasadorul Senegalului la Bruxelles a pus accentul pe o gravă contradicţie : „În 1986, a spus el, serviciul datoriei ţărilor africane era de patru ori mai mare decît ajutorul pentru dezvoltare acordat acestor ţări."

Un alt paradox denunţat la Bruxelles : excedentele occidentale agravează situaţia alimentară a lumii a treia. Vîndute la preţuri de dumping, aceste stocuri dezechilibrează pieţele mondiale şi privează de debuşee pe acei producători din lumea a treia care ar putea exporta şi ei. „Politica ţărilor dezvoltate care guvernează comerţul agricol este profund iraţională", a recunoscut James Ingram, director executiv al Programului alimentar mondial al Naţiunilor Unite.

În pofida criticilor repetate, ţările C.E.E. şi S.U.A. şi-au etalat din nou divergenţele în această problemă. Ministrul american al agriculturii a reafirmat necesitatea — în vederea asanării pieţei mondiale — de a elimina, în următorii zece ani, subvenţiile agricole acordate de ţările dezvoltate în cadrul G.A.T..T, marele forum mondial al liberalizării schimburilor. Comisarul C.E.E. pentru agricultură a replicat că această propunere este „nerealistă" şi a pledat pentru o abordare mai nuanţată.

La rîndul său, ministrul francez al agriculturii a pledat pentru proiectul său de „Plan Marshall" alimentar pentru lumea a treia. Acest plan prevede ca marii producători de cereale să se înţeleagă asupra majorării preţurilor, sumele astfel obţinute urmînd să servească, în parte, pentru finanţarea ajutorului pentru dezvoltare.

„Exodul de inteligenţă" — pierderi uriaşe ţărilor în curs de dezvoltare

Agenţia A.D.N.

Circa 160 000 de cadre medicale din state asiatice, africane şi latino-americane nu lucrează în ţările lor, deşi acolo există mare nevoie de ele. Potrivit datelor publicate de Organizaţia Mondială a Sănătăţii (O.M.S.), 120 000 dintre aceste cadre sînt angajate în S.U.A., Canada, Marea Britanie, R.F.G. şi Australia.

Aceste cifre demonstrează, în mod clar, masiva atragere de specialişti, oameni de ştiinţă şi experţi din ţări ale lumii a treia în state capitaliste dezvoltate — fenomen cunoscut sub numele de „racolarea de creiere".

Ultimele statistici relevă că, începînd din anul 1970, statele capitaliste au racolat circa 800 000 de oameni de ştiinţă, ingineri, medici şi alţi intelectuali din ţări în curs de dezvoltare, ceea ce s-a soldat cu avantaje economice estimate la 120 miliarde de dolari şi, implicit, cu pagube corespunzătoare pentru ţările private de aceşti specialişti. În aceste condiţii, ţările de origine ale cadrelor respective suportă, fără nici un fel de compensaţii, costul instrucţiei universitare cifrate la 35 000—600 000 de dolari pentru fiecare student.

În prezent, statele capitaliste dezvoltate manifestă un mare „interes" pentru racolarea de intelectuali cu înaltă calificare.

Exodul de creiere se orientează, de regulă, în direcţii bine stabilite : de pildă, specialiştii din America Latină — spre S.U.A. şi Canada, iar cei din ţările africane — în state vest-europene şi scandinave. S.U.A. rămîn, însă, destinaţia principală, în condiţiile în care aproape două milioane din intelectualii care lucrează în S.U.A. au fost racolaţi din alte ţări.

Este firesc faptul că ţările în curs de dezvoltare încearcă să contracareze practica „exodului de creiere". Problema a fost dezbătută în cadrul Organizaţiei Naţiunilor Unite şi au fost adoptate rezoluţii pertinente în acest sens. Cu toate acestea, Statele Unite şi alte circa zece ţări capitaliste dezvoltate au votat împotriva măsurilor vizînd oprirea racolării de specialişti, inclusiv în cadrul Comitetului pentru probleme economice şi financiare al Adunării Generale a O.N.U.

AMERICA LATINĂ: poziții, opțiuni și evoluții politice

l'Unità
ORGANO DEL PARTITO COMUNISTA ITALIANO
ROMA

„CREDITORII TREBUIE SĂ ÎNȚELEAGĂ CĂ DATORIA EXTERNĂ A FOST DEJA PLĂTITĂ"*)

Interviu acordat de președintele Republicii Argentina, Raul Alfonsin

— Cum merg treburile, domnule președinte ?

— Este dificil să fii președintele unei țări latino-americane care se luptă cu o datorie externă înspăimîntătoare, cu o gravă criză economică, cu o situație politică delicată. În primul rînd, criza economică. Toate țările care se află în situația noastră se confruntă nu numai cu datoriile externe, ci și cu scăderea prețurilor. Argentina este țară exportatoare de alimente. În prezent, Comunitatea vest-europeană nu numai că nu ne mai cumpără produsele, dar ne face concurență pe alte piețe.

— Informațiile referitoare la revolta condusă de colonelul Rico au ridicat nenumărate semne de întrebare în rîndul opiniei publice. Întrebarea principală se referă la stabilitatea democrației argentiniene și la ponderea politică a militarilor.

— Eu cred că, deși acest eveniment a umbrit imaginea țării noastre pe plan internațional și a provocat o mare îngrijorare, el a permis, în același timp, elaborarea unor măsuri de reorganizare a armatei noastre, ceea ce reprezintă un fapt pozitiv pentru democrație. Aceste evenimente au demonstrat tuturor modul în care autoritățile, conducătorii forțelor armate au contribuit la consolidarea democrației apărînd instituțiile. Eu pot să afirm, astăzi, că, în Argentina, n-a existat o lovitură de stat.

— În proiectul de reformă este prevăzută realegerea președintelui al cărui mandat s-a încheiat...

— Da, durata mandatului s-a redus la patru ani, iar președintele poate fi reales. În ceea ce mă privește — am spus deja — nu voi mai candida.

— Să revenim la situația economică dificilă. În ce direcție ar trebui să se schimbe politica Europei occidentale ?

— Am impresia că această problemă nu se va putea rezolva curînd, că mai avem de parcurs un drum lung. Avem dificultăți cu Comunitatea vest-europeană, dar simțim sprijinul Italiei, de exemplu. Acordul economic încheiat recent cu Italia a permis ca și alte țări să procedeze la fel și să înceapă să ne privească cu atenție. Și Spania ne acordă un sprijin foarte important, după posibilitățile sale...

— Argentina are o datorie externă uriașă de 51 de miliarde de dolari.

— Cred că guvernele țărilor creditoare trebuie să înțeleagă că problema datoriilor externe nu este o simplă problemă economică și financiară, ci o problemă politică... Cred că trebuie să se înțeleagă că datoria a fost deja plătită într-o anumită măsură. Sînt credite pe care Argentina le-a contractat cu o dobîndă de 5 la sută care a ajuns, apoi, uneori, la 20 la sută.

— În ce scop au fost folosite resursele împrumutate de Argentina ?

— Este adevărat, aici, în Argentina, datoriile n-au fost capitalizate. Mexicul a avut credite mari, dar cel puțin au fost date în exploatare noile sale zăcăminte petrolifere. Venezuela a impulsionat din nou dezvoltarea siderurgiei. Brazilia a avut o dezvoltare industrială foarte importantă. Noi n-am capitalizat datoriile și o mare parte a creditelor a luat calea exportului de capitaluri și a cheltuielilor militare.

— Este un fapt că țările în curs de dezvoltare nu sînt în stare să suporte povara tot mai apăsătoare a datoriei externe. Au fost avansate numeroase propuneri privind soluționarea problemei. Politica guvernului argentinian a fost mult mai prudentă. Vreți să ne explicați motivele ?

— Pentru noi, nu reprezintă o soluție plata dobînzilor în raport cu exporturile, pentru că noi vrem să exportăm pentru a importa mai mult. Noi vrem să stabilizăm dobînzile și vrem să se înțeleagă că o parte a datoriilor a fost deja plătită. Dacă trebuie să definim o strategie comună ,o facem împreună cu țările din grupul de la Cartagena. Și ducem o luptă comună pentru a face să se înțeleagă natura politică a acestei probleme.

— Ați atins deja marea problemă a dezvoltării. Sînt bine cunoscute dificultățile pe care le întîmpină guvernul dv. în domeniul politicii economice și sociale : inflația, scăderea nivelului de trai al maselor, grevele generale care au fost declanșate. Care este situația actuală a economiei argentiniene ? Este adevărat că există o mare nemulțumire pe plan social ?

— Într-o formă sau alta, am făcut progrese. Nu în măsura în care am fi vrut, pentru că aceste progrese se realizează cu un mare efort din partea tuturor și, mai ales, a muncitorilor argentinieni.

Ce mi se poate cere ? Eu nu pot oferi salarii mari, dar ceea ce mi se poate cere este de a păstra bogăția cea mai mare a acestei țări, care este poporul nostru.

O altă problemă este sănătatea. Lupt, în momentul de față, pentru ca parlamentul să aprobe o lege prin care să se asigure asistență medicală egală pentru toți.

În domeniul educației, am reușit să încadrăm în sistemul de învățămînt 70 000 de profesori. Doresc ca poporul nostru să aibă posibilitatea de a-și păstra nivelul său de educație... O comisie a Organizației Statelor Americane care a vizitat Argentina a afirmat că, aici, nu există o denutriție infantilă gravă, cu excepția unor cazuri patologice.

— Acordurile încheiate în vederea lansării unui proces de integrare economică între Argentina și Brazilia pot fi înțelese ca un prim pas în direcția unei integrări economice mai largi care să cuprindă alte țări ale Americii Latine ?

— Au fost acorduri foarte importante și le vom menține în pofida dificultăților economice din țările noastre. Integrarea Americii Latine este necesară pentru internaționalizarea comerțului nostru intern

*) „L'Unità" nr. 52/1988.

„Năzuința tuturor celor din America Centrală"*)

Interviu acordat ziarului „Die Welt" de președintele statului Costa Rica, Oscar Arias Sanchez

— Ce părere aveți despre situația creată după semnarea acordului de pace din America Centrală ? Care sînt perspectivele ?

— Bilanțul realizat pînă acum este pozitiv, situația s-a destins, există un dialog care acum șase luni nu era posibil. Cred, totuși, că mai avem multe de făcut. Sînt necesare mai multă toleranță, o încredere mai mare. Armistițiul este principalul obiectiv pe care trebuie să-l realizăm în prezent.

— Un armistițiu în toate țările ?

— Desigur, în toate țările.

— Cu excepția armistițiului, care sînt cele mai mari probleme ale procesului de pace ?

— Armistițiul este cel mai important țel al actualei etape. Fără realizarea lui nu putem face progrese în alte domenii.

— Credeți că procesul de pace mai poate eșua ?

— Da. Dacă în următoarele luni se va dovedi că uneia din părți îi lipsește flexibilitatea, disponibilitatea pentru continuarea acestui proces, că nu va exista o încredere reciprocă necesară realizării acordurilor din Guatemala, vom ajunge la o concluzie dureroasă : cei 27 de milioane cetățeni ai Americii Centrale au fost înșelați în speranțele lor.

— Aveți un ton pesimist, v-ați pierdut oare speranțele ?

— Nu, nu mi-am pierdut speranțele.

— D-le președinte, cum pot sprijini țările vest-europene procesul de pace ?

— Modalitățile sînt diferite. Sprijinul moral a fost foarte important.

— Mandatul dv. se încheie în mai 1990. Credeți că atunci va fi pace în America Centrală ?

— Sper. Aceasta este năzuința tuturor oamenilor din America Centrală.

*) „Die Welt" nr. 62/1988.

și pentru că existența unei piețe comune cu Uruguay și Brazilia poate determina încheierea unor acorduri bilaterale cu țări prietene mai dezvoltate.

— Care este opinia dv. în legătură cu procesele de democratizare aflate în curs în America Latină ? Este posibil, după părerea dv., să se depășească spirala tragică între dictaturi militare sîngeroase și mișcări de gherilă, care a făcut ca aceste țări să se deosebească pentru o lungă perioadă ? În ce mod și pe ce căi ?

— Cred că toate națiunile în curs de dezvoltare din America Latină aspiră la democrație. Aici, pînă și loviturile de stat se fac în numele democrației. Poporul latino-american dorește să aibă libertate și democrație. Noi trebuie să luptăm permanent nu pentru o democrație limitată, ci pentru o democrație integrală.

— Cum apreciați poziția S.U.A. față de America Latină ?

— S.U.A. nu înțeleg încă natura politică a problemelor noastre economice. Avem încă dificultăți în acest domeniu. În relațiile noastre cu S.U.A. există interese comune și interese divergente.

— Care este, în acest moment, stadiul relațiilor cu Marea Britanie în problema insulelor Malvine ?

— Chiar în aceste zile am primit o veste proastă referitoare la manevrele navelor britanice în zona insulelor Malvine. Această decizie evidențiază, încă o dată, faptul că guvernul Marii Britanii n-a considerat niciodată Argentina drept țară democrată. Refuză dialogul, așa cum se hotărîse la O.N.U., unde am primit sprijinul Italiei.

— Există perspective de reluare a dialogului ?

— Nu, pe măsură ce trece timpul, sînt și mai puține perspective. Noi sîntem dispuși să începem tratativele. Sîntem oameni pașnici care nu vrem să rezolvăm conflictele prin intermediul forței.

— Argentina face parte, împreună cu Brazilia și Uruguay, din așa-zisul grup de la Contadora, care sprijină pacea în America Centrală și Nicaragua. Cum apreciați posibilitatea de a se ajunge, în acea regiune, la o pace sigură bazată pe independența fiecărei națiuni ?

— Cred că acordul de pace se va realiza încetul cu încetul. Noi sîntem dispuși să depunem orice efort pentru a favoriza acest proces. Facem parte din comisia de verificare a acordurilor încheiate cu țările din grupul de la Contadora, cu țările Americii Centrale, cu secretarul general al O.N.U. și cu secretarul general al Organizației Statelor Americane.

— Care sînt relațiile guvernului dv. cu guvernul nicaraguan sandinist ?

— Foarte bune. Noi sîntem animați de o concepție pluralistă despre democrație, acesta este idealul nostru. Respectăm dreptul la autodeterminare al popoarelor.

El Pais

MADRID

„UN SHOW IMORAL"*)

DE CE, oare, a devenit Panama obiectul unei crude și sistematice prigoane ? Unde este modul serios de soluționare a litigiilor internaționale ? Este admisibil, oare, ca o superputere de talia S.U.A. să recurgă la mijloace atît de condamnabile împotriva unei țări fără apărare, cum este a mea ? Evenimentele din ultima vreme arată că cineva de la Washington încearcă să-și inspire șefii, de parcă legile și ordinea internațională ar fi niște fleacuri pe care le poți ignora. Dar amintim : cînd dispare această ordine, se năruie și temeliile pe care este întemeiată însăși civilizația.

Panama intenționează să examineze împreună cu S.U.A. problemele care decurg din acordurile semnate în 1977 privind Canalul ca o țară suverană cu altă țară suverană. Dar ce nu poate accepta sub nici o formă este „acest show" teatral murdar, avînd drept protagonist un traficant de stupefiante, condamnat de însăși justiția americană. (Este vorba de Ramon Milian Rodriguez, condamnat la 43 de ani închisoare, unul din „martorii" acuzării în cadrul celor două procese, intentate în S.U.A., împotriva generalului Manuel Noriega — n.n.). Acestuia i s-a promis reducerea termenului de detenție drept recompensă pentru mărturiile calomnioase la adresa Comandamentului suprem al forțelor apărării naționale ale statului Panama — netipic pentru militarii latino-americani. Netipic prin aceea că apără interesele poporului, și nu pe cele ale corporațiilor transnaționale și ale oligarhiei locale. Acesta este un „show" cu atît mai imoral, cu cît însuși guvernul american, Ministerul Justiției, Departamentul de luptă împotriva narcoticelor, alte instituții din S.U.A. și-au exprimat, în repetate rînduri, prin intermediul canalelor oficiale, recunoștința față de autoritățile panameze și forțele lor armate pentru contribuția la lupta cu traficanții de droguri.

Ce scopuri urmărește oare această campanie ? Acestea sînt țeluri pur politice. Președintele Carter și liderul revoluției noastre, Omar Torrijos, au semnat în anul 1977 tratatele prin care S.U.A. se obligă să recunoască suveranitatea statului Panama asupra canalului omonim. Am încheiat aceste tratate, purtînd convorbiri în maniera unor state contemporane civilizate. Panama dorește aceasta și în relațiile sale cu Statele Unite.

Trebuie să prevenim lumea că această campanie împotriva țării mele este un mijloc de a distrage atenția de la tema principală. Cercurile ultraconservatoare de la Washington refuză să abordeze problema lichidării bazelor americane de pe teritoriul panamez, operația urmînd să fie definitivată pînă la 31 decembrie 1999.

În schimb, vor să aducă la putere un guvern provizoriu marionetă, care să accepte menținerea acestor baze, importante atît pentru S.U.A., cît și pentru Comandamentul sudic în zona Canalului Panama.

Întrebăm comunitatea internațională : dacă anul viitor vor avea loc alegeri generale, democratice, de ce se acționează în direcția destabilizării guvernului ? N-ar fi mai bine să așteptăm verdictul poporului ? Washingtonul ori nu vrea să aștepte, ori are intenția să obțină revizuirea tratatelor privind Canalul, pe spinarea poporului nostru.

Dorim să construim relațiile cu S.U.A. pe baze civilizate, egale în drepturi, democratice ; ultimele evenimente au demonstrat, însă, că Washingtonul persistă în vechea sa atitudine, recurgînd din nou — pentru a cîta oară — la politica de forță.

Canalul Panama joacă pentru S.U.A. un mare rol din punct de vedere strategico-militar și economic. Au apărut deja propuneri de a nu fi pus sub administrația statului Panama la sfîrșitul acestui secol, așa cum prevăd acordurile panameze, dacă la putere va rămîne guvernul Noriega. Washingtonul nu dorește ca generalul să rămînă la putere, dar ce n-ar face să-și atingă scopul ? Situația economică a statului Panama constituie un mediu excelent de exercitare de presiuni în acest sens.

Ajutoarele suspuse ale președintelui Reagan au luat hotărîrea aplicării de sancțiuni economice împotriva statului Panama, în cadrul unei campanii prelungite în scopul de a-l obliga pe Noriega să demisioneze. S.U.A. au redus ajutoarele economice cu destinația Panama, urmînd ca Washingtonul să blocheze și acordarea de împrumuturi prin canalele organizațiilor financiare internaționale. Cu toate acestea, în cadrul ședințelor speciale ale Organizației Statelor Americane, n-au putut obține o condamnare categorică a regimului lui Noriega, așa cum se așteptau.

Confruntarea cu Noriega — subliniază înalții funcționari ai Casei Albe — va continua, deși recunosc că atingerea țelului — înlăturarea lui din funcția de comandant suprem al forțelor armate — poate să ceară mai mult timp.

*) Articol semnat în „El Pais" (Madrid), nr. 71/1988, de Berta Torrijos de Arosemena, ambasadorul Panama în Spania, sora fostului lider al revoluției panameze, Omar Torrijos.

„Războiul economic" al S.U.A. împotriva Panama

Surse bine informate afirmă că Washingtonul ar putea să pună în aplicare o blocadă economică împotriva Panama, întrucît 47 la sută din produsul național brut al acestei țări reprezintă taxele percepute pentru serviciile la tranzacțiile financiare, comerciale și în domeniul transporturilor.

Aproximativ 40 000 de nave străine navighează, astăzi, sub pavilion panamez și un capital de aproximativ 40 miliarde dolari reintră anual în Panama prin filialele băncilor occidentale, iar 20 miliarde dolari sînt obținuți din zonele scutite de taxe vamale de-a lungul Canalului. În plus, Panama obține anual 250 milioane dolari de la guvernul american pentru închirierea Canalului Panama, care leagă Oceanul Pacific de Oceanul Atlantic. Practic, toate sursele de venituri ale Panama pot fi afectate de măsurile pe care Washingtonul le poate lua în următoarele zile.

Este aproape sigur că războiul economic al Administrației S.U.A. împotriva generalului Noriega — un apărător ferm al ideii naționalizării Canalului Panama și desființării bazelor militare americane din zonă — va căpăta, curînd, forma unei blocade totale. Închiderea tuturor companiilor americane din țară ar putea fi urmată — așa cum releva recent un diplomat american — de mutarea a aproximativ 60 de filiale ale companiilor occidentale în Insulele Barbados. Aceste măsuri vor fi, cel mai probabil, urmate de o strangulare financiară a Panama, care, după ce a obținut independența în 1904, a adoptat dolarul S.U.A. ca mijloc de plată, dar fără posibilitatea de a emite monedă.

Părerea generală este, însă, că o intervenție pentru „a încheia conturile" cu generalul Antonio Noriega ar fi o acțiune prea riscantă pentru Administrația S.U.A.

Întrucît, însă, poziția generalului Noriega s-a dovedit mai puternică decît au apreciat cei mai realiști strategi ai Administrației S.U.A., posibilitatea, deși slabă, a unei acțiuni militare, cu toate riscurile ei, se menține.

(Agenția „Taniug")

„Războinicii stelelor“ sau „a crea pentru a distruge“ (20)

Corneliu Vlad

Cu toată fantezia lui de artist, nu i-ar fi trecut prin minte lui George Lukas — producătorul și regizorul filmului științifico-fantastic „Războiul stelelor“ și al celorlalte filme pe care avea să le realizeze în prelungirea acțiunii, dat fiind marea priză la public — că titlul dat de el într-o doară, din rațiuni mai degrabă publicitare, avea să fie atribuit unui proiect, prin excelență militar, de dimensiuni grandioase, comparat adesea cu proiectul Manhattan — de producere a primei bombe atomice, sau cu programul Apollo — de debarcare a omului pe Lună.

Discursul de la 23 martie 1983, care a promis că s-ar putea ajunge la situația cînd armele nucleare ar deveni „neputincioase și inutile“ prin contracararea lor... tot cu arme nucleare (dar și cu altele, la fel de sofisticate, nenucleare), dar nu pe Pămînt, ci în spațiul extraatmosferic, a fost numit discursul „Războiul stelelor“. Textul discursului avea să provoace, mai întîi, stupoare, în toate taberele, inclusiv în rîndul unor persoane influente din apropierea Casei Albe, apoi, reacții dintre cele mai diferite, de la **pro**-ul necondiționat la **contra** cea mai categorică. În ce-l privește, George Lukas a preferat, cum se spune, să-și ia jucăriile și să plece, adică să declare, în mod public, că el nu-și poate oferi titlul filmului său pentru un asemenea program de înarmări.

„O cohortă de întrebări“

Într-adevăr, obiectivele proiectului S.D.I., — cum avea să fie denumit oficial, sobru și riguros, „războiul stelelor“ — sînt deosebit de ambițioase. Acest proiect a ajuns să fie receptat ca un fel de fata morgana în fața amenințării unei catastrofe nucleare. Să faci armele nucleare **neputincioase** și **inutile** nu-i un lucru chiar ușor și, dacă acest lucru s-ar reuși prin programul propus în discursul de la 23 martie, într-adevăr, lumea ar putea intra într-o nouă situație, de toți dorită și așteptată. Dar este oare acest lucru posibil ? Pot fi făcute armele nucleare **inutile** și **neputincioase** prin programul S.D.I. ?

Înainte de a încerca să consemnăm cîteva din numeroasele răspunsuri formulate la aceste întrebări, să vedem nu ce ar putea însemna încununarea cu succes a programului S.D.I., ci consecințele sale imediate (pentru că, oricum, în faimosul discurs, obiectivul la care se ambiționează e prevăzut a fi atins în decurs de cîteva decenii, oricum, într-un viitor nefixat în timp cu precizie).

Leslie H. Gelb — un bun cunoscător al problemelor privitoare la înarmările nucleare, pentru că a beneficiat de acces, în ce le privește, încă de la începuturi, din vremea producerii primei bombe atomice, și pe care le-a aprofundat, în amănunțime, în perioada în care a fost sfetnic de taină al Pentagonului și Casei Albe, mulți ani după performanța științifică și tehnologică ce avea să se materializeze în tragicele bombardamente atomice de la Hiroshima și Nagasaki — a fost solicitat de ziarul de mare autoritate „New York Times“ să scrie, la doi ani după pronunțarea discursului numit „Războiul stelelor“, un prim articol dintr-un serial intitulat „Armele în spațiu — Mișcarea către o nouă eră“. La doi ani, așadar, după lansarea ideii „războiului stelelor“, Leslie H. Gelb constată ce s-a reușit să se realizeze prin lansarea acestui program. Constată nu e, însă, cuvîntul cel mai potrivit, pentru că, de fapt, el reunește și sintetizează opiniile exprimate în diverse medii, dintre cele mai autorizate, asupra programului S.D.I. Și el remarcă : „Experții, în cea mai mare parte, cred că va fi, probabil, nevoie de zeci de ani de cercetări înainte de a se putea ști, în mod clar, dacă viziunea poate fi transformată într-o tehnologie care să funcționeze“.

Dar, pînă să se ajungă la momentul în care — peste ani sau peste decenii — tehnologia să funcționeze, Leslie H. Gelb se întreabă care a fost impactul imediat al discursului de la 23 martie 1983. „Atît partizanii cît și criticii (programului S.D.I., n.n.) — spune el — sînt cît se poate de conștienți de faptul că, pe măsură ce programele de cercetări înaintează și dezbaterile continuă, această viziune zguduie temeliile politicii militare americane — doctrina strategică, domeniul cheltuielilor militare, relațiile din cadrul alianței (atlantice — n.n.) și controlul înarmărilor“.

În fond, spune Leslie H. Gelb, marea dezbatere privitoare la „războiul stelelor“, care a declanșat „o cohortă de întrebări“ (expresia îi aparține), se rezumă la a da răspuns unei singure întrebări : „Este oare proiectul Inițiativa de Apărare Strategică astfel conceput încît să salveze nenumărate vieți și să mărească intimidarea (celeilalte părți — n.n.) sau, mai degrabă, ea va duce la un echilibru nuclear și mai precar ?“.

Cert este, oricum, că programul S.D.I. duce la sporirea cheltuielilor militare.

După cum, la fel de cert este că, prin programul S.D.I., se ajunge la o situație cu totul nouă în cîmpul înarmărilor. Pe de o parte, prin extinderea lor în spațiul extraatmosferic, în ciuda rigorilor convenite în această privință prin diferite tratate încheiate între Statele Unite și Uniunea Sovietică sau în cadrul Națiunilor Unite (Tratatul privitor la apărarea antirachetă, Tratatul privitor la neamplasarea în spațiul extraatmosferic a armelor nucleare etc.). Pe de altă parte, prin încercarea de a pune, în locul faimoasei teorii (și strategii) a „distrugerii reciproc asigurate“, a unei alte teorii (și strategii) numite, simetric și îmbietor, a „supraviețuirii reciproc asigurate“.

Despre teoria „distrugerii reciproc asigurate“ s-au scris biblioteci întregi. De fapt, toată producția teoretică privitoare la „folosirea“ armelor nucleare sau la nefolosirea lor, de cînd a apărut situația în care două state, cele mai puternic înarmate ale lumii, dețin arma nucleară, se referă, în mod obligatoriu, la conceptul „distrugerii reciproc asigurate“. În Statele Unite, acest concept a fost însușit în mod oficial și el stă la baza diverselor doctrine și strategii politico-militare la scară globală ale Pentagonului și Casei Albe. Autorii americani o rezumă, în chipul cel mai pragmatic, în felul următor : dacă „ei“ ne administrează o lovitură nucleară atotdistrugătoare, „noi“ le vom riposta cu o

---

TANZANIA

Opțiuni economice

La 26 aprilie, poporul tanzanian sărbătorește împlinirea a 24 de ani de la constituirea Republicii Unite Tanzania, prin unirea Tanganicăi cu insulele Zanzibar și Pemba, eveniment ce a avut semnificații majore în viața și istoria acestui popor, el încununînd lupta lui pentru libertate. Noul stat de pe harta politică africană și a lumii are o suprafață de 945 087 kmp și o populație de circa 18 milioane locuitori, care se ocupă, în principal, cu agricultura. Republica Unită Tanzania produce cacao, cafea, bumbac, ceai, cereale (porumb) și, îndeosebi, cuișoare (patru cincimi din producția mondială).

După ce, în anul 1967, a fost adoptat programul de dezvoltare, cunoscut sub denumirea de „Declarația de la Arusha“, în țară s-au consemnat importante mutații politico-economice cu un impact pozitiv asupra tuturor aspectelor vieții poporului tanzanian. De altfel, și la ora actuală, documentul amintit constituie sursa de inspirație a tuturor proiectelor și programelor economice adoptate de autoritățile de la Dar Es Salaam. Actualul plan de dezvoltare economică acordă o atenție deosebită industriei extractive, lansîndu-se lucrări de prospecțiuni geologice care au permis identificarea unor mari rezerve de uraniu, nichel, cupru etc.

Dezvoltînd relații de prietenie și colaborare, întemeiate pe stimă și respect reciproc, România și Tanzania — deși se află la mii de kilometri distanță — au consemnat, în cronica raporturilor lor, momente politice deosebite, ce le-au apropiat și mai mult, au deschis noi perspective conlucrării fructuoase dintre ele. Dialogul la cel mai înalt nivel, de la București și Dar Es Salaam, a impulsionat puternic relațiile bilaterale, în folosul reciproc, al cauzei generale a păcii și progresului tuturor națiunilor.

lovitură nucleară de o forță comparabilă. Și invers : dacă „noi"..., „ei"... Într-o asemenea situație de „pat (termenul utilizat în șah) nuclear", nici una din părți nu ar cuteza să ridice paloșul nuclear asupra celeilalte părți, căci de un paloș similar ar pieri. O impresionantă (cantitativ !) literatură (de specialitate ?) ambiționează să acrediteze ideea că tocmai datorită acestui „echilibru al terorii", lumea n-a mai avut parte de un război mondial în cele peste patru decenii care au trecut de la încheierea precedentei conflagrații la scară planetară, în care a fost folosită — pentru singura dată pînă acum în istoria omenirii — arma nucleară.

Despre această posibilitate de „distrugere reciproc asigurată", despre această situație, atît de precară, de „echilibru al terorii", despre această poziție de „pat nuclear", s-a vorbit în chip și fel de cîțiva zeci de ani. S-a recurs și la imagini plastice. Așa, de pildă, unii au asemuit respectiva situație cu aceea a doi scorpioni care, închiși într-un borcan, ajung a se înțepa cu un venin mortal unul pe altul, pentru a pieri, în final, amîndoi. Alții au recurs la imaginea a doi adversari care, aflați într-o cameră întunecoasă, stropită pe jos cu benzină, duelează cu torțe arzînde. Alții... ș.a.m.d.

Ce fel de „coexistență" a omului cu bomba ?

Ideea unei securități planetare bazate pe doctrina „distrugerii reciproc asigurate" nu a apărut — și nu ar fi putut apărea — decît în momentul în care existau cel puțin două state deținătoare de arme nucleare, aflate într-un raport de adversitate. Dar despre pericolul inimaginabil al unei conflagrații cu arme atomice s-a vorbit încă din momentul apariției acestei arme. Încă din momentul experimentării cu sînge rece a acestei arme asupra unor centre populate (Hiroshima și Nagasaki) mințile lucide ale umanității au realizat că atomul distrugător ar trebui să fie **inutil** și **neputincios**, pentru a folosi termeni intrați în uz cu peste patru decenii mai tîrziu, de către cei ce au lansat programul S.D.I. Apărînd bomba atomică, omul și-a dat seama că a apărut și o primejdie fără precedent pentru soarta sa, nu individuală, ci pentru soarta sa ca specie.

Iar cei dintîi semen de-al nostru care a conceptualizat această idee, care i-a dat o structură strategică și tactică, înzestrată cu argumentația necesară a fost primul strateg al erei atomice, profesorul universitar Bernard Brodie.

...Ziua de 7 august 1945 a căzut într-o marți. În acea dimineață răcoroasă dar plăcută, în suburbia liniștită Bethany din nord-vestul orașului New Heaven din statul Connecticut, Bernard Brodie, o achiziție strălucită a facultății de științe politice a Universității Yale, a ieșit ca de obicei, împreună cu soția sa Fawn, cu mașina, pentru a-și cumpăra ziarul „New York Times" de la un drugstore din orășelul apropiat, Woodbridge, aflat cam la jumătatea distanței dintre locuința sa și campusul universitar de la Yale.

Bernard Brodie era fascinat de armele de război, mai ales de armele din dotarea forțelor militare navale, despre care scrisese lucrări importante, pentru U.S. Navy, la Washington. Cartea sa „Un ghid al novicelui în strategia navală", apărută în 1942, era deja la a treia ediție. Colegiul de război naval recomandase editurii Princeton University Press să imprime cuvîntul „novice" pe copertă, în chiar titlul lucrării, tocmai pentru ca această carte să poată fi luată ca un manual standard pentru ofițeri. Acum, la vîrsta de 35 de ani, Brodie își cîștigase reputația solidă de unul din cei mai renumiți strategi navali ai Statelor Unite.

Trecînd pragul drugstore-ului, Brodie a luat în mînă ziarul abia apărut. I-a atras atenția principalul titlu de pe prima pagină: „Cea dintîi bombă atomică — lansată asupra Japoniei ; încărcătura — echivalentul a 20 000 de tone T.N.T." Privirea lui s-a plimbat peste pagină și s-a oprit asupra coloanei din dreapta, unde figura un comentariu purtînd următoarele subtitluri : „Noua eră și-a făcut apariția", „Ziua energiei atomice — anunțată de către președinte", „Obiectivul este Hiroshima", „Un nor impenetrabil de praf ascunde orașul după explozia unei singure bombe". Brodie a citit doar primele două paragrafe ale relatării, după care, rămînînd pe gînduri cîteva secunde, s-a întors către soția sa și i-a spus : „Tot ceea ce am scris este inutil".

„Și Brodie nu era singurul care gîndea că, începînd din acea dimineață, totul avea să se schimbe. Întreaga concepție privind războiul modern, natura relațiilor internaționale, problema ordinii mondiale, funcția armamentelor, trebuiau regîndite" — scrie Fred Kaplan în cartea sa intitulată „Vrăjitorii Apocalipsului". Nimeni nu știa răspunsurile și, la început, nu erau mulți nici chiar aceia care își puneau în mod corect întrebările.

Chintesența acestor întrebări, formulate sau nu, a tuturor acestor îngrijorări, clar profilate sau numai bănuite, avea să o formuleze Albert Einstein, în celebra frază în care spune că arma atomică a schimbat totul pe lume, în afară de modul nostru de a gîndi. Noul mod de a gîndi avea, însă, de parcurs un drum lung înainte de a putea să se afirme în conștiința umanității și, nici astăzi, la peste patru decenii de la apariția erei atomice, acest nou mod de a gîndi nu a dobîndit o recunoaștere unanimă.

(Va urma)

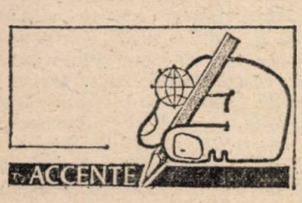

Carte despre soarta planetei

Fiecare dintre noi avem o carte de căpătîi sau mai multe, fiecare ne reintoarcem într-un anume univers, care ne impacă fie cu noi, fie cu restul lumii, fie cu amîndouă. Cartea preferată a cuiva nu este cartea preferată a tuturor. Nici cazul invers nu este valabil. Oricum, în fiecare an, de multă vreme, se întocmesc liste încercînd să sintetizeze o experiență intelectuală profund semnificativă : topul cărților lumii ! Faptul că Shakespeare sau Tolstoi, Balzac sau Cehov (ca să nu dau decît puține exemple) își revendică întîietatea pe scara preferințelor absolute nu reprezintă altceva decît că sînt autori cu grad intens de universalizare care spun majorității ceva. Și aici lucrurile trebuie privite cu prudență, dacă nu chiar cu pudoare : un autor beneficiind de tiraje imense, de calibru mondial, nu este, neapărat, universal în sensul înalt al cuvîntului. Un Chase, oricît ar fi de citit, nu se va așeza, niciodată, în Pantheon lîngă un Dostoievski. Dar gradul de penetrare în conștiința publică rămîne, totuși, un element care nu poate lipsi din nici o geografie realistă a spiritului. Evident, reacția publică față de o operă nu se limitează la beletristică. Și aceasta, cu atît mai mult în epoca noastră, cînd lumea este mai profund și mai activ contemporană cu o multitudine de sectoare ale vieții. O atare receptivitate este determinată, limpede, de calitatea și cantitatea informațiilor difuzate și însușite în interiorul unui public imens. Printre multele capitole față de care contemporaneitatea manifestă o formă acută de interes este și mediul înconjurător. Normal. Ziarul „Corriere della Sera" notează:

„Lester Brown, directorul prestigiosului «Worldwatch Institute» din Washington, devenit unul dintre punctele de referință mondială pentru problemele economice și ale mediului înconjurător, a prezentat la Washington cel de-al cincilea raport despre situația planetei noastre, rod al activității a sute de cercetători. Este un fel de mare «agendă» a transformărilor și schimbărilor din viața omului contemporan. Tradus în nouă limbi, inclusiv în chineză și japoneză (se duc tratative pentru traducerea în limba rusă), distribuit în 122 de țări, poate fi considerat cea mai citită lucrare din lume.

Acest raport pornește de la cele mai mari dezastre provocate de om în mediul înconjurător și de la consecințele acestora pe plan economic și social. Brown și cercetătorii săi avertizează asupra producerii anhidridei carbonice, acuzată, la fel ca și alte gaze, nu numai de efectul de seră și de creșterea temperaturii Terrei, ci și de diminuarea stratului de ozon din atmosferă. Acest lucru va avea efecte catastrofale în viitorul secol, pentru că diminuarea stratului de ozon influențează vegetația, clima și duce la «deșertificarea treptată» a planetei.

După opinia experților conduși de Lester Brown, trebuie să se găsească remediu și pentru problema energetică și cea demografică.

În ceea ce privește problema energetică, experții de la «Worldwatch Institute» tind, pe de o parte, să sublinieze situația dramatică a reziduurilor industriale care transformă planeta într-o ladă de gunoi uriașă. Pe de altă parte, lansează un apel la soluționarea falsei dileme cărbune-energie nucleară. Soluționarea problemelor energetice, în viitor, rezidă în eficiență, obiectivul fiind economisirea energiei (pînă în anul 2000, este posibilă o economisire de 25 la sută), precum și în sursele de energie regenerabile, care încă de pe acum furnizează 21 la sută din energia consumată în lume.

Raportul atrage atenția în privința cursei înarmărilor și a armelor nucleare care au devenit un coșmar.

După calculele cercetătorilor, chiar un război nuclear limitat între cele două superputeri ar provoca moartea a cel puțin 30 de milioane de americani și sovietici, pe lîngă degradarea genetică și a mediului înconjurător pentru viitoarele generații".

Faptul că lucrarea amintită este „cea mai citită carte din lume" este un fapt semnificativ și promițător. Și, în aceeași măsură, perfect insuficient...

Radu Budeanu

Jurnal chinez (XXII)

În jurul axei

Dimineață solară, un aer de vas sub presiune, parfumuri indolente încrucișîndu-se fulminant. Plecăm spre Shenzen — „zona specială" — cu trenul. Ca de obicei, peronul este gol pînă în clipa considerată fatidică pentru năvala călătorilor. Clipa sosește, este 9,20, ne apropiem de vagon, ne oprim cuminți la scară, iar eu aștept să se termine o lungă analiză a biletelor, a adeverințelor aferente la bilete și a actelor justificative care însoțesc adeverințele. Analiza se desfășoară metodic, răbdător, cu o solemnitate absorbantă. Am timp berechet să admir trenul care strălucește din încheieturile vizibile și, desigur, invizibile, de parcă ar pleca direct spre o vitrină de expoziție. După o bucată largă de vreme, cînd intrăm în vagonul necompartimentat, șocul igienei se menține intact: mocheta e impecabilă, canapelele imaculate, geamurile duble, etanșe, de o limpezime strictă, mesele dintre canapele reflectă, orgolioase, lumina. Deși hublourile vagonului, aidoma celor de avion, sînt închise pentru vecii vecilor, atmosfera din interior este ozonată și dorlotată de spray-uri corespunzătoare. O muzică subțire se răsfiră din difuzoarele disimulate în capitonajul general. Mda.

În vagon lumea e destinsă, multicoloră, ai crede că sînt japonezi, dar nu sînt. Pare un tren plecat dintr-o vacanță spre alta. În fața mea se așază, cu un aer hîtru, o chinezoaică vag retro care, din prima clipă, îmi oferă, dezinvoltă și imperativă, să dibui ceva într-o pungă. Refuz politicos. Bagă mîna, scoate un pumn de semințe enorme, începe să le spargă între dinți și, apoi, să elimine cojile ca o mitralieră. Resturile le depozitează, pedantă și fermă, într-o pungă de plastic. Ronțăie în rafale, neostenită, menținînd riguros ritmul, ca un rozător închis într-un hambar plin. O privesc fascinat. Îmi plac, uneori, semințele, dar am rămas un diletant în privința atacării miezului. Bătrîna din fața mea țac-țac-țac sparge într-una, înghite în serie, scuipă radial, are o cadență halucinantă și mă privește fix, în timp ce toată figura i se strînge și i se dilată, iar urechile îi tresar sacadat, incomparabil mai repede decît în desenele animate. Îmi oferă, din nou, punga. Complexul e instalat, așa că mă abțin irevocabil să mă angajez într-o competiție neloială. E tenace și refuză să înțeleagă. Duduie înainte, țăcăne și scuipă artezian și iar îmi întinde punga. Eu simt că încep să am ticuri, am un joc necontrolat de maxilare iar buzele au căpătat un freamăt mărunt de bot de șoarece. Ajunge! Mă îndrept spre geam și mă arunc în peisaj cu nasul turtit de hublou și ochii măriți de curiozitate. Aproape două ore am rămas așa, împietrit, unidirecțional și avînd, în timpanul drept, răpăitul sec al descleștării semințelor.

Cursa Guangzhou—Shenzen nu se oprește decît la destinație, iar, prin stațiile intermediare, trece ca năluca. Aproape două ore poți constata prin hublou starea estetică a agriculturii. Coline și cîmpuri cultivate dens, culturi desenate cu rigla, canale de irigație subțiri și interminabile, ca niște pînze de păianjen, o viziune farmaceutică ridicată la scară mare. Peisajul este integral pus în priză agrară: nu există suprafețe de nimic, zone lăsate în voia liberă a naturii. Pămîntul a fost pus, centimetru cu centimetru, să producă. Uneori, pe crestele dealurilor, se profilează case minuscule, ornamentate debordant și puternic colorate în galben, verde, roșu, albastru, case zglobii, de jucărie, nelocuite nicicînd din cauza dimensiunilor. Îmi întreb translatorul ce sînt aceste așezări de o stranie veselie, singuratice și fără uși. „Sînt vechi morminte țărănești, un fel de cavouri", îmi răspunde, lăsîndu-mă perplex.

Ora 11,40. Sîntem anunțați, în cîteva limbi, prin difuzoarele care se aud din tălpi, din umeri și din tavan, că ne apropiem de Shenzen. Nu era nevoie. Un avertisment vizibil mai clar nu se putea inventa: cerealele, legumele și fructele care capturaseră pînă acum orizontul și vecinătatea imediată au început să facă loc unor drumuri în plină construcție, unor blocuri în plină construcție, unor mastodonți industriali în plină construcție, unor piscine și, probabil, stadioane în plină construcție. Întrucît am zărit gigantice camioane cu șiruri de remorci transportînd copaci fragezi și baloturi de plante decorative, nu mai există dubii că am intrat într-un univers în plină construcție, care nu conținea, pînă de curînd, decît cota zero. Trenul se oprește lin, un bing-bang afinat și prelung ne scoate, prevenitor, din letargie, mă uit după sacoșă și, după o pauză fericită, o interceptez pe vecina de vis-à-vis. Și-a terminat valiza de semințe și, acum, rumegă pe o diagonală lungă, lent și continuu, chewing gum. Mă rog.

Coborîm, sînt preluat, conform protocolului imprescriptibil, de o sumă de gazde locale, ne urcăm în mașină și plecăm spre reședința din Shenzen, unde vom intra, imediat, într-o „masă rotundă" de prezentare a zonei. Pînă atunci, remarc traseul care nu face altceva decît să marcheze spațial conținutul apropiatei dezbateri. Unele autostrăzi sînt gata, altele nu. Blocurile, în general de 20—30 etaje, sînt unele gata, altele nu. Cele care sînt gata, sînt finisate de la antenele sofisticate din vîrf și pînă la parcaje, trecîndu-se prin magazinele, restaurantele și terasele mezaninului, trotuarele, parcurile aferente, artezienele și ikebanele ancorate cu o riguroasă strategie a amplasamentelor. Nici un centimetru de zăpăceală dezolantă, nici un centimetru de teren al nepăsării, de orizontale virane sau de deșeuri depozitate pentru eternitate. Șantierele, omniprezente, au frontiere ferme, spații de acces limitate, sînt dominate de o acerbă funcționalitate a edificării, nu devălmășesc restul perimetrului, nu ofensează și nu poluează. Ai de-a face cu uriașe blocuri noi și total utilizabile și uriașe blocuri noi care nu se simt încă. Printre ele, adulate orizontal de vaste piețe care au început să înflorească, edificii impozante, de o verticalitate furioasă, din sticlă brună, galbenă sau sidefie și mereu același oțel salvator. Multe din aceste coloane imperative, Manhattan la Tropicul Cancerului, se termină sus cu vaste platforme rotitoare: terase, restaurante, săli care permit unor mari colective de privitori să se învîrtească în jurul unei axe comune.

Shenzen este, ca și Siamen, Zhouhai și Shantou, una din cele patru zone speciale din această parte a sudului chinez, care, împreună cu salba celor 14 orașe de coastă, formează o „centură de coastă" cu aproximativ 200 de milioane de oameni. Deltele fluviilor Yantzi și Zhoutzian au devenit, și ele, zone ale „colaborării deschise". Toate acestea relevă pe hartă ceea ce a început să se numească în urmă cu nouă ani, „politica de deschidere a R. P. Chineze spre exterior". Ce înseamnă această politică? Cîteva date concrete dintr-o suită, desigur, extrem de complexă: la sfîrșitul anului trecut, administrația a patru dintre zonele economice speciale a semnat, cu o serie de firme străine, 3 500 de contracte. Rezultatul palpabil? Au fost date în exploatare peste 1 300 de întreprinderi și unități economice create cu capital străin. Volumul global al producției industriale a zonelor economice speciale a însumat, anul trecut, 10,5 miliarde yuani (aproximativ 3 miliarde dolari). Mărfurile realizate, în întreprinderile din aceste zone, sînt exportate în peste 30 de țări, valoarea exportului în 1987 atingînd 2 miliarde dolari.

Au fost create peste 10 000 de întreprinderi care se ocupă de prelucrarea materiilor prime și de comerțul în compensație, avînd un personal de peste 1,2 milioane lucrători. Datorită extinderii legăturilor cu restul lumii, anul trecut producția industrială și cea agricolă globală sau dublat, în comparație cu anul 1987. S-a modificat radical structura exportului, peste 87 la sută din mărfurile destinate exportului fiind realizate de întreprinderile industriale. De asemenea, relațiile economice externe ale orașelor de coastă s-au extins considerabil. Administrația acestor orașe a semnat cu diverse firme și companii străine peste 5 000 de contracte, care prevăd importul de tehnologie modernă. Măsurile adoptate permit reducerea decalajului mare dintre întreprinderile chineze și străine în ceea ce privește nivelul dotării tehnologice, contribuind la creșterea posibilităților de export ale țării. Să mai remarcăm că una dintre laturile colaborării o constituie atragerea capitalului străin în sfera producției agricole. Astfel, în nordul și sudul Chinei se creează centre speciale pentru realizarea producției de export în domeniul zootehniei. Numai în delta fluviului Zhoutzian își desfășoară activitatea peste 1 000 de asemenea unități economice, a căror producție este exportată în proporție de peste 70 la sută.

Pînă la sfîrșitul anului trecut — relevă ziarul „China Daily" — guvernul R. P. Chineze a aprobat crearea a peste 10 000 de întreprinderi și centrale economice mixte cu capital străin, investițiile în acest domeniu însumînd 22,8 miliarde dolari. În prezent, pe teritoriul Chinei își desfășoară activitatea aproximativ 4 300 de întreprinderi și instituții diferite aparținînd, în întregime, capitalului străin. Majoritatea covîrșitoare a acestora soluționează cu succes nu numai probleme de producție, ci și financiare, precum și aspecte legate de desfacerea producției pe piața internațională.

Ceea ce este valabil, despre zonele speciale, în general, nu se putea să nu stea în picioare și la Shenzen.

Radu Budeanu

POSTA REDACTIEI

Tucidide și „memoria imunologică"

D. Gavrilescu, București. Nu s-a strecurat nici o eroare în știrea pe care ați întîlnit-o în legătură cu volumul „Imunologia", publicat în Spania. Într-adevăr, în prologul semnat de imunologul american Osias Stutman se specifică faptul că Tucidide a fost cel care a descoperit, în urmă cu 25 de secole, „memoria imunologică", altfel spus, proprietatea fundamentală a sistemului imunitar de a-și „aminti" o boală anterioară. Stutman sugerează că, în anul 430 î.e.n., Tucidide a fost precursorul imunologiei, atunci cînd, observînd epidemia de ciumă din Atena, a ajuns la concluzia că „nimeni nu face boala de două ori și, dacă aceasta se întîmplă, cel de al doilea atac nu este niciodată fatal". Această importantă observație a unui istoric (și nu medic) n-a fost menționată — susține Stutman — în nici unul din cele peste 300 de tratate privind ciuma, scrise în Europa începînd cu anul 1348.

Imunologia este, astăzi, un subiect omniprezent în presa mondială și nu numai în publicațiile de specialitate. Ea tratează probleme ca histocompatibilitatea (atît de importantă în procesul de respingere, în cazul transplantului de organe) sau SIDA, maladie a sistemului imunitar. Bazele moleculare și celulare ale sistemului imunitar au cunoscut o enormă dezvoltare în cursul ultimilor 20 de ani, oferind posibilitatea analizării limfocitelor — elemente ce joacă un rol esențial în sistemul imunitar. Limfocita — constată Stutman — a fost descrisă abia în anul 1958, drept „o biată celulă, caracterizată prin atribute negative : de mici dimensiuni, cu puțină citoplasmă, incapabilă să se dividă, tinzînd să moară la cea mai mică provocare, supraviețuind in vitro doar cîteva zile". În ciuda faptului că de la descoperirea lor au trecut doar 30 de ani, azi, limfocitele reprezintă „unul din tipurile celulare cele mai bine definite în ceea ce privește structura și funcțiile lor". Astfel, formarea de anticorpi, de către limfocitele B, reclamă colaborarea limfocitelor T, ce dezvoltă sistemele de apărare ; în același timp, limfocitele B sintetizează și aduc în circulație moleculele de imunoglobuline (anticorpi).

Florin Teișanu, București. Potrivit părerii geologului american Ronald Gregley, publicată în „Journal of Science", în prima treime a existenței sale de pînă acum, planeta Marte a deținut, la suprafață, mari rezerve de apă, al cărei strat măsura 46 de metri. Aceste rezerve sînt conservate în sol sau în calotele glaciare polare. Ele ar putea fi utilizate, în viitor, de eventualii exploratori pentru prepararea de oxigen, apă sau carburanți. Geologul amintit își întemeiază afirmațiile pe descoperirea unor cantități de apă în erupțiile de roci vulcanice, vizibile în fotografiile făcute de sateliți. Studiile lui Gregley semnalează faptul că planeta Marte „s-a bucurat", în urmă cu trei-patru miliarde de ani, de temperaturi ceva mai blînde, comparativ cu cele extrem de scăzute existente în prezent.

S. Sticlanu, Constanța. Tentativa echipei de alpiniști formate din doi austrieci și o femeie britanică de a escalada masivul Himalaya Karakorum, cel de-al doilea ca înălțime din lume (8 600 metri) s-a încheiat tragic. După cum a anunțat la Londra un purtător de cuvînt al Ministerului de externe britanic, alpinista Julie, după ce a reușit să atingă obiectivul propus, și-a pierdut viața, ca urmare a efortului extenuant depus în timpul ascensiunii. Ceilalți doi coechipieri ai săi au fost spitalizați, resimțindu-se, la rîndul lor, de pe urma urcușului.

San Marino

T. Amadeus, Rîmnicu Sărat. San Marino este cea mai mică și cea mai veche republică independentă din lume. Cu o suprafață de 61 kmp și o populație de peste 20 000 de locuitori, dintre care 5 000 locuiesc în capitală (San Marino), acest stat se află situat, ca o enclavă, în teritoriul italian, pe muntele Titano (749 m). Caracteristici : cele trei turnuri — Guaita (La Rocca), Fratta (La Cesta) și Montalle. Constituția țării (Leges Statutae Republicae Sancti Marini) datează de la 8 octombrie 1600. Limba oficială : italiana.

Puterea legislativă este exercitată de Marele Consiliu General (parlamentul), compus din 60 de membri (consilieri), aleși la cinci ani o dată, prin vot universal direct și potrivit sistemului proporțional. Femeile au votat pentru prima oară la 8 septembrie 1974. În 1973, ele obținuseră deja acces la toate posturile guvernamentale și la funcții publice. Anul acesta, alegerile legislative urmează să aibă loc la 29 mai.

Puterea executivă este exercitată de doi căpitani-regenți, aleși de două ori pe an (la 1 aprilie și 1 octombrie), de către Marele Consiliu General, prin vot direct. Această practică există din anul 1243. Cei doi căpitani-regenți sînt șefi ai statului, ca și ai guvernului. Fiecare din ei are drept de veto asupra celuilalt. De altfel, în biroul căpitanilor regenți din Palatul guvernamental (Palazzo del Governo), durat în stil gotic-florentin, totul este dublu : două fotolii, de lemn sculptat, două telefoane, două dosare conținînd hîrtii identice. Căpitanii-regenți nu pot fi realeși decît la trei ani după expirarea ultimului mandat. Pînă la 1 aprilie a.c., cele două scaune au fost ocupate, timp de șase luni, de Gian Franco Terenzi (democrat-creștin) și Rossano Zafferani (comunist). De la 1 aprilie și pînă la 1 octombrie 1988, au fost aleși în aceste funcții comunistul Umberto Barulli și democrat-creștinul Rosolino Martelli. Congresul de Stat (Congresso di Stato), prezidat de căpitanii-regenți, reprezintă guvernul republicii, format din zece membri, aleși pentru cinci ani (durata legislaturii). Titularul afacerilor externe, politice și industriei, ca și cel al afacerilor interne, comerțului și artizanatului se numesc „secretari de stat" ; cel al finanțelor se numește „subsecretar de stat la finanțe". Ceilalți șapte miniștri se numesc „deputați".

Stat fără armată, fără marină, fără aviație, San Marino își afirmă, de peste cinci secole, stricta sa neutralitate. Azi, San Marino este membru a nenumărate uniuni și comitete internaționale. Participă, de asemenea, la toate reuniunile privind edificarea securității și cooperării în Europa. A semnat numeroase convenții internaționale, între care Tratatul de la Moscova interzicînd experiențele nucleare (1963).

Stimați cititori,

În dorința de a veni în sprijinul celor ce doresc să-și procure, la timp și în mod sigur, săptămînalul nostru, redacția revistei „Lumea", împreună cu Direcția Expedierii Presei vă propun o nouă și facilă modalitate de a vă abona.

Completați talonul de pe verso și prezentați-l factorului poștal ori celui mai apropiat Oficiu P.T.T.R., care, în schimbul achitării costului abonamentului la revistă pe perioada solicitată de dumneavoastră, au obligația să vă elibereze, imediat și pe loc, chitanța respectivă.

Abonamentul se poate face oricînd pe minimum 3 luni și începe din luna următoare achitării costului lui.

Revista „LUMEA"

Demografie

Florin Chiorcea, Iași După cum s-a anunțat la New Delhi, populația Indiei a depășit 800 de milioane, ceea ce reprezintă o dublare a numărului de locuitori în ultimii 31 de ani. S-a relevat, totodată, că rata natalității s-a stabilizat la 33 la mie — informează agenția „China Nouă". În condițiile în care creșterea se va menține la nivelul actual, există posibilitatea ca, în anul 2000, populația Indiei să depășească pe cea a Chinei, în prezent țara cu cel mai mare număr de locuitori.

Universitate

Dumitru Panait, Galați. În Cipru nu există universitate. De aceea, doi din trei tineri ciprioți își continuă studiile universitare în afara țării. Statisticile pe anul 1985—1986 arată că 10312 studenți ciprioți au urmat cursuri universitare în străinătate (16,2 la sută în Marea Britanie, 21,6 la sută în S.U.A., 39,1 la sută în Grecia și 4,3 la sută într-o serie de țări socialiste, inclusiv România). Recent, ministrul educației, Andreas Philippou, a anunțat că Ciprul își va deschide prima universitate în anul 1990. Inaugurarea acestei instituții de învățămînt va contribui — a declarat ministrul — la dezvoltarea economică a acestei insule mediteraneene.

TALON DE ABONAMENT

NUMELE _____

PRENUMELE _____

Str. _____ Nr. _____

LOCALITATEA _____ COD _____

Județul _____

POSTA REDACȚIEI

Atomium

Constanța Iordan, București. Atomium este un complex monumental, înalt de 102 metri și compus din nouă sfere cu un diametru de 18 metri fiecare. A fost inaugurat la 7 aprilie 1958, cu ocazia Expoziției universale de la Bruxelles, constituind o veritabilă „sfidare" a arhitecturii și ingineriei din acea epocă. Fiecare sferă este acoperită, în exterior, de plăci de oțel prevăzute, în interior, cu mii de becuri care, cînd se aprind noaptea, par globuri de foc. Din 1958 și pînă în prezent, Atomium a fost vizitat de peste zece milioane de persoane. Ideea de a construi o operă grandioasă care să reprezinte, pentru generațiile viitoare, nivelul științific și tehnic al industriei belgiene s-a născut în anul 1955 și, în urma unui concurs, s-a optat pentru această machetă, operă a arhitecților belgieni André și Jean Polak. André Polak a decedat recent, la Bruxelles, în vîrstă de 74 de ani. În afara celor doi frați, proiectul poartă și semnătura inginerului belgian Waterkeyn. Construcția a fost realizată într-un timp record, de zece luni. În prezent, fiecare din cele nouă sfere găzduiește diverse expoziții, între care cele privind cucerirea Cosmosului sau descoperirile științifice cele mai cunoscute din istorie.

I. Ivașcu, Oltenița. 1. După treizeci de ani de regim militar, la 8 decembrie 1985, în Guatemala a fost ales un președinte civil, în persoana avocatului Marco Vinicio Cerezo Arévalo (democrat-creștin). De asemenea, partidul său a cîștigat majoritatea în parlament, ca și la conducerea municipalităților. Vinicio Cerezo a fost învestit la 14 ianuarie 1986.

2. Prima operație de transplant de inimă din lume a fost realizată în 1967, la Capetown (Africa de Sud) de dr. Christian Barnard.

3. Golden Gate, celebrul pod din San Francisco (S.U.A.), a fost inaugurat în anul 1937.

Petrachi Stuparo, str. Mistrețului, nr. 4, cod 6600, Of. poștal Tătărași, jud. Iași, solicită de la posesori numere ale revistei „Lumea" din anii 1985—1987.

Ioan Drăgan, str. 6 martie nr. 33, Cluj-Napoca, jud. Cluj, Cod 3 400, oferă spre vînzare colecția completă a revistei „Lumea" de la primul număr și pînă în anul 1987.

M. Simion, str. Gh. Doja nr. 21, Cluj-Napoca, jud. Cluj, cod 3 400, oferă spre vînzare colecția revistei „Lumea" între anii 1969—1981.

Coordonatorul rubricii : Rodica Dumitrescu

LUMEA

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ

apare în limbile română, engleză, franceză, rusă, germană, spaniolă

17 (1278) 21 aprilie 1988

ARTICOLE, CORESPONDENȚE

Noul itinerar de pace și prietenie al tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, împreună cu tovarășa ELENA CEAUȘESCU – O prestigioasă acțiune politică, de larg ecou internațional 1

– Puternic impuls cooperării româno-australiene. Mihaela Brumă 2

– Importantă contribuție la dezvoltarea prieteniei și colaborării multilaterale româno-vietnameze. Octavian Munteanu 2

– Dialogul la nivel înalt româno-mongol. N. Pătrașcu 4

Șapte zile. Ilie Olteanu 5

Reuniunea ministerială a grupului celor 77. Promițător început de drum. dr. Adrian Constantinescu 5

F.M.I.-B.I.R.D. Cerința reglementării autentice a problemei datoriilor externe. dr. Ilie Șerbănescu 6

Reuniunea general-europeană de la Viena. La reluarea lucrărilor. I. Madoșa 8

Praga. Lucrările plenarei a IX-a a C.C. al P.C.C. 9

Un important act politic care reclamă noi eforturi constructive. Liana Enescu 10

Paris. Duminică, primul tur de scrutin al alegerilor prezidențiale. Doina Topor 12

Buenos Aires. Evoluții complexe. Anca Voican 14

Bruxelles. Formarea guvernului întîrzie... Doina Topor 15

Roma. Nou guvern, aceleași probleme. Rodica Dumitrescu 16

Jurnal chinez (XXII). În jurul axei. Radu Budeanu 30

1000 + 1 18

PANORAMIC

Procesul mercenarilor (10). Dumitru Constantin 21

ÎN LUMEA ȘTIINȚEI

Cercetarea spațială – la orizontul anului 2000 (II). În obiectiv : planetele și „corpurile mici" ale sistemului nostru solar. Mihai Coruț 22

DIN LUMEA CAPITALULUI

Economia occidentală este marcată de semnele recesiunii 24

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA INTERNAȚIONALĂ

L'Unità, Die Welt, El Pais, Agenția Taniug 26

SERIAL

„Războinicii stelelor" sau „a crea pentru a distruge" (20). Corneliu Vlad 28

ACCENTE

Carte despre soarta planetei. Radu Budeanu 29

POȘTA REDACȚIEI 31

Colectivul redacțional : Radu Budeanu – redactor șef-adjunct (ediția internațională), Mihaela Brumă, Ștefan Cârjă, Dumitru Constantin, Vasile Crișu, Radu Dobre, Rodica Dumitrescu, Liana Enescu, Adrian Ionescu – redactor șef, Crăciun Ionescu – șef de secție, Ion Madoșa, Ilie Olteanu, Radu Pascal – redactor șef-adjunct, Ilie Șerbănescu, Doina Topor – șef de secție, Stelian Țurlea, Anca Voican, Aurel Zamfirescu – secretar responsabil de redacție. Secretariatul de redacție și tehnic : Oana-Daniela Dinulescu, Mircea Dub, Ana Ghinea, Eliza Iliescu, Ionel Împăratu, Tudorina Mavlea, Constantin Mendea, Marin Pieleanu, Maria Simionescu, Ana Maria Tatovici. Revista „Lumea", București, Piața Scînteii nr. 1, sectorul 1, Oficiul poștal 33, cod 71 341, căsuța poștală 33–29, telefon 17 60 10 ; Internațional : 18 50 81. Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROM PRESFILATELIA" – sectorul export-import presă. P.O. Box 12–201, telex 10376 prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

C.P.C.S.

ÎN ATENȚIA DVS.!

Întreprinderea de Electronică Industrială București p la dispoziția întreprinderilor economice sau pentru popula următoarele articole electronice, realizate la un nivel teh calitativ și estetic deosebit.

INTERFONUL DE BIROU care asigură legătura din tre postul central aflat la conducătorul unității și 20 d posturi abonat aflate la serviciile subordonate din între prindere. La fiecare post abonat se mai pot anexa posturi abonat.

INTERFONUL DE HALĂ (exterior) care asigură legătura postului central cu unități aflate la maximum 5 km distanță, indiferent de condițiile atmosferice sau de zgomot.

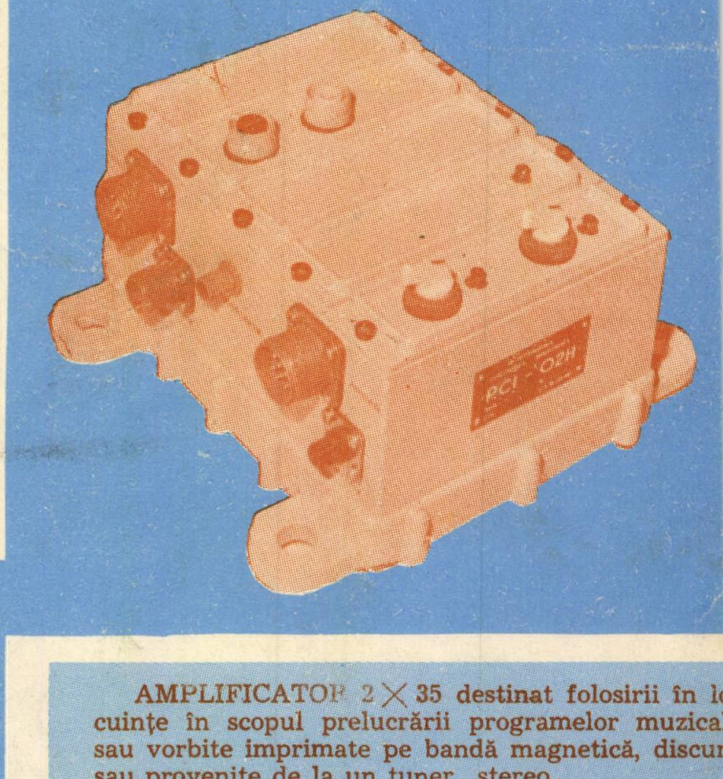

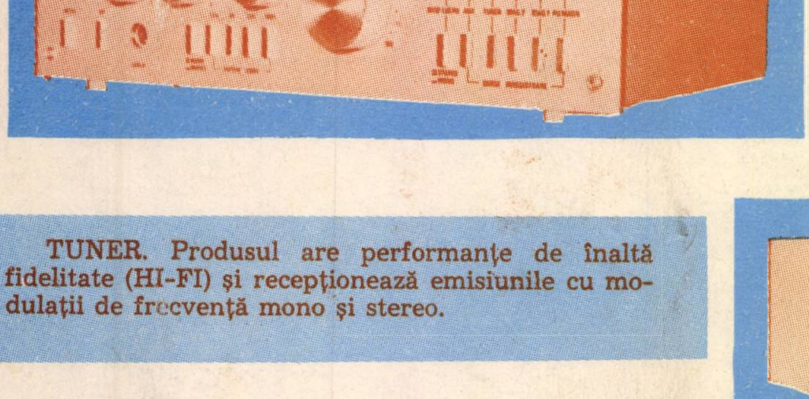

AMPLIFICATOR 2 × 35 destinat folosirii în l cuințe în scopul prelucrării programelor muzica sau vorbite imprimate pe bandă magnetică, discu sau provenite de la un tuner stereo.

TUNER. Produsul are performanțe de înaltă fidelitate (HI-FI) și recepționează emisiunile cu modulații de frecvență mono și stereo.

EGALIZATOR E-350. Realizat în condiții tehnic de calitate, se situează în clasa HI-FI și este folosi pentru prelucrarea semnalelor muzicale sau vorbit de înaltă calitate furnizate de diverse surse stere (pick-up-uri, magnetofoane, casetofoane etc.).

Articolele electronice pentru uzul populației se găsesc la toate magazinele și raioanele de specialitate din întreaga țară.

Pentru întreprinderi, comenzile se primesc la adres Întreprinderea de Electronică Industrială Str. Baicului nr. 82, sector 2, București. Relații tehnice se obțin la telefon 35 40 00/449.

Le

Nr. 21 19 mai 1988

MUZEUL PRESEI SEVER BOCU
JIMBOLIA
NR. C.79

LUMEA

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ

EXPUNEREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

Neclintită încredere în perspectiva luptei revoluționare, pentru pace și progres

Necesitatea unei politici noi, democratice în problema datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare

Din actualitatea internațională

REUNIUNEA GENERAL-EUROPEANĂ DE LA VIENA

Negocieri pentru convenirea documentului final

ORIENTUL MIJLOCIU
Demersuri politico-diplomatice

FILIPINE. Opoziție împotriva bazelor americane

Din lumea capitalului

SERIAL

POȘTA REDACȚIEI

Profundă analiză a schimbărilor în raportul de forțe pe plan mondial, neclintită încredere în perspectiva luptei revoluționare, pentru pace și progres

Document de excepțională însemnătate pentru întreaga activitate a partidului nostru, a întregului popor, remarcabil prin bogăția de teze, idei și orientări științific fundamentate, **Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la unele probleme ale conducerii activității economico-sociale, ale muncii ideologice și politico-educative, precum și ale situației internaționale** reprezintă, prin profunda analiză a principalelor fenomene și evenimente internaționale, a schimbărilor rapide în raportul de forțe pe plan mondial, în general a conținutului și marilor imperative ale lumii contemporane, o nouă și valoroasă contribuție la îmbogățirea teoriei și practicii revoluționare, la dezbaterea și soluționarea — pe baza principiilor materialismului dialectic și istoric, ale socialismului științific — a unor probleme stringente ale epocii în care trăim.

Identificarea stării de fapt a lumii, în complexitatea desfășurărilor ei contradictorii, identificarea cauzalității fenomenelor care definesc epoca și, în funcție de aceasta, degajarea cu limpezime a necesităților istorice obiective, a direcțiilor, priorităților și mijloacelor de acțiune, ca și a uriașului potențial al maselor, al popoarelor de schimbare novatoare, conștientă, sînt, toate, subsumate finalității revoluționare.

De aici, indiferent de împrejurări, de dificultăți și obstacole inerente, reiese marea forță mobilizatoare a resurselor de transformare revoluționară a lumii, proprie gîndirii și acțiunii tovarășului Nicolae Ceaușescu. De aici, în temeiul unei asemenea examinări științifice, îndemnul, atît de argumentat și însuflețitor formulat, al secretarului general al partidului nostru, de a studia și analiza aprofundat marile transformări și schimbări rapide pe plan mondial. Pentru că, numai astfel, cunoscînd, se poate acționa în consens cu așteptările și voința popoarelor, cu imperativele de înnoire socială, pace și progres. **„Să pornim însă întotdeauna** — atrage atenția tovarășul **Nicolae Ceaușescu — de la principiile și concepția revoluționară despre lume, să privim cu încredere perspectiva luptelor pentru progres, pentru pace".**

> **„Trebuie să privim cu încredere viitorul omenirii, legat de necesitatea înlăturării armelor nucleare și altor arme de distrugere în masă, de dezvoltare independentă, asigurarea păcii și progresului tuturor națiunilor lumii!"**
>
> NICOLAE CEAUȘESCU

Încrederea în forța luptei unite a popoarelor, pentru progres, pentru o lume mai dreaptă și mai bună, o regăsim exprimată, de-a lungul anilor, în toate analizele, tezele, aprecierile și concluziile politice ale partidului nostru, ale secretarului său general, referitoare la viața internațională, la transformările care au loc în societatea contemporană. Examinarea marilor contradicții ale epocii, în lumina prefacerilor revoluționare, naționale și sociale, se distinge prin realism și clarviziune, este integrată unei viziuni dialectice, riguros științifice asupra mersului istoriei. **„Omenirea** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Conferința Națională a partidului — **se află într-o epocă de mari transformări sociale revoluționare, de schimbare continuă a raportului mondial de forțe".**

Construirea socialismului în 14 state, cu o populație de peste 1,5 miliarde locuitori, remarcabilele realizări obținute de ele, în ciuda faptului că, în general, erau țări slab dezvoltate, demonstrează, cu puterea faptelor, forța invincibilă a socialismului, orînduire care reprezintă unica alternativă pentru dezvoltarea liberă a omenirii. În ciuda faptului că imperialismul, cercurile cele mai reacționare nu au renunțat la politica lor anticomunistă, la încercările de izolare și de slăbire, într-o formă sau alta, a țărilor socialiste, în tentativa de a bloca sau întîrzia dezvoltarea lor, acestea ocupă azi un loc important în viața economică și politică mondială, deținînd aproximativ 35 la sută din totalul producției mondiale și participînd activ la soluționarea marilor probleme ale lumii contemporane.

Mutațiile produse, îndeosebi după cel de-al doilea război mondial — lichidarea, în fapt, a sistemului colonial mondial și constituirea, pe ruinele acestuia, a zeci și zeci de noi state independente, formarea grupului de țări generic denumite „lumea a treia", în a căror evoluție economică și socială se împletesc forme precapitaliste, capitaliste, necapitaliste și socialiste —, manifestarea, cu putere, a noii crize generale — economice, sociale și politice —, profundă și de lungă durată, depășind cu mult, prin amploarea sa, criza generală a capitalismului din anii '29—'33 —, intrarea imperialismului într-un nou stadiu, în care capitalul financiar-bancar a devenit forma principală de dominație și asuprire a altor popoare, apariția celei mai puternice și mai importante contradicții a lumii contemporane — contradicția dintre țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare, dintre bogați și săraci —, amplificarea unei serii de noi contradicții între diferite grupări de state, menținerea și chiar amplificarea contradicției dintre socialism și capitalism —, toate

acestea configurează o lume în care înmulțirea focarelor ei conflictuale nu are precedent, în care politica de forță și dictat — manifestată prin intervenție directă, militară, dar și prin presiuni politice și economice — ating și subminează în mod grav independența și suveranitatea statelor, exacerbează tendințele de menținere sau de reîmpărțire a sferelor de influență.

Sub imperiul unei multitudini de factori, viața internațională actuală parcurge, așadar, o etapă complexă și contradictorie. Se menține o încordare destul de puternică în raporturile dintre state, rămîn deschise stări de conflict și război în diferite regiuni ale lumii, au apărut noi surse de tensiune și pericole la adresa păcii, independenței și securității popoarelor ; probleme grave, presante, se mențin nesoluționate, în pofida unor încercări încă timide, neconcludente, în acest sens ; competiția înarmărilor, în primul rînd nucleare, ajunsă la fantastica sumă de peste 1 000 miliarde dolari, mărește riscul de război, inclusiv al unei conflagrații mondiale nucleare atotnimicitoare.

Toate acestea demonstrează că, pe plan mondial, există încă puternice cercuri reacționare, imperialiste, care se orientează spre politica de forță, de dominație, stimulînd cursa înarmărilor, politica de confruntare și război.

Concomitent, însă, s-au dezvoltat și se afirmă cu vigoare forțele antiimperialiste, realiste, care doresc dezarmarea, pacea, instaurarea unor relații internaționale de tip nou, bazate pe egalitate și respect reciproc. Aceste forțe devin tot mai puternice, și ele pot să determine, acționînd unite, schimbarea cursului evenimentelor internaționale, triumful politicii de pace, independență și colaborare. Dar — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — este tot atît de adevărat că aceste forțe nu sînt încă suficient de puternice pentru a determina o cotitură radicală a cursului vieții internaționale. Am putea spune că, în raportul de forțe dintre cele două tendințe diametral opuse, s-a realizat un echilibru încă nedecis.

Într-o asemenea situație, istoric determinată, de schimbări rapide în raportul de forțe și, în general, în dezvoltarea omenirii **„apar** — atrăgea atenția tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cadrul **Expunerii — tot felul de concepții, confuzii, inclusiv manifestări ale neîncrederii în forțele socialismului, în dezvoltarea societății pe calea libertății sociale, pe calea independenței. Nu este ceva nou în istoria omenirii, nu numai în epoca revoluționară marxistă, ci în întreaga dezvoltare“.** Cu atît mai mult, acțiunea justă, în consens cu marile comandamente ale epocii, reclamă identificarea tuturor forțelor purtătoare ale noului în istorie, mobilizarea lor la luptă unită, combaterea cu intransigență a tot ce poate împiedica procesul revoluționar. **„Aceasta** — arăta secretarul general al partidului — **impune și o poziție militantă împotriva diferitelor concepții greșite. Trebuie să demascăm mai activ propaganda imperialistă, reacționară, întreaga activitate de umbrire sau ponegrire a realizărilor din țările socialiste, care pune în evidență unele lipsuri sau laturi negative, dar trece complet sub tăcere marile realizări din aceste țări. Să adoptăm o politică internațională principială în soluționarea tuturor problemelor în interesul popoarelor, pornind de la faptul că dezarmarea, problemele noii ordini economice, așezarea relațiilor pe o bază nouă, democratică, nu se pot realiza decît cu participarea tuturor statelor lumii, fără deosebire de mărime și de orînduire socială“.**

Pornind de la imperativele epocii, ale permanentei înnoiri sociale, ale păcii și progresului, un rol sporit revine țărilor socialiste, partidelor comuniste și muncitorești, celorlalte forțe revoluționare, progresiste, întăririi solidarității și conlucrării lor, ca factor de prim ordin în lupta pentru oprirea cursului periculos al evenimentelor spre confruntare și război, pentru impulsionarea și mai puternică a mișcării popoarelor pentru pace și dezarmare. Partidul și statul nostru apreciază că țările socialiste, prin activitatea lor în plan internațional, prin hotărîrile și demersurile lor, manifestă o mare răspundere pentru destinele păcii, că, pe această linie, ele trebuie să mențină în permanență inițiativa politică în lupta pentru dezarmare și, în primul rînd, pentru dezarmare nucleară, pentru reluarea și continuarea cursului spre destindere și colaborare, cu convingerea că asemenea acțiuni contribuie la izolarea cercurilor promotoare ale politicii de înarmare și război, că ele au o mare înrîurire pozitivă și mobilizatoare în lume.

Prioritățile sînt clare. Ele se integrează într-o strategie globală a păcii, țelul suprem al omenirii. În temeiul unei analize aprofundate, de pe pozițiile materialismului-dialectic și istoric, a uriașelor schimbări produse pe arena mondială, tovarășul Nicolae Ceaușescu a formulat și fundamentat concepția înnoitoare, originală, consecvent revoluționară, de largă perspectivă, cu privire la noua unitate și solidaritate a partidelor comuniste și muncitorești, a tuturor țărilor socialiste, a forțelor revoluționare, progresiste, antiimperialiste de pretutindeni, o unitate bazată pe deplina egalitate în drepturi, respectarea autonomiei și independenței fiecărui partid, strînsa colaborare și sprijinul reciproc. Această concepție a deschis noi orizonturi politicii revoluționare de întărire a unității și solidarității internaționale, în interesul triumfului cauzei socialismului, progresului și păcii.

Conducătorului partidului și statului nostru îi revine meritul de a fi identificat forțele sociale interesate în mod obiectiv în procesul de edificare a unor noi relații pe plan național și internațional, de a fi descifrat, pe baza analizei caracterului și specificului contradicțiilor lumii contemporane, căile de depășire a lor, în vederea dezvoltării libere, independente și pașnice a omenirii, a fiecărui popor, a fiecărei națiuni. **„Este necesar** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — să punem permanent, cu putere, în evidență rolul important al clasei muncitoare, al țărănimii, rolul tot mai însemnat pe care îl are intelectualitatea în dezvoltarea generală a societății, dar și rolul maselor, al popoarelor. Trebuie să subliniem permanent justețea tezei științifice privind rolul maselor, al popoarelor, ca adevărate făuritoare ale întregii dezvoltări, ale istoriei omenirii“.**

Analizînd realitatea contemporană sub aspectele sale multiple, atrăgînd atenția asupra pericolului pe care îl reprezintă, pentru întreaga omenire, cursa înarmărilor, politica de forță, de presiune și amestec în treburile interne ale altor state, menținerea, în aceste condiții, a spectrului unui război mondial, în urma căruia n-ar exista decît învinși, tovarășul Nicolae Ceaușescu evidențiază necesitatea obiectivă a afirmării noii gîndiri în dezvoltarea generală a relațiilor dintre state. Noua gîndire trebuie să-și afle sorgintea în coexistența pașnică între state cu orînduiri sociale diferite, fără a se renunța, însă, la confruntarea de idei, la lupta ideologică, la firească demonstrație a înseși esenței deosebirilor dintre o orînduire și alta, — dar nu pe calea forței, ci pe calea competiției pașnice. Noua gîndire — subliniază secretarul general al partidului nostru — presupune să se pornească de la respectarea neabătută a independenței, suveranității și integrității tuturor țărilor, să se renunțe cu desăvîrșire la amestecul în treburile interne ale altor state, fiecare națiune avînd dreptul să se afirme liber și suveran. În concepția președintelui României, noua gîndire trebuie să pună, totodată, în centrul preocupărilor, necesitatea dezvoltării economice și sociale a tuturor popoarelor, ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual, asigurarea echilibrului ecologic, dezvoltarea impetuoasă a științei, culturii, a noului umanism, a democrației, în care popoarele să-și poată afirma plenar voința de a trăi libere, independente, să-și făurească viața în pace, așa cum o dorește fiecare. Formularea, de însemnătate istorică, a conceptului noii gîndiri oferă, în egală măsură, soluții practice, exprimate în noul mod de abordare a problemelor de care depind pacea și progresul umanității.

Promovînd o politică dinamică și constructivă, consacrată plenar cauzei păcii, socialismului și colaborării internaționale, România — sub conducerea Partidului Comunist Român, a tovarășului Nicolae Ceaușescu — a elaborat o strategie și tactică de acțiune concretă, realistă, pornind de la aprecierea justă a raportului de forțe pe plan mondial, de la sesizarea caracterului contradicțiilor existente și mutațiilor permanente din sfera relațiilor internaționale, de la desprinderea noilor tendințe, curente, procese și fenomene ce se manifestă în lume, ca expresie a luptei dialectice dintre vechi și nou. România — sub impulsul determinant al gîndirii și acțiunii președintelui Nicolae Ceaușescu — nu numai că s-a distins prin elaborarea unui concept unitar asupra lumii de mîine, ca o lume a dreptății, egalității și progresului, a păcii și colaborării între state, ci, transformînd ideea în faptă, a acționat și acționează cu fermitate pentru traducerea în viață a acestui ideal revoluționar, de transformare a lumii prin efortul perseverent al tuturor popoarelor, prin lupta unită a forțelor progresiste, democratice, antiimperialiste de pretutindeni.

În cei 23 de ani — de cînd destinele partidului și ale țării sînt conduse de tovarășul Nicolae Ceaușescu —, ani de remarcabilă și neîntreruptă contribuție la patrimoniul de idei și acțiuni definitorii pentru conștiința politică de avangardă a lumii, România a făcut strălucita dovadă a faptului că o țară, indiferent de dimensiunile sale geografice, potențialul său economic sau de altă natură, poate și trebuie să participe activ la marea operă de edificare a unei lumi mai drepte și mai bune. În această operă, glasul ei este nu numai auzit, ci și ascultat, cu interesul și admirația cuvenite celui care a înțeles că făurirea propriei istorii naționale impune angajare deplină în efortul general de transformare înnoitoare a umanității, în consens cu dezideratele de pace, dreptate și independență ale tuturor popoarelor.

„LUMEA“

Continuitate de idee și acțiune în promovarea noilor principii de relații interstatale

„Este necesar ca, întotdeauna, să punem la baza tuturor relațiilor noastre cu alte state principiile egalității, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, respectării dreptului fiecărui popor la dezvoltarea liberă, așa cum o dorește."

NICOLAE CEAUȘESCU

Expunerea președintelui Nicolae Ceaușescu la ședința din 29 aprilie a.c. a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. reafirmă, cu deosebită putere, valoarea fundamentală a noilor principii de relații interstatale pentru întreaga viață politică actuală, necesitatea obiectivă a luptei pentru promovarea, respectarea și generalizarea lor în relațiile dintre toate țările și popoarele. Analiza atentă a tendințelor și fenomenelor ce au loc la nivel mondial, a schimbărilor rapide și reașezărilor din raportul de forțe pune în lumină însemnătatea primordială a respectării noilor principii pentru progresul și dezvoltarea liberă a fiecărei națiuni, pentru concentrarea tuturor eforturilor sale, a potențialului uman și material de care dispune în vederea propășirii multilaterale, sporirii participării ei la diviziunea internațională a muncii, la schimbul mondial de valori materiale și spirituale. În același timp, iar problemele analizate în Expunere o confirmă încă o dată, normele și regulile democratice de conduită internațională se dovedesc o componentă esențială a afirmării noului mod de gîndire și acțiune în lumea contemporană, a rezolvării politice, pașnice, în interesul popoarelor, a problemelor grave și complexe ce continuă să se manifeste la nivel mondial.

Există, în mod evident, în politica externă românească, o continuitate de idee și acțiune în susținerea și promovarea unei politici noi pe plan mondial, întemeiate ferm pe respectul independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, nerecurgerii la forță sau la amenințarea cu forța, pe asigurarea dreptului inalienabil al fiecărui popor de a-și decide liber calea propriei dezvoltări. „Noi — arăta președintele **Nicolae Ceaușescu**, în 1971, cu ocazia sărbătoririi semicentenarului partidului — **considerăm că, într-un anumit sens, aceste principii sînt pentru societatea omenească de astăzi, pentru relațiile de colaborare în lume, așa cum sînt apa și aerul pentru existența omului. Cum am putea să renunțăm la apă și la aer? Ar însemna să renunțăm la viață. Nu, nu putem renunța la aceste principii, pentru că ele constituie condiția vieții noastre independente și libere, condiția vieții independente și libere a tuturor națiunilor lumii**". Răspunzînd visurilor și aspirațiilor de veacuri ale poporului român, modului său de a înțelege și promova dezvoltarea conlucrării cu celelalte popoare, în cele mai diferite domenii de activitate, noile principii se vădesc, în același timp, singura bază viabilă a unor relații internaționale de înțelegere și colaborare, de acțiune comună pentru apărarea, menținerea și consolidarea păcii — bunul cel mai de preț al întregii omeniri. Pe drept cuvînt, de aceea, în recenta Expunere se menționează: „**Vorbind de noua gîndire politică — care trebuie să se afirme — este necesar să subliniem cu putere principiile ce trebuie să stea la baza acestei gîndiri, schimbările radicale care trebuie să aibă loc în raporturile internaționale, în politica internațională și care să pornească întotdeauna de la înlăturarea cu desăvîrșire a oricărui amestec în treburile interne ale altor popoare, de la asigurarea progresului economic și social, a independenței și suveranității popoarelor**".

Promovarea neabătută și lupta pentru generalizarea principiilor democratice de relații interstatale constituie, astfel, o orientare programatică fundamentală a politicii externe românești din ultimele decenii, unul din resorturile cele mai profunde ale prestigiului și audienței acțiunilor întreprinse de România pe plan internațional. Încorporate în însăși Constituția țării, îndată după Congresul al IX-lea al P.C.R., și apoi în Programul partidului, reafirmate în documentele Congreselor și Conferințelor Naționale ale partidului, în cuvîntările, declarațiile și interviurile președintelui Nicolae Ceaușescu, noile principii s-au impus, tot mai mult, ca norme concrete și constante de acțiune, ca un îndreptar teoretic și practic de o deosebită valoare. Cristalizarea și fundamentarea lor unitară, în doctrina de politică externă românească, așezarea lor la baza întregului spectru de relații externe ale României, atît pe plan politic, cît și economic, tehnico-științific, cultural și în alte domenii, atît cu țările socialiste, cît și cu țările în curs de dezvoltare și nealiniate, cu cele capitaliste dezvoltate, simultan cu poziția neabătută în favoarea generalizării lor în întreaga viață internațională actuală, reprezintă o contribuție de mare preț a partidului și statului nostru, a președintelui Nicolae Ceaușescu, la promovarea și afirmarea noului mod de gîndire, a unei politici de pace, colaborare și înțelegere pe plan mondial.

Desigur, noile principii au, în lumea actuală, o puternică bază obiectivă, iar schimbările produse după al doilea război mondial au creat condiții favorabile pentru afirmarea lor sporită în relațiile dintre state. O mărturie semnificativă a acestei evoluții o constituie însăși includerea lor în Carta O.N.U. și în alte documente cu vocație universală, asumarea, de către toate țările semnatare, a obligației de a le recunoaște și statua ca norme permanente ale relațiilor dintre ele. Totuși, experiența istorică a ultimelor decenii este departe de a confirma aplicarea efectivă sau generalizarea dorită a noilor principii. Practic, în viața internațională au continuat și continuă să se înfrunte două tendințe diametral opuse, chiar dacă formele de manifestare a acestei opoziții sînt dintre cele mai diferite: pe de o parte, tendința spre afirmarea și dezvoltarea liberă a popoarelor, spre asumarea și exercitarea drepturilor suverane inalienabile; pe de altă parte, practicile și manifestările vechii politici imperialiste, de forță și dictat, de amestec în afacerile interne ale altor popoare, de împărțire sau reîmpărțire a sferelor de influență și de dominație. Prima tendință este favorabilă, în mod evident, cursului spre destindere, colaborare și pace în viața internațională,

spre afirmarea și generalizarea noilor principii. A doua, dimpotrivă, pune în cauză și nesocotește esența democratică a noilor principii, prin presiuni politice, economice sau de altă natură, prin amenințarea cu forța și chiar prin intervenții armate. Concordanța dintre vorbă și faptă, dintre normele recunoscute în mod teoretic și acțiunile practice concrete se impune, astfel, ca un comandament esențial al promovării și respectării noilor principii, al generalizării lor efective în întreaga viață internațională.

Sfera de aplicabilitate a principiilor democratice de relații interstatale este, fără îndoială, generală. Ele se referă, cu alte cuvinte, la **toate domeniile** raporturilor dintre state și la relațiile dintre **toate statele**, fără deosebire de orînduire socială, mărime, potențial economic sau militar. Este ceea ce s-a numit, de-a lungul anilor, **vocația universală a noilor principii**, înțeleasă, în sensul arătat, atît pe verticală, cît și pe orizontală. Mai mult, practica internațională demonstrează că noile principii au un caracter unitar. Nu se poate vorbi de aplicarea lor fragmentară în relațiile dintre state, ci de respectarea lor coerentă, unitară. Orice știrbire adusă unuia dintre ele înseamnă, implicit, periclitarea gravă a întregului ansamblu.

Practica internațională a zilelor noastre demonstrează permanent rolul esențial al respectării noilor principii pentru îmbunătățirea climatului politic mondial, pentru preîntîmpinarea și rezolvarea unor stări de tensiune și conflict, pentru garantarea dezvoltării libere a popoarelor. Ideile formulate în acest sens de președintele Nicolae Ceaușescu acoperă două constante ale politicii externe a României : **necesitatea respectării identității și personalității fiecărei națiuni, a dreptului ei de a-și alege liber calea propriei dezvoltări ; valoarea generală a noilor principii**, mai ales într-o lume în care, rămînînd grave și complexe, problemele impun, cu tot mai multă evidență, o politică nouă, căi noi de abordare și de acțiune, cu participarea egală a tuturor popoarelor. În acest sens, capătă o relevanță deosebită teza din Expunere despre necesitatea autodeterminării propriului viitor, despre caracterul inacceptabil atît al exportului de revoluție, cît și de contrarevoluție. Analiza unor cazuri particulare, cum ar fi evoluțiile din Afganistan, Kampuchia sau Nicaragua, tezele și concluziile generale desprinse de aici sînt deosebit de semnificative pentru rolul și funcția actuală a noilor principii, pentru necesitatea recunoașterii și aplicării lor efective în relațiile dintre toate statele. În aceeași ordine de idei, se impune a fi relevată relația permanentă stabilită de partidul și statul nostru între dezvoltarea unității, a solidarității tuturor forțelor democratice, progresiste, antiimperialiste ale contemporaneității și principiile înnoitoare pe care trebuie să se întemeieze noua unitate. Deosebit de larg și cuprinzător, în viziunea partidului și statului nostru, conceptul de solidaritate în lumea actuală cuprinde țeluri și obiective fundamentale pentru toate popoarele, pentru asigurarea condițiilor de pace, securitate și progres economico-social la nivel mondial ; el presupune, însă, ca o condiție de bază a afirmării și transpunerii lui în viață, respectarea fermă a noilor principii, a opțiunilor independente și suverane.

În ultimă instanță, evoluția la zi a vieții internaționale, a unor probleme și aspecte conflictuale demonstrează că apariția și permanentizarea unor stări de tensiune, cu implicații de durată asupra păcii mondiale, pornesc, de regulă, de la nerespectarea normelor de drept și legalitate internațională. Și, de asemenea, că, acolo unde există un climat favorabil recunoașterii și aplicării lor, se pot asigura soluții reale, viabile, chiar și unor probleme foarte complicate. Aceasta pune și mai pregnant în lumină valoarea noilor principii, esența lor înnoitoare și constructivă.

Intim legată de promovarea noilor principii, a unei politici consecvente de pace și colaborare, este preocuparea constantă a României pentru democratizarea întregii vieți politice actuale, pentru creșterea rolului țărilor mici și mijlocii, al statelor în curs de dezvoltare și nealiniate pe arena internațională. Concept fundamental al viziunii românești despre lume, despre starea și imperativele ei actuale, democratizarea vieții internaționale corespunde actualului stadiu de evoluție a umanității, diversității apărute după al doilea război mondial, prin constituirea noilor state independente, și presupune o abordare fundamental nouă a problemelor cu care se confruntă omenirea. Fără a contesta realitatea pe care o reprezintă ponderea importantă a marilor puteri pe plan mondial, România consideră, în același timp, că țărilor mici și mijlocii — țări în curs de dezvoltare și nealiniate, în marea lor majoritate — le revine un rol sporit în actuala situație internațională, puternic marcată de confruntarea dintre cele două tendințe opuse, ca și de o serie de realități și practici profund inechitabile pe plan economic. Prin însuși faptul că manifestă în mare măsură preocupări și interese comune, că ele cad, cel mai adesea, victime vechii politici imperialiste, de forță și dictat, de amestec în treburile interne, statele din această categorie sînt vital interesate în restructurarea profundă a întregii vieți internaționale, în făurirea unei noi ordini economice, mai juste, mai echitabile, în triumful unei politici de pace, colaborare și neatîrnare.

Bazată, în esență, pe aplicarea și respectarea consecventă a noilor principii, pe abordarea exclusiv negociată a problemelor existente, democratizarea vieții internaționale presupune o viziune nouă asupra actualului sistem de relații mondiale, crearea condițiilor pentru ca toate statele — indiferent de mărime, de potențial economico-militar, de orînduire social-politică sau de grad de dezvoltare — să poată participa, pe picior de egalitate, la discutarea și adoptarea soluțiilor politice corespunzătoare. Mai mult ca oricînd, în opinia României, se impune renunțarea la practica deciziilor convenite în cerc restrîns, peste capul și peste voința popoarelor, ceea ce implică promovarea unei diplomații deschise, cu adevărat democratice, în văzul și cu asentimentul opiniei publice. Configurația politică a lumii actuale, caracterul complex și global al multor probleme acute reclamă, ele însele, o abordare esențial nouă și constructivă, negocieri și soluții cu caracter global. Numai așa se vor putea adopta deciziile concrete și eficiente, numai așa măsurile convenite vor corespunde intereselor legitime ale fiecărei țări, ca și binului mers general. În sfîrșit, în toate direcțiile menționate este necesară sporirea contribuției diferitelor organizații și organisme internaționale și, în primul rînd, a Organizației Națiunilor Unite, ca principal for reprezentativ mondial, cuprinzînd aproape totalitatea statelor lumii; prin extinderea colaborării în cadrul lor, prin democratizarea structurilor și a activității desfășurate, organismele respective pot și trebuie să acționeze, în mai mare măsură, pentru satisfacerea aspirațiilor de justiție, pace și dezvoltare neîngrădită ale tuturor popoarelor, pentru participarea lor activă la soluționarea complexelor probleme politice, economice și sociale ale zilelor noastre.

Pornind de la aceste considerente, România a desfășurat și desfășoară o susținută activitate internațională pentru generalizarea și respectarea deplină a noilor principii de relații interstatale, pentru așezarea lor fermă la temelia întregii vieți politice actuale. Pe plan bilateral, elementul decisiv îl constituie consacrarea noilor principii în toate documentele la nivel înalt semnate cu alte state, fie cu ocazia vizitelor președintelui Nicolae Ceaușescu peste hotare, fie cu ocazia convorbirilor și contactelor sale de la București cu un mare număr de șefi de stat sau de guvern de pe toate meridianele. Statuînd cadrul politico-juridic al colaborării României cu țările respective, declarațiile comune, comunicatele, înțelegerile și acordurile semnate menționează, totodată, angajamentul înaltelor părți contractante de a respecta aceleași principii și în relațiile lor cu toate celelalte state ale lumii ; prin aceasta, documentele amintite își sporesc valoarea și semnificația, înscriindu-se ca o contribuție nemijlocită la democratizarea întregii vieți internaționale, la consacrarea deplină a principiilor de drept și legalitate. Pe plan multilateral, acțiunile și inițiativele României s-au dovedit la fel de bogate și de consecvente. Este cunoscut aportul ei deosebit la elaborarea „decalogului" de principii al Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa, la adoptarea unor importante documente și propuneri în cadrul O.N.U., al altor organizații, organisme sau conferințe internaționale.

Prin întreaga ei activitate de politică externă din ultimele decenii, prin contribuția constructivă adusă în diferite foruri reprezentative, România și-a demonstrat atașamentul deosebit față de principiile noi de relații interstatale, văzînd în ele garanția sigură a promovării unei politici de pace și colaborare pe plan mondial, a triumfului idealurilor de progres, libertate și independență ale tuturor națiunilor. E de largă notorietate, de altfel, faptul că ori de cîte ori aceste principii au fost încălcate, ori de cîte ori unui popor i-a fost ignorat dreptul dezvoltării libere, independente, România s-a situat fără ezitare în apărarea lor, cerînd respectarea strictă a legalității internaționale, a normelor cu vocație universală. În concepția ei, permanent reafirmată, lumea actuală nu își poate realiza echilibrul spre care tinde, acea necesară unitate a conlucrării în diversitate, decît prin generalizarea normelor noi de relații interstatale, prin renunțarea la forță sau la amenințarea cu forța, prin abordarea democratică, exclusiv politică, a problemelor existente. Aplicarea consecventă a unui asemenea cod de conduită ar fi singura în măsură să asigure climatul de pace, liniște și cooperare necesar tuturor popoarelor, înfăptuirii aspirațiilor lor de progres economic și social, rezolvarea justă, echitabilă a unor contradicții și dificultăți pe care lumea actuală le resimte cu deosebită acuitate.

I. Madoșa

Nouă contribuţie la dezvoltarea relaţiilor româno-sovietice

Noul dialog la nivel înalt româno-sovietic, prilejuit de vizita oficială de prietenie efectuată în ţara noastră, la invitaţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, de tovarăşul Andrei Gromîko, membru al Biroului Politic al C.C. al P.C.U.S., preşedintele Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S., a pus cu putere, din nou, în evidenţă voinţa comună de dezvoltare pe mai departe a raporturilor reciproce pe multiple planuri, în folosul celor două ţări şi popoare, al cauzei generale a socialismului şi păcii.

Convorbirile dintre tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi tovarăşul Andrei Gromîko, desfăşurate într-o atmosferă de prietenie şi înţelegere reciprocă, au analizat stadiul şi perspectivele raporturilor româno-sovietice, căile intensificării acestora, subliniindu-se, în cadrul lor, cu satisfacţie, că relaţiile mutuale au continuat să se dezvolte pe multiple planuri, un rol de cea mai mare însemnătate revenind întîlnirilor şi convorbirilor la cel mai înalt nivel. O importanţă determinantă au avut, în acest sens, aşa după cum se subliniază şi în **Comunicatul comun**, întîlnirile dintre tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, şi tovarăşul Mihail Gorbaciov, secretar general al C.C. al P.C.U.S., pentru activizarea conlucrării rodnice dintre cele două partide şi ţări în toate domeniile. În cadrul recentelor convorbiri, de la Bucureşti, a fost reafirmată, de altfel, hotărîrea de a se acţiona în continuare pentru transpunerea în practică a înţelegerilor convenite la nivel înalt.

În cadrul schimbului de păreri cu privire la mersul construcţiei socialiste în cele două ţări, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a prezentat profundele transformări revoluţionare înfăptuite de poporul român, sub conducerea Partidului Comunist Român, în cele aproape patru decenii şi jumătate de edificare a noii orînduiri socialiste, îndeosebi după cel de-al IX-lea Congres al partidului, pe baza aplicării creatoare la condiţiile concrete ale României a adevărurilor şi legilor generale ale socialismului ştiinţific. În acest context au fost reliefate realizările remarcabile obţinute în dezvoltarea bazei tehnico-materiale a societăţii şi modernizarea producţiei, experienţa dobîndită în aplicarea noului mecanism economico-financiar, a principiilor autoconducerii şi autogestiunii, succesele înregistrate în dezvoltarea agriculturii, în condiţiile înfăptuirii noii revoluţii agrare. S-au evidenţiat, totodată, măsurile stabilite pentru întărirea continuă a proprietăţii socialiste, de stat şi cooperatiste, pentru perfecţionarea conducerii întregii vieţi sociale pe baza planului naţional unic, pentru înfăptuirea cerinţelor revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane, largul sistem al democraţiei muncitoreşti-revoluţionare şi cadrul organizat al acestuia, creat în decursul a peste două decenii, care asigură participarea nemijlocită a tuturor oamenilor muncii la conducerea întregii societăţi, la edificarea orînduirii socialiste cu poporul şi pentru popor. **„Pornim ferm** — arăta, la dineul oficial, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu — de la principiul că socialismul se construieşte cu poporul şi pentru popor. Întărim necontenit rolul partidului în conducerea întregii opere de construcţie socialistă din patria noastră. Avem permanent în vedere că socialismul se construieşte în condiţii diferite de la ţară la ţară, că esenţial pentru victoria noii orînduiri este aplicarea fermă şi creatoare a principiilor socialismului ştiinţific, a adevărurilor general valabile, la condiţiile concrete din fiecare ţară".**

Tovarăşul Andrei Gromîko a prezentat, la rîndul său, modul în care se înfăptuiesc restructurarea în U.R.S.S. şi hotărîrile celui de-al XXVII-lea Congres al P.C.U.S., ale plenarelor care au urmat, vizînd dezvoltarea social-economică accelerată a ţării.

În legătură cu raporturile româno-sovietice de prietenie şi bună vecinătate, de colaborare pe multiple planuri, exprimîndu-se satisfacţia pentru adîncirea lor continuă, în cadrul convorbirilor s-a apreciat, totodată, că rezultatele obţinute în promovarea conlucrării bilaterale, ca şi sporirea dinamică a potenţialului economiilor celor două ţări creează condiţii favorabile pentru extinderea, pe mai departe, pe baze reciproc avantajoase, a cooperării şi specializării în producţie, a schimburilor comerciale, în deplină concordanţă cu prevederile Programului de lungă durată privind dezvoltarea colaborării economice şi tehnico-ştiinţifice dintre România şi U.R.S.S. pînă în anul 2000.

Între tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi tovarăşul Andrei Gromîko a avut loc şi un amplu schimb de păreri cu privire la problemele majore ale vieţii internaţionale. S-a apreciat, de comun acord, că problema fundamentală a contemporaneităţii o constituie oprirea cursei înarmărilor şi trecerea hotărîtă la dezarmare, în primul rînd la dezarmare nucleară. În acest context — se arată în Comunicatul comun — s-a relevat că semnarea Tratatului dintre U.R.S.S. şi S.U.A. cu privire la lichidarea rachetelor lor cu rază medie şi mai scurtă de acţiune a reprezentat un eveniment de importanţă istorică, o victorie a politicii realiste, a luptei popoarelor pentru dezarmare, menţionîndu-se, totodată, că el constituie un început, doar un prim pas pe calea edificării unei lumi fără arme nucleare, din care să fie eliminată folosirea forţei. România şi Uniunea Sovietică — subliniază documentul — consideră ca imperios necesar să se asigure procesului de dezarmare un caracter continuu, dinamic şi ireversibil. O măsură importantă, în acest sens, ar constitui-o încheierea unui acord între U.R.S.S. şi S.U.A. privind reducerea cu 50 la sută a armamentelor strategice ofensive, cu respectarea fermă a Tratatului de apărare antirachetă în forma în care acesta a fost semnat în 1972 şi nerenunţarea la el în decursul unui termen convenit. Interesele vitale ale popoarelor cer, de asemenea, — se relevă în Comunicat — preîntîmpinarea cursei înarmărilor în Cosmos, interzicerea generală şi completă a experienţelor nucleare, eliminarea armelor nucleare, chimice şi a celorlalte arme de distrugere în masă, reducerea efectivelor armate, armamentelor convenţionale în Europa şi a cheltuielilor militare. S-a subliniat, în acelaşi timp, inadmisibilitatea ca măsurile de dezarmare dintr-un domeniu să fie compensate prin intensificarea şi perfecţionarea armamentelor din alte domenii.

Actualele condiţii din arena mondială impun abordări noi, responsabile, menite să asigure securitatea internaţională, dreptul suprem al popoarelor la viaţă, la pace, la existenţă liberă, independentă şi demnă. Relevînd aceste exigenţe, noul dialog la nivel înalt româno-sovietic a conferit, şi de această dată, expresie hotărîrii României şi U.R.S.S., consemnată în Comunicatul comun, de a acţiona pe toate căile pentru însănătoşirea climatului politic pe continentul nostru şi statornicirea unei colaborări fructuoase, reciproc avantajoase între statele din Europa, de a milita activ, şi în viitor, pentru a se ajunge la reduceri substanţiale ale forţelor armate şi armamentelor convenţionale în Europa, de la Atlantic la Urali, pentru încheierea cît mai curînd a reuniunii de la Viena cu înţelegeri concrete, de natură să ridice pe o treaptă calitativ superioară procesul general-european în toate domeniile.

Subliniind că acestor scopuri ar corespunde realizarea unei Europe unite, a păcii şi colaborării, în care să se afirme climatul de bună vecinătate şi încredere, Comunicatul comun arată că, în cursul convorbirilor, s-a exprimat hotărîrea celor două ţări de a combate cu fermitate orice încercări ale forţelor revanşarde, oriunde şi sub orice formă s-ar manifesta, de a pune la îndoială actualele realităţi teritorial-politice din Europa. Inviolabilitatea frontierelor postbelice constituie o condiţie a păcii trainice şi securităţii pe continentul european, se arată în document. S-a subliniat necesitatea de a se pune capăt politicii imperialiste de învrăjbire între popoare, de încurajare a anticomunismului, rasismului, şovinismului, naţionalismului, de a se face totul pentru educarea popoarelor în spiritul prieteniei, colaborării şi păcii.

Uniunea Sovietică — se menţionează în Comunicatul comun — sprijină pe deplin iniţiativele şi eforturile României şi Bulgariei pentru transformarea Balcanilor într-o zonă a păcii, colaborării şi bunei vecinătăţi, liberă de arme nucleare şi chimice, fără baze militare şi trupe străine. S-a relevat, totodată, importanţa deosebită a continuării şi adîncirii dialogului bilateral şi multilateral dintre statele balcanice, la toate nivelurile, inclusiv la nivel înalt, în scopul întăririi păcii, încrederii, securităţii şi colaborării în această regiune. S-a exprimat, de asemenea, sprijinul celor două ţări faţă de iniţiativele altor state pentru crearea de zone fără arme nucleare şi chimice, ale încrederii şi bunei vecinătăţi, întărirea păcii şi securităţii în Europa şi în întreaga lume. S-a relevat, de asemenea, importanţa pe care ar avea-o, pentru însănătoşirea radicală a climatului politic în Europa, desfiinţarea concomitentă a N.A.T.O. şi a Tratatului de la Varşovia şi, ca prim pas, lichidarea organizaţiilor lor militare.

Examinîndu-se situaţiile conflictuale regionale, a fost subliniată, în cadrul convorbirilor, necesitatea soluţionării lor rapide şi juste pe cale politică, prin tratative, pe baza respectării dreptului fiecărui popor de a-şi hotărî singur destinele.

O atenţie aparte a fost acordată, în cadrul dialogului româno-sovietic la nivel înalt, problemelor din economia mondială, tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi tovarăşul Andrei Gromîko pronunţîndu-se pentru intensificarea eforturilor în vederea soluţionării globale a problemelor grave şi complexe ale subdezvoltării, inclusiv a datoriilor externe ale ţărilor în curs de dezvoltare, pentru instaurarea noii ordini economice internaţionale, ceea ce ar garanta securitatea economică a tuturor statelor, ar corespunde intereselor stabilităţii economice internaţionale.

N. Pătraşcu

Dezarmarea convenţională — cerinţa unor măsuri concrete de reducere a efectivelor, armamentelor şi cheltuielilor militare

„În ce privește problemele internaționale, pornind de la aprecierea că în viața mondială se mențin încă probleme grave și complexe, este necesar să acționăm cu toată hotărîrea în direcția unirii tuturor forțelor pentru soluționarea lor, pentru dezarmare, și în primul rînd pentru dezarmare nucleară, pentru înlăturarea armelor nucleare, pentru dezarmarea convențională, pentru reducerea cheltuielilor militare".

NICOLAE CEAUȘESCU

Subliniind cu pregnanţă necesitatea şi, deopotrivă, urgenţa unor măsuri practice de dezarmare, în recenta **Expunere cu privire la unele probleme ale conducerii activităţii economico-sociale, ale muncii ideologice şi politico-educative, precum şi ale situaţiei internaţionale**, tovarăşul Nicolae Ceauşescu pune încă o dată în evidenţă faptul că, pentru România, pentru poporul român, profund angajate în opera de edificare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate, dezarmarea, asigurarea păcii reprezintă opţiunea de principiu şi de hotărîtă acţiune practică, trăsătura dominantă a întregii sale politici externe.

Acţiunile constante şi ferme ale României în domeniul dezarmării, pentru o lume a păcii şi înţelegerii, fără arme şi fără războaie, i-au adus prestigiul unuia dintre factorii cei mai activi pe arena mondială. Militînd consecvent pentru progrese reale în acest domeniu, partidul şi statul nostru, genial călăuzite de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, pornesc de la interesele fundamentale ale poporului român, de la analiza realităţilor internaţionale şi a principalelor procese politice, sociale şi economice care au loc pe plan global. Gama complexă de ciocniri de interese, de manifestări contradictorii din viaţa internaţională actuală, se desfăşoară — favorizată fiind de aceasta — pe fondul unei nestăvilite curse a înarmărilor. Ameninţările la destinele umanităţii au sporit, de aceea, considerabil în condiţiile în care înarmările, care afectează toate popoarele, erodează — şi nu consolidează — starea de securitate. A tuturor popoarelor. Pentru că un război, astăzi, la gradul înalt al rafinamentului tehnologic la care au fost ridicate armele, mai cu seamă cele nucleare, ar fi un război generalizat, sinucigaş, ar pune în pericol existenţa omenirii, indiferent de varietatea sistemelor de valori — politice, economice, ideologice, sociale — care îi călăuzesc evoluţia.

Cu contribuţia hotărîtoare a tovarăşului Nicolae Ceauşescu s-a cristalizat o concepţie originală, unitară, un autentic program al partidului şi statului nostru în materie de dezarmare, caracterizat printr-o abordare novatoare, principială şi constructivă, de o mare putere de convingere şi mobilizare.

Pronunţîndu-se consecvent în sprijinul unor măsuri efective de înlăturare a primejdiei nucleare, România acordă, deopotrivă, o mare importanţă **reducerii radicale a armamentelor convenţionale, ca o cerinţă esenţială a întăririi securităţii şi păcii în lume.**

Analizarea cu un înalt simţ de răspundere a realităţilor din sfera înarmărilor oferă o multitudine de argumente în susţinerea urgenţei unor măsuri efective de reducere a armelor aşa-zis clasice. Se cuvine menţionat, în primul rînd, faptul că armamentul convenţional deţine o pondere însemnată în arsenalele existente, această dimensiune cantitativă fiind marcată prin acumulări din ce în ce mai mari de stocuri de arme şi sisteme moderne de arme, munitii, atît în ţările mari producătoare de armament, cît şi în numeroase state în curs de dezvoltare. Ca şi în cazul armelor nucleare, Europa oferă un nefericit exemplu. Din datele reţinute în ultimul timp de mass media reiese că pe continentul nostru se află 24 000 de avioane de luptă, aproximativ 100 000 de tancuri, iar în mările şi oceanele ce-i scaldă ţărmurile navighează peste 4 500 de nave de război. Cu cei peste 10 milioane de militari, Europa deţine recordul şi în materia trupelor, dislocate în mii de baze militare : mai mult de o treime din totalul mondial. Cele mai mari efective militare pe continent (circa 92 la sută din totalul trupelor din Europa) le au cele două mari blocuri militare — N.A.T.O. şi Tratatul de la Varşovia.

ROMÂNIA
mari idei în acțiune

La fel de îngrijorător apare aspectul calitativ al armamentului convenţional. Spre deosebire de situaţia existentă pînă la cel de-al doilea război mondial, armamentul clasic din zilele noastre încorporează toate cuceririle revoluţiei ştiinţifice şi tehnice, efectele distructive ale utilizării unor asemenea arme apropiindu-se tot mai mult de cele provocate de arma nucleară.

Sînt, desigur, şi alte argumente, la fel de puternice, care pledează pentru iniţierea de măsuri practice de diminuare a primejdiei reprezentate de armamentul clasic. De subliniat, în acest context, intenţia occidentală de modernizare a acestor arme şi intensificare a acumulării lor, ca o „compensare" a lichidării rachetelor nucleare cu rază medie sau mai scurtă de acţiune. În al doilea rînd — uriaşa risipă de fonduri : actualmente, patru cincimi din totalul mondial de peste un trilion de dolari al cheltuielilor militare sînt afectate pentru întreţinerea şi dezvoltarea forţelor convenţionale. În al treilea rînd, nu şi ca importanţă, viaţa internaţională arată că utilizarea armamentului clasic reprezintă o periculoasă practică. Potrivit surselor O.N.U., în perioada de după cel de-al doilea război mondial, au avut loc aproximativ 150 de războaie „locale", care au făcut 20 de milioane de victime. Tot atîtea „ocazii" de a testa „pe viu" armele în vederea continuei lor perfecţionări. Nu de puţine ori, asemenea conflicte deschise au constituit expresia promovării nefastei politici imperialiste de forţă şi ameninţare cu forţa, fie în ideea — invalidată de experienţă — că acţiunile militare pot rezolva diferende sau neînţelegeri între state, fie — cel mai adesea — pentru menţinerea sau lărgirea zonelor de influenţă.

Demersul constant al României în sprijinul dezarmării în general — deci, şi al dezarmării convenţionale — îşi are, în acelaşi timp, motivaţia în gravele consecinţe economice şi sociale ale escaladei continue a cheltuielilor militare, sub a căror acţiune implicabilă se irosesc fonduri uriaşe, sînt sustrase de la scopuri productive imense resurse materiale, competenţe ştiinţifice şi mînă de lucru de înaltă calificare. Pe bună dreptate s-a spus că, prin toate acestea, armele vatămă şi ucid chiar cînd nu sînt folosite ; datorită lor, probleme ca foametea, neştiinţa de carte, lipsa de asistenţă sanitară, maladiile de tot felul devin tot mai acute, afectînd mase uriaşe de oameni.

Aşa cum arată realităţile, sporirea neîntreruptă a cheltuielilor militare se repercutează în modul cel mai nefavorabil asupra întregii vieţi economice mondiale, adînceşte flagelul subdezvoltării, exercită puternice presiuni asupra pieţei materiilor prime, favorizează creşterea preţurilor, accentuează inflaţia şi instabilitatea monetar-financiară, duce la extinderea continuă a şomajului, afectează în mod considerabil o serie de programe sociale — în domeniile învăţămîntului, culturii, asistenţei sanitare, inclusiv nivelul de trai al popoarelor.

În lumina acestor grave realităţi — îndeosebi creşterea puterii de distrugere a armamentului convenţional, consecinţele dăunătoare ale supradimensionării bugetelor militare, cu efecte destabilizatoare

asupra economiei mondiale —, programul complex de dezarmare, fundamentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, cuprinde, ca o componentă inseparabilă, **reducerea radicală, cu cel puțin 50 la sută, pînă la sfîrșitul acestui secol, a armelor convenționale, precum și a cheltuielilor militare și utilizarea mijloacelor disponibile pentru progresul tuturor statelor, în primul rînd al celor în curs de dezvoltare.** Amintim, în context, că țara noastră a fost coautoare a Apelului-program al țărilor socialiste din Pactul de la Varșovia privind reducerea cu 25 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare pînă în 1990, ca o primă etapă importantă în dezarmarea convențională. În același timp, România s-a pronunțat și se pronunță pentru lichidarea bazelor militare străine, pentru retragerea trupelor de pe teritoriul altor state. În spiritul abordării noi, cutezătoare, a ansamblului problematicii politice mondiale, președintele României socialiste pune în lumină faptul că, și în domeniul dezarmării convenționale, a sosit vremea trecerii de la declarații de bune intenții la măsuri concrete, de la vorbe la fapte. **Inițiativa României de a reduce, în cursul anului 1986, cu 5 la sută armamentele, efectivele și cheltuielile sale militare** demonstrează că este posibilă trecerea la măsuri reale de dezarmare chiar și fără acorduri, printr-o acțiune unilaterală, că asemenea măsuri nu diminuează cu nimic securitatea statelor.

Avînd în vedere că aproximativ 80 la sută din cheltuielile militare și armamente sînt efectuate de țările membre ale celor două alianțe militare, trecerea acestor state la reducerea cheltuielilor militare, la dezarmare ar avea o importanță vitală pentru reducerea cursei înarmărilor. Pornind de la acest fapt, președintele Nicolae Ceaușescu a propus, încă de la Conferința Națională a partidului, din 1982, ca între Pactul de la Varșovia și N.A.T.O. să înceapă tratative directe cu privire la dezarmare și înlăturarea pericolului unui război. Această inițiativă și-a creat drum tot mai larg, așa cum arată și negocierile ce se desfășoară în prezent, la Viena, între țările celor două alianțe militare pentru convocarea unei conferințe de dezarmare convențională în Europa. Este un fapt semnificativ că s-a conturat deja un consens ca amintita conferință să debuteze încă în acest an, după încheierea reuniunii general-europene din capitala Austriei. Inițierea cît mai curînd posibil a conferinței de dezarmare convențională în Europa, cu un mandat larg, corespunzător, ar putea contribui la depășirea imobilismului existent, la înscrierea negocierilor de dezarmare pe cursul atît de mult așteptat de popoare, ar reprezenta un aport efectiv la eforturile îndreptate spre întărirea securității și destinderii pe continentul nostru și, în general, în lume.

Măsurile și propunerile avansate, de-a lungul timpului, de țara noastră — la sesiunile Adunării Generale a O.N.U. consacrate dezarmării, în diferite alte foruri — sînt, înainte de toate, expresia continuității, a perseverenței neobosite a României în sensul materializării imperativului celui mai arzător al contemporaneității, care cere conjugarea eforturilor statelor și popoarelor pentru oprirea cursului periculos al evenimentelor spre confruntare și război, pentru renunțarea definitivă la politica de forță, pentru promovarea unor relații internaționale noi, bazate pe respectul independenței și suveranității fiecărei națiuni, pe înțelegere și colaborare internațională.

Octavian Munteanu

„Trebuie să se renunțe cu desăvîrșire la vechea politică economică și să se adopte o politică nouă, democratică — de a pune greutățile crizei economico-financiare, în primul rînd, pe seama celor bogați. Îndeosebi, aceasta se impune ca o necesitate în relațiile internaționale între țările sărace și bogate".

NICOLAE CEAUȘESCU

Necesitatea unei politici noi, democratice în problema datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare

În perioada ultimilor trei ani (1985—1987), datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare a sporit cu peste 230 miliarde dolari. Este o sumă fabuloasă, care contrastează cu creșterea slabă, în această perioadă, a creditelor nete suplimentare (credite noi minus amortismente plătite) și care nu poate să fie pusă în legătură decît cu influența fluctuației cursurilor valutare asupra evaluării stocului datoriei externe.

Din punctul de vedere al unei evaluări unitare în dolari, partea principală din datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare, fiind înscrisă în dolari, rămîne neschimbată, dar partea în alte valute se schimbă : aceasta valorează mai puțin în dolari la o creștere a cursului monedei

ROMÂNIA
mari idei în acțiune

americane și, dimpotrivă, mai mult în dolari, la o scădere a cursului monedei americane. În ultimii doi-trei ani, în condițiile deteriorării puternice a cursului dolarului față de alte principale valute, datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare a cunoscut o sensibilă majorare, dar, mai cu seamă, nu ca urmare a sporirii creditelor nete suplimentare, cît a creșterii valorii în dolari curenți a părții înscrise în alte valute din stocul datoriei. Potrivit datelor Băncii Mondiale, datoria externă, evaluată în dolari, a țărilor în curs de dezvoltare a sporit, în termeni nominali, cu 15 la sută, de pildă între sfîrșitul anului 1985 și sfîrșitul anului 1987, deși, în termeni reali (adică fără influența schimbării cursurilor valutare), creșterea nu a fost decît de 4 la sută. Situația este inversă celei din prima parte a anilor '80, cînd sporirea datoriei poate fi pusă exclusiv pe seama creșterii creditelor nete suplimentare, avînd în vedere că ascensiunea dolarului, din intervalul respectiv, a „tras în jos" evaluarea în dolari a stocului datoriei (prin influența asupra părții înscrise în alte valute din acest stoc).

Faptul că majorarea sensibilă, în ultimii doi-trei ani, a datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare rezultă îndeosebi din reevaluarea stocului ei în funcție de scăderea dolarului este evidențiat pregnant de însești statisticile Băncii Mondiale ; mari diferențieri există între estimațiile, pentru acești ani, din ultima serie statistică publicată (1987—1988), care reevaluează stocul datoriei la cursurile valutare curente, și, respectiv, din seria statistică anterioară (1986—1987) — vezi **tabelul 1.** Faptul este probat, de asemenea, de evoluția creditelor nete suplimentare care, în perioada 1985—1987, nu doar s-au redus, dar au și fost de circa 2 ori mai mici decît cele din intervalul anteriorilor trei ani, expresie a amputării drastice de către capitalul financiar a fluxurilor de credite noi acordate țărilor în curs de dezvoltare în fața dificultăților de plăți ale acestora.

Poveri suplimentare, de ordin valutar, sînt aruncate astfel asupra țărilor în curs de dezvoltare, pe lîngă cele decurgînd din înăsprirea fără precedent a condițiilor de creditare și rambursare, la începutul deceniului, și care se perpetuează. În perioada scursă din acest deceniu (1981—1987), datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare a crescut de peste 1,8 ori (de la circa 650 miliarde dolari la sfîrșitul anului 1980, la 1 190 miliarde dolari la sfîrșitul anului 1987), iar în 1988 urmează, potrivit proiecțiilor Băncii Mondiale, să atingă 1 245 miliarde dolari. Vărsămintele acestor țări în contul serviciului datoriei (amortismente plus dobînzi) au ajuns, în 1987, la circa 160 miliarde dolari și, dacă s-ar lua în considerare și sumele reeșalonate, vărsămintele de efectuat ar fi fost și mai mari (echivalînd cu aproximativ 1/6 din cuantumul global al datoriei, o cotă neuzuală, fără precedent în istoria finanțelor mondiale).

În ce privește datoria pe termen lung a celor 109 țări în curs de dezvoltare ce raportează curent Băncii Mondiale date în materie — datorie în cazul căreia există statistici mai detaliate (vezi **tabelul 2**) — se observă că, în perioada 1982—1987 (respectiv, de la declanșarea, pe scară largă, a „crizei datoriilor"), serviciul anual a sporit cu 1/3 și, în aceeași proporție, au crescut amortismentele achitate (în ciuda masivelor reeșalonări). Datoria era, la sfîrșitul anului 1981, de 498 miliarde dolari și, cu toate că, pînă la sfîrșitul anului 1987, s-au efectuat vărsăminte de peste 635 miliarde dolari, datoria a sporit

la 930 miliarde dolari ! Plăţile pentru dobînzi, pe ansamblul perioadei avute în vedere, s-au ridicat la 314 miliarde dolari, sumă echivalînd cu aproape 3/4 din suplimentarea datoriei în perioada menţionată (432 miliarde dolari). Dobînzile excesive au constituit, deci, factorul principal al creşterii datoriei (îndatorare nu pentru promovarea dezvoltării, ci pentru plata datoriilor vechi), restul suplimentării putînd fi pus pe seama reevaluării în dolari a stocului datoriei în intervalul 1985—1987, în urma scăderii cursului monedei americane.

Creditele nete suplimentare au coborît în 1987 la numai 1/3 din cuantumul celor existente în 1981 (din cauza atît a scăderii severe a creditelor noi acordate, cît şi a creşterii amortismentelor achitate) şi, în condiţiile sporirii continue a plăţilor în contul dobînzilor, **transferul net de resurse financiare în operaţiunile de împrumut** (creditele nete suplimentare minus plăţile pentru dobînzi) a devenit negativ pentru ţările în curs de dezvoltare încă din 1984, accentuîndu-se ulterior (—31 miliarde dolari în 1986 şi —29 miliarde dolari în 1987). Ţările respective au ajuns furnizoare nete de fonduri, cedînd din substanţa lor economică, şi-aşa modestă, în beneficiul capitalului financiar (circa 63 miliarde dolari pe ansamblul perioadei 1982—1987). Nu întîmplător, procesul creşterii economice în aceste ţări este blocat, nivelul produsului lor brut pe locuitor stagnează sau regresează, standardul de viaţă al populaţiilor lor se înrăutăţeşte, situaţia lor general-economică se menţine gravă. Iar decalajele economice internaţionale se adîncesc nu doar prin comparaţie, ci, în modul cel mai direct, prin sărăcirea în sine a ţărilor sărace.

Prin plăţile pe care le comportă, datoria externă a devenit o povară deosebit de grea, de nesuportat, pentru ţările în curs de dezvoltare. Iar dobînzile excesive, practicile de aruncare a riscurilor valutare asupra debitorilor, schemele de reeşalonare în vigoare (sferă restrînsă de cuprindere, perioade scurte, penalităţi mari), ca şi condiţionările impuse de organisme financiare internaţionale în schimbul unei finanţări de susţinere nu fac decît s-o perpetueze şi accentueze. Creşterea numărului ţărilor nevoite să recurgă la reeşalonări, înmulţirea cazurilor de reeşalonări repetate şi sporirea sumelor implicate în asemenea operaţiuni (aproape 240 miliarde dolari numai în ultimii trei ani) dovedesc că politicile şi abordările actuale nu dau rezultate pe linia unei soluţionări reale a gravei probleme a datoriilor externe ale ţărilor în curs de dezvoltare. Cu prilejul recentelor reuniuni de primăvară ale Comitetului Interimar şi Comitetului pentru Dezvoltare ale F.M.I.—B.I.R.D., preşedintele Băncii Mondiale a sugerat creditorilor occidentali că epoca mijloacelor clasice de refinanţare a datoriilor a trecut, recunoscîndu-se chiar de către conducătorul unei instituţii implicate ea însăşi în împovărarea financiară a debitorilor, că prin impunerea unor condiţii grele de rambursare şi unora atît de puţin favorabile la reeşalonări, creditorii nu fac altceva decît să ajungă în situaţia de a finanţa, ei înşişi, cel puţin o parte din ceea ce anual urmăresc să obţină în contul creditelor acordate, fapt ce duce la adîncirea cercului vicios al îndatorării şi refinanţării. Din păcate, alternativa propusă de preşedintele Băncii Mondiale sună doar îmbietor — de a se avea în vedere mecanisme de uşurare a poverii de plată pentru debitori, inclusiv pornindu-se de la nivelul în sine al datoriilor — pentru că, în practică, se referă numai la reeşalonări pe termen lung ale datoriilor către guverne occidentale în cazurile speciale ale unor ţări dintre cele mai sărace, la unele facilităţi de creditare şi rambursare în cazul anumitor finanţări din partea organizaţiilor internaţionale, iar, în ce priveşte datoria către băncile particulare, la aşa-numitele „scheme care nu suplimentează sau reduc stocul datoriei" (este vorba de conversiunea unei părţi din datorii în investiţii, un fel de scoatere la licitaţie a ţărilor în curs de dezvoltare, în vederea dobîndirii, de către capitalul financiar, a unor participaţii de control în economia acestor ţări, în schimbul degrevării lor de unele datorii). În acelaşi timp, se insistă pe mai departe asupra aşa-zisei abordări „de la caz la caz" (ce urmăreşte de fapt, să menţină divizaţi debitorii în faţa frontului comun al creditorilor), ca şi asupra „eforturilor de ajustări economice interne" ale debitorilor (fără a se accepta eforturi cel puţin comparabile, dacă nu chiar mai mari, din partea creditorilor). Sînt respinse, totodată, orice mecanisme sau măsuri prin care statele occidentale şi organismele financiare internaţionale ar prelua responsabilităţi în soluţionarea problemei datoriilor externe către băncile particulare (care formează grosul datoriilor pe ansamblul ţărilor în curs de dezvoltare), făcîndu-se acestor bănci doar unele „recomandări" în ce priveşte adoptarea unor poziţii mai „flexibile" în renegocierea plăţii datoriilor ţărilor respective.

O soluţionare reală şi de durată a problemei datoriilor externe ale ţărilor în curs de dezvoltare reclamă — aşa cum preconizează România, preşedintele Nicolae Ceauşescu — o **abordare nouă, globală, politico-economică,** ţinînd cont de caracterul global al acestei probleme, determinat de înseşi dimensiunile şi implicaţiile ei generale, la nivel mondial. O conferinţă internaţională, cu participarea, în condiţii egale, atît a creditorilor cît şi a debitorilor, ar trebui, în concepţia României, convocată, în cadrul O.N.U., în vederea stabilirii căilor şi mijloacelor concrete de reglementare, pe baza luării în considerare a unor principii şi criterii care să ţină seama de nivelul de dezvoltare a ţărilor debitoare, de posibilităţile lor de plată, precum şi de eforturile pe care aceste ţări trebuie să le depună pentru asigurarea progresului lor economico-social. Este necesar astfel să se aibă în vedere : aducerea dobînzilor la rate raţionale (nu mai mari de 4—5 la sută) în cazul tuturor creditelor acordate ţărilor în curs de dezvoltare, inclusiv al celor contractate pe lîngă organisme monetar-financiare internaţionale ; reducerea din datorie a sumelor plătite în contul unor dobînzi inechitabile (peste limitele menţionate) ; încetarea practicilor de aruncare a riscurilor valutare asupra debitorilor, promovate de organismele financiare internaţionale şi băncile comerciale ; anularea datoriilor în cazul ţărilor celor mai sărace ; degrevarea de o parte substanţială din datorii în cazul celorlalte ţări în curs de dezvoltare, în funcţie de nivelul lor economic ; reeşalonarea pe termen lung şi cu dobînzi reduse a datoriilor rămase ; asigurarea în continuare de credite ţărilor în curs de dezvoltare cu dobînzi scăzute. În absenţa unor măsuri efective în aceste direcţii, progresul global este în pericol : pentru că împovărarea financiară a ţărilor în curs de dezvoltare obligă aceste ţări la restrîngeri ale achiziţiilor lor, iar efectele resimţite în limitarea exporturilor şi, deci, a creşterii economice în ţările dezvoltate slăbesc capacitatea pieţelor ţărilor respective de a absorbi produse din ţările în curs de dezvoltare, cărora li se accentuează astfel dificultăţile de plăţi şi îndatorarea externă — un „cerc vicios" ce tinde să se adîncească, riscînd să conducă la o „asfixie" în economia mondială, printr-o „sufocare" treptată dar generală a ţărilor lumii.

Trebuie — sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** — să se renunţe cu desăvîrşire la vechea politică economică şi să se adopte o politică nouă, democratică — astfel încît să se pună greutăţile crizei economico-financiare, în primul rînd, pe seama celor bogaţi. Aceasta se impune ca o necesitate în relaţiile internaţionale între ţările sărace şi bogate. O asemenea politică nouă corespunde intereselor atît ale ţărilor în curs de dezvoltare, cît şi ale ţărilor dezvoltate. Pentru că, în condiţiile interdependenţelor actuale, implicaţiile supraîmpovărării financiare a ţărilor în curs de dezvoltare nu se limitează doar la perimetrul acestor ţări, ci se răsfrîng asupra ansamblului economiei mondiale : blocarea procesului creşterii economice într-un sector al economiei mondiale împietează asupra dezvoltării generale, se repercutează negativ şi asupra celorlalte sectoare. Fără progrese economice în ţările debitoare mai puţin avansate, fără lichidarea subdezvoltării nu poate fi concepută continuarea dezvoltării de ansamblu, inclusiv cea a ţărilor industrializate.

dr. Ilie Şerbănescu

Tabelul 1

DATORIA EXTERNĂ PE ANSAMBLUL ŢĂRILOR ÎN CURS DE DEZVOLTARE
(miliarde dolari)

	Evaluări 1986—1987	Evaluări 1987—1988
1981	749	755
1982	825	831
1983	890	894
1984	929	958
1985	992	1 038
1986	1 035	1 120
1987	1 080	1 190
1988		1 245

Sursa : World Bank, World Debt Tables 1986—1987 şi, respectiv, 1987—1988.

TABELUL 2

EVOLUŢII ÎN DATORIA EXTERNĂ PE TERMEN LUNG A ŢĂRILOR ÎN CURS DE DEZVOLTARE *)
(miliarde dolari)

	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1982—1987 cumulat
Datoria	498,0	556,9	639,4	713,8	783,6	870,7	930,5	432,5 **)
Credite nete suplimentare	76,9	66,7	54,5	45,5	33,9	24,9	26,0	251,5
Serviciul datoriei	89,1	98,7	92,1	99,7	109,5	116,4	119,0	635,4
— din care plăţi pentru dobînzi	41,7	48,9	47,4	52,8	54,7	55,6	55,0	314,4
Transfer net	35,2	17,8	7,1	—7,3	—20,8	—30,7	—29,0	—62,9

*) 109 ţări în curs de dezvoltare care raportează curent Băncii Mondiale date asupra datoriei externe.

**) Suplimentarea datoriei în perioada respectivă.

Credite nete suplimentare — credite noi minus amortismente plătite.

Transfer net — credite nete suplimentare minus plăţi pentru dobînzi.

Sursă : World Bank, World Debt Tables 1987—1988. External Debt of Developing Countries.

ȘAPTE ZILE

Alegeri (la termen sau anticipate) în diverse state, contacte diplomatice de rutină sau în pregătirea unor prevăzute întîlniri la alte niveluri, conferințe, ciocniri armate, reuniuni multilaterale, un șuvoi interminabil de declarații, puneri la punct, precizări pe felurite aspecte politice — toate acestea și încă multe altele dau substanța, cu mici variațiuni, a „tablei de materii" a fiecărei săptămîni din viața internațională. Alăturîndu-le puzderiei de știri din tot mai variatele domenii ale îndeletnicirilor umane, avem imaginea unui veritabil bombardament informațional cotidian. Tendința poate fi și aceea de a nu ne mai lăsa reținută atenția decît de situațiile-limită, cu impact imediat asupra vieții de zi cu zi, lăsînd pe mai tîrziu interpretarea semnalelor de alarmă pe care mediul înconjurător nu încetează să ni le lanseze. Nu germinează, prin urmare, riscul unei de-sensibilizări, al unei nepăsări sau amînări sine die a deciziilor de azi cu efecte benefice în lumea de mîine ? Întrebarea ne este inspirată de nota revistei italiene „L'Espresso" la articolul său despre recent publicatul „Raport asupra stării lumii — 1988", elaborat, ani de-a rîndul, de experți de la „Worldwatch Institute" din Washington. Se spune, în acea notă, că „am început să ne obișnuim să conviețuim cu ploile acide și cu dispariția pădurilor, după cum este aproape normal să se vorbească despre lipsa stratului de ozon în atmosferă, despre dispariția unor specii de animale și despre extinderea deșerturilor".

Spicuind din mai sus citatul raport, vom reține că în țările „lumii a treia" sute de milioane de persoane obțin încă energia primară din lemn. În multe state africane, lemnul acoperă peste 70 la sută din nevoile energetice naționale. Pe de altă parte, în ordinea ilustrării aceleiași dinamici a procesului de despădurire, documentul notează că în țările industrializate crește cererea de hîrtie, lemn și produse derivate ; lemnul prețios tropical este, de acum, un produs important de export spre țările bogate. Rezultatul — relevă experții și organismele internaționale — l-ar putea constitui distrugerea echilibrului ecologic al planetei. Agresiunea împotriva marilor păduri începe să distrugă metabolismul natural al Terrei. Raportul asupra stării lumii mai avertizează că despădurirea ar putea provoca, totodată, dispariția unei cincimi din toate speciile animale și vegetale, ca urmare a distrugerii mediului lor natural. Pentru prima dată în istorie, vor fi distruse comunitățile vegetale care leagă între ele ecosistemele și fac Terra locuibilă.

Seveso, Bhopal, Basel. Dezastrele ecologice sînt neînsemnate față de cele 2 milioane de persoane care cad în fiecare an victimă (40 000 cazuri mortale) intoxicărilor din cauza erbicidelor folosite în agricultură. Și este numai un exemplu — notează revista italiană —, întrucît tragediile necunoscute sînt cele silențioase din „lumea a treia".

Suma efectelor extinderii deșerturilor, despăduririlor și ale arderii combustibililor fosili a dus la creșterea cantității de bioxid de carbon în atmosfera planetei. Modelele climatologice cele mai avansate prevăd creșteri ale temperaturii terestre la niveluri care, între anii 2030 și 2050, vor provoca schimbări radicale ale climei, ale regimului agriculturii și ale nivelului mării. Cu impact nemijlocit și grav asupra calității vieții oamenilor.

Mediul ambiant nu cunoaște frontiere, el este al fiecăruia și al tuturor în egală măsură. Îmbarcați pe aceeași planetă călătoare în spațiul infinit, formăm acea umanitate al cărei destin nu poate fi separat de cel al planetei purtătoare. De unde datoria de a-i conserva, pe termen foarte lung, coplesitoarea splendoare.

I.O.

Reuniunea general-europeană de la Viena

Imperativul încheierii lucrărilor cu rezultate pozitive

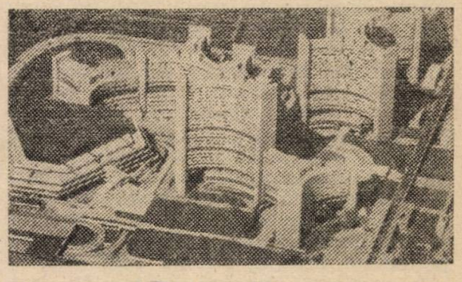

Întruniți în capitala Austriei la sfîrșitul săptămînii trecute, miniștrii de externe ai țărilor neutre și nealiniate au aprobat un proiect de document final al forumului general-european, pregătit de delegațiile statelor respective la Reuniunea de la Viena, cu intenția de a contribui la apropierea pozițiilor celor treizeci și cinci de țări participante în problemele controversate. Proiectul a fost prezentat în mod oficial în ședința plenară de vineri 13 mai a.c. a Reuniunii și se află, în prezent, în studiu, urmînd ca, în cursul săptămînilor viitoare, celelalte state participante să facă cunoscută poziția lor față de textul propus.

În proiectul respectiv, cele nouă țări neutre și nealiniate au inclus, după cum era și firesc, prevederile convenite deja între cele treizeci și cinci de state în cursul negocierilor asupra documentului final, precum și sugestii pentru problemele aflate în suspensie, pe baza cărora urmează să se poarte noi negocieri. Desigur, aceste sugestii reflectă, în primul rînd, optica și interesele țărilor neutre și nealiniate și reprezintă, pe de altă parte, încercări de a apropia pozițiile, de a propune soluții care să întrunească consensul. Dezbaterile și negocierile viitoare urmează să confirme sau să infirme viabilitatea soluțiilor propuse.

În partea introductivă a proiectului grupului țărilor neutre și nealiniate, se subliniază, între altele, rolul fundamental al procesului început la Helsinki, pentru creșterea încrederii, deschiderea unor noi căi de cooperare în toate domeniile prevăzute în Actul final al Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa (C.S.C.E.), precum și necesitatea întreprinderii de noi eforturi în vederea intensificării dialogului politic și îmbunătățirii substanțiale a climatului internațional și a raporturilor dintre state.

În capitolul referitor la aspectele militare ale securității al proiectului țărilor neutre și nealiniate sînt apreciate rezultatele Conferinței pentru măsuri de încredere și de securitate și pentru dezarmare în Europa, relevîndu-se, totodată, că adoptarea Documentului de la Stockholm a reprezentat o realizare importantă din punct de vedere politic și că măsurile prevăzute constituie un pas important în cadrul eforturilor îndreptate spre reducerea riscului de confruntare militară în Europa. Pentru dezvoltarea rezultatelor deja obținute la Conferința de la Stockholm și în scopul elaborării și adoptării unui nou set de măsuri de încredere și de securitate, se propune organizarea de noi negocieri.

În ceea ce privește negocierile de dezarmare convențională în Europa, care ar urma să se desfășoare, de asemenea, în cadrul procesului C.S.C.E., dar numai cu participarea statelor din cele două alianțe militare, țările neutre și nealiniate au propus, în proiectul lor, crearea unui cadru de informare și schimb de opinii care să permită atît cunoașterea exactă și de către toate statele europene neparticipante a evoluției tratativelor, cît și luarea în considerare a intereselor acestora.

Respectarea tuturor principiilor înscrise în Actul final de la Helsinki, care trebuie să guverneze relațiile dintre statele participante, și-a găsit o reflectare corespunzătoare în proiectul țărilor neutre și nealiniate, deși nu toate aspectele s-au bucurat de o atenție egală, unora dintre acestea rezervîndu-li-se un tratament preferențial, în timp ce altele au fost neglijate sau insuficient dezvoltate. Alături de reafirmarea și precizarea unor angajamente privind respectarea integrității teritoriale, reglementarea pașnică a diferendelor, combaterea terorismului, proiectul menționat conține prevederi referitoare la drepturile omului — economice, sociale, culturale, civile și politice —, principiul cooperării și altele.

Cooperării în domeniile economiei, științei și tehnologiei, precum și al mediului înconjurător i se acordă importanța cuvenită în proiectul țărilor neutre și nealiniate, care subliniază însemnătatea promovării unor relații economice internaționale stabile și echitabile, în interesul tuturor statelor. Se propune intensificarea dialogului în forurile competente, în vederea facilitării găsirii de soluții problemelor economice interdependente centrale, cum sînt cele monetar-financiare, datoria externă și comerțul. În legătură cu aceasta, se subliniază importanța politicilor vizînd promovarea de reamenajări structurale, stimularea creșterii economiilor naționale și crearea unui climat economic internațional favorabil dezvoltării, reducerea și eliminarea obstacolelor de orice fel din calea comerțului și altele. O reuniune privind cooperarea economică în Europa, o întrunire a reprezentanților științifici ai statelor participante și o întîlnire europeană asupra proble-

melor speciale legate de protejarea mediului înconjurător sînt prevazute în proiectul de document final prezentat de țările neutre și nealiniate.

In abordarea problemelor colaborării în domeniile umanitare, ale culturii, informației și educației, proiectul pornește de la imperativul respectării depline a principiilor care guvernează relațiile dintre statele participante, a legilor și reglementărilor în vigoare în fiecare țară. Se subliniază, de asemenea, necesitatea intensificării eforturilor pentru realizarea unei largi cooperări între toate statele europene și în aceste domenii. Aspectele concrete ale acestei colaborări sînt tratate, însă, în mod diferențiat, în special în ceea ce privește contactele umane și informația, fiind necesare încă noi căutări pentru armonizarea pozițiilor, care să țină seama de realitățile de pe continent și în primul rînd de existența unor state cu orînduiri social-politice și economice diferite.

Proiectul propune organizarea unor reuniuni europene în cadrul cărora să fie examinate problemele colaborării în domeniile informației, patrimoniului cultural, precum și unele aspecte referitoare la dimensiunea umană a procesului C.S.C.E.

Intr-o secțiune a proiectului de document final privind problemele securității și cooperării în Mediterana, țările neutre și nealiniate propun să fie exprimată preocuparea statelor participante la Reuniunea de la Viena față de menținerea tensiunii în această regiune și dorința acestora de a intensifica eforturile în vederea găsirii unor soluții juste, viabile și durabile, pe căi pașnice, actualelor probleme majore din această zonă. Se subliniază că o colaborare mai largă și mai activă între toate statele din regiune poate contribui la o creștere a înțelegerii reciproce și la întărirea încrederii, promovîndu-se, astfel, stabilitatea, securitatea și pacea în zona Mediteranei. Se propune, totodată, organizarea unei reuniuni europene care să examineze căile și mijloacele care să ducă la o aplicare efectivă a prevederilor Actului final de la Helsinki și ale altor documente adoptate în cadrul procesului C.S.C.E. privind Mediterana.

In vederea asigurării continuității procesului C.S.C.E., proiectul țărilor neutre și nealiniate conține angajamentul statelor participante de a organiza, cu regularitate, alte reuniuni ale reprezentanților lor. Se prevede, astfel, convocarea celei de a patra reuniuni general-europene și organizarea altor întîlniri ale statelor semnatare ale Actului final de la Helsinki pe domenii și aspecte concrete la care se referă acest important document.

Proiectul de document final al Reuniunii de la Viena propus de țările neutre și nealiniate reprezintă, fără îndoială, un moment nou în lucrările acestui forum, o expresie a căutărilor și eforturilor statelor respective de a impulsiona realizarea de înțelegeri, de a grăbi încheierea Reuniunii cu rezultate cît mai bune. Așa cum au declarat miniștrii de externe ai celor nouă țări neutre și nealiniate, armonizarea pozițiilor și a intereselor statelor respective a necesitat timp și eforturi. Pentru armonizarea pozițiilor și intereselor tuturor celor treizeci și cinci de state va fi, desigur, nevoie de eforturi suplimentare, de voință politică, de spirit de compromis și, în primul rînd, de luarea în considerare a intereselor fiecărui stat participant. Va fi nevoie, totodată, de o luare operativă, urgentă, a deciziilor pentru a se crea toate condițiile necesare ca negocierile de dezarmare convențională și cele privind încrederea și securitatea pe continent să poată începe încă în acest an. In acest context, momentul actual al lucrărilor Reuniunii apare ca un moment hotărîtor.

Viorel Doru

FRANȚA.

Alegeri parlamentare anticipate

Intr-o scurtă alocuțiune televizată, președintele Franței, François Mitterrand, a anunțat decizia sa de dizolvare a Adunării Naționale și de organizare a alegerilor parlamentare anticipate la 5 și 12 iunie. Hotărîrea prezidențială survine la puțin timp după ce se făcuse cunoscută componența noului guvern, condus de Michel Rocard.

Lista celor 26 de miniștri de stat și miniștri relevă revenirea în guvern a 17 socialiști. (Principalele portofolii : Lionel Jospin — ministru de stat și al educației și sportului ; Pierre Beregovoy — economie și finanțe ; Roland Dumas — afaceri externe ; Pierre Joxe — interne ; Jean-Pierre Chevenement — apărare ; Jack Lang — cultură și comunicații. Cu excepția lui Jospin, toți ceilalți miniștri au făcut parte din guvernul socialist al lui Laurent Fabius, anterior alegerilor legislative din martie 1986.

Ținînd cont de structura majoritar conservatoare a Adunării Naționale — în prezent dizolvată prin decizia prezidențială —, acest guvern, în care erau reprezentați doar doi centriști, se află, așadar, într-o situație minoritară. De altfel, președintele François Mitterrand și-a argumentat decizia de a dizolva parlamentul și a organizat alegeri legislative anticipate tocmai prin faptul că noul premier nu poate guverna fără majoritatea necesară în Adunarea Națională.

În această săptămînă...

„O inițiativă utilă și oportună"

Secretarul general al O.N.U., Javier Perez de Cuellar, a apreciat drept foarte oportună și utilă inițiativa privind convocarea, la Berlin, în cursul lunii viitoare, a unei reuniuni internaționale în problema constituirii unei zone fără arme nucleare — transmite agenția „A.D.N.".

În cadrul convorbirilor purtate la sediul O.N.U. cu Hermann Axen, membru al Biroului Politic al C.C. al P.S.U.G., Cuellar a declarat că imboldurile așteptate de la această reuniune vor avea un efect salutar asupra activității Națiunilor Unite. Obiectivul acestei reuniuni — ralierea tuturor forțelor în favoarea eliminării pericolului unui război nuclear — corespunde pe deplin principalei misiuni a O.N.U., a spus Cuellar, mulțumind pentru invitația adresată de a participa la această reuniune.

Hermann Axen a declarat că această reuniune are drept obiectiv să contribuie la procesul mondial de asigurare a păcii și de întărire a securității internaționale într-o problemă concretă — coridoare, zone și regiuni fără arme nucleare. Reacția internațională la această inițiativă a întărit convingerea R.D.G. că și statele și popoarele mici pot contribui la preîntîmpinarea unui război nuclear.

Reuniunea de la Port Luis. Datoria externă a lumii a treia — temă prioritară

Cele 12 țări membre ale C.E.E. și cei 66 reprezentanți ai grupului de state în curs de dezvoltare din Africa, Pacific și Caraibi (A.C.P.), asociate la C.E.E., au participat, în zilele de 10—11 mai, la Port Louis, în insula Mauritius, la reuniunea ministerială considerată ca o „rundă de cercetare" inaintea negocierilor pregătitoare ale Convenției C.E.E.—A.C.P. „Lome IV".

După cum s-a arătat din sursă apropiată reuniunii, dezbaterile au fost dominate de problemele datoriei țărilor din lumea a treia și ale fluctuațiilor prețurilor la materiile prime. Ele permit să se facă o primă apreciere asupra diferitelor poziții înainte de începerea negocierilor oficiale, din octombrie a.c., în legătură cu cea de-a patra Convenție, care va înlocui, în 1990, Convenția „Lome III".

Grupul țărilor A.C.P. a prezentat, la 7 mai, un anteproiect de memorandum cu privire la „Lome IV", în care accentul se pune pe necesitatea de a se găsi soluții la problema datoriei crescînde a lumii a treia și la scăderea prețurilor la materiile prime. Textul subliniază că, în perioada 1980—1987, veniturile din exporturile de materii prime ale țărilor din cadrul A.C.P. au înregistrat o reducere de 64 la sută. Acest memorandum va fi reexaminat în cursul unei reuniuni a țărilor din A.C.P., care va avea loc în luna iulie la Dakar.

Comisia C.E.E., organ executiv al C.E.E., a prezentat, la rîndul său, în luna martie, o serie de „orientări" pentru cea de-a patra Convenție. Proiectul urmează să fie supus spre aprobare celor 12 țări membre ale Comunității. Principala sa noutate — remarcă observatorii — constă în propunerea ca C.E.E. să sprijine mai sistematic reformele economice din țările A.C.P. pentru a le ajuta să rezolve problema datoriei lor externe.

In cursul lucrărilor pregătitoare ale reuniunii, președintele Grupului A.C.P., ministrul planificării din Niger, A. Soumaila, a arătat că numai un moratoriu asupra datoriei țărilor în curs de dezvoltare va permite o relansare a creșterii.

Reuniunea ministerială din Insula Mauritius a constituit, de asemenea, un prilej pentru țările din A.C.P. de a cere C.E.E. să le susțină interesele la marile negocieri economice internaționale, îndeosebi din cadrul G.A.T.T. și din alte forumuri mondiale.

Problemele Africii australe au fost, de asemenea, puse în discuție. Țările din cadrul A.C.P. cer, cu insistență, C.E.E. să înăsprească sancțiunile economice împotriva Pretoriei.

MADRID

Reuniunea Internaționalei Socialiste

Timp de patru zile (9—12 mai), s-au desfășurat, în capitala Spaniei, lucrările reuniunii Biroului Internaționalei Socialiste (I.S.), la care au participat delegați reprezentînd 44 de partide socialiste — membre sau cu statut de observatori ale acestei organizații.

Dezarmarea, datoria externă a țărilor Americii Latine, procesul de pace în America Centrală, situația din Orientul Mijlociu și din Africa Australă au constituit principalele teme abordate, finalul reuniunii consacrîndu-le fiecăreia cîte o amplă rezoluție. Potrivit observatorilor, la Madrid, s-a remarcat o evidentă încercare de apropiere a punctelor de vedere, pe o serie de probleme, ale partidelor socialiste vest-europene, dintre care unele se află, în momentul de față, la putere.

Luînd cuvîntul, la deschiderea lucrărilor plenare, Willy Brandt, președintele I.S., a accentuat asupra problematicii dezarmării pe continentul european care — a subliniat el — „este de competență europeană și presupune responsabilitatea guvernelor Europei". Este necesar, mai mult ca oricînd — a spus Brandt — „să se împiedice, cu orice preț, substituirea efectivelor nucleare cu rază medie și mai scurtă de acțiune, recent abolite, prin noi armamente, folosindu-se termenul ambiguu de «aducere la zi»". Europa are obligația — a subliniat vorbitorul — „să nu creeze impresia că are îndoieli, că frînează procesul de dezarmare". Totodată, președintele Internaționalei Socialiste a criticat proiectul american de apărare strategică (S.D.I.), afirmînd că „nu este posibil să creezi pace în lume, transmutînd în spațiu cursa înarmărilor".

În același spirit — al creșterii responsabilității statelor europene în procesul inițiat prin acordul sovieto-american din decembrie anul trecut, de la Washington — s-au exprimat și Felipe González (Spania), Kalevi Sorsa (Finlanda), Gro Harlem Brundtland (Norvegia) și Neil Kinnock (Marea Britanie).

Este, acesta, și sensul rezoluției asupra dezarmării, adoptată în unanimitate, în care participanții cer Statelor Unite și Uniunii Sovietice să încheie un prim acord privind reducerea cu 50 la sută a forțelor nucleare strategice. De asemenea — se subliniază în rezoluție —, este important să fie continuată acțiunea în direcția interzicerii totale a experiențelor nucleare și a armelor chimice. Trebuie să se facă totul pentru corectarea asimetriilor și dezechilibrelor existente în domeniul armamentelor convenționale și nucleare tactice, prin intermediul unui control asupra armelor și prin adoptarea de măsuri de dezarmare — și „nu prin compensații militare". Potrivit rezoluției, dezarmarea convențională în Europa trebuie să se bazeze pe principiul stabilității la niveluri inferioare ale forțelor și armamentelor deținute de cele două blocuri militare. Reducerea armamentelor nucleare în Europa trebuie să se bazeze — arată documentul — pe principiul „securității egale", dat fiind că războiul și agresiunea „și-au pierdut orice sens". În ce privește aria geografică a dezarmării în Europa, rezoluția I.S. propune ca ea să cuprindă întreg teritoriul „vechiului continent", de la Atlantic la Urali, cadrul de negocieri optim fiind Reuniunea pentru securitate și cooperare în Europa (C.S.C.E.).

A fost analizată situația din America Latină, continent reprezentat la reuniune de delegații a șapte partide membre. Adoptarea rezoluției privind procesul de pace din America Centrală, într-un moment în care guvernul nicaraguan denunță noile presiuni americane în zonă, constituie un succes al forțelor ce se pronunță pentru o soluție pașnică în regiune — comentau delegații latino-americani prezenți la Madrid. Documentul apreciază drept „foarte pozitiv" dialogul din Nicaragua, inițiat prin acordurile de la Sapoa, și face un apel la guvernul S.U.A. de a contribui la procesul de pace prin măsuri ce „ar trebui să se exprime prin renunțarea la aplicarea sancțiunilor economice contra statului Nicaragua". În același timp, I.S. „respinge categoric" sancțiunile economice impuse de S.U.A. statului Panama, deoarece acestea „violează principiul de neintervenție și provoacă suferințe poporului panamez". Criza panameză — subliniază documentul — trebuie să-și găsească soluționarea „în mod liber și autonom, prin negocierea între guvern și opoziție", pentru garantarea desfășurării de alegeri libere în țară.

Internaționala Socialistă consideră drept „crimă împotriva umanității" politica de segregare rasială a autorităților din Africa de Sud și califică guvernul din această țară drept „opresor", în rezoluția cu privire la Africa Australă. Guvernul condus de Pieter Botha duce împotriva poporului o „brutală represiune, ce nu exclude nici asasinatul, nici tortura, nici generalizarea deteniției și nici judecata sumară" — se arată în rezoluție, care definește apartheidul drept „o crimă contra umanității, ce trebuie eradicată". Documentul exprimă „grava preocupare" a socialiștilor pentru interzicerea, în luna februarie, a tuturor activităților celor 17 importante organizații antiapartheid și condamnă „folosirea continuă" a pedepsei capitale, solicitînd eliberarea „celor șase de la Sharpeville". Este reclamată, de asemenea, eliberarea imediată a lui Nelson Mandela și a tuturor deținuților politici din Namibia și Africa de Sud, suprimarea stării de urgență și aplicarea rezoluției 435 a O.N.U., care cere alegeri libere în Namibia. În încheiere, rezoluția face un apel la comunitatea internațională de a-și întări presiunile împotriva politicii de apartheid, prin impunerea de sancțiuni economice.

Evenimentul major al reuniunii l-a constituit — apreciază observatorii — o mai mare apropiere a pozițiilor socialiștilor europeni în condamnarea politicii israeliene din teritoriile ocupate. Rezoluția adoptată condamnă „ferm" actele represive comise de forțele militare israeliene în teritoriile ocupate. De asemenea, în document se subliniază necesitatea de a se ajunge la o soluționare pe cale pașnică a conflictului din zonă, participanții la reuniune exprimîndu-și „convingerea fermă" că procesul de pace este posibil. Textul reiterează sprijinul Internaționalei Socialiste pentru organizarea unei conferințe internaționale de pace, sub auspiciile Națiunilor Unite, în conformitate cu rezoluțiile 242 și 338 ale Consiliului de Securitate.

Desigur, o serie de probleme n-au fost abordate iar, uneori, abordările și, mai ales, inițiativele n-au avut profunzimea reclamată de complexitatea evoluțiilor, aceasta, în special, din cauza diversității pozițiilor ideologice care caracterizează mișcarea socialistă internațională actuală. Cu toate acestea, observatorii prezenți la Madrid au ținut să sublinieze că recenta reuniune a Internaționalei Socialiste s-a constituit — prin desfășurarea ei, prin rezoluțiile adoptate, prin apelul la rațiune, la dialog — într-un moment semnificativ pe linia eforturilor și demersurilor întreprinse pe plan mondial în vederea aplanării divergențelor și diferendelor dintre state.

Rodica Dumitrescu

În această săptămînă...

O. N. U. Plan economic special pentru America Centrală

Adunarea Generală a O.N.U. a aprobat, prin consens, o rezoluție în care se cere comunității internaționale să-și intensifice cooperarea tehnică, economică și financiară cu țările centroamericane, în scopul înfăptuirii păcii și dezvoltării acestei regiuni. De asemenea, este subliniată „necesitatea urgentă" a acordării de resurse financiare țărilor centroamericane, în condiții „favorabile".

Planul special — a cărui valoare este apreciată la peste 4,3 miliarde dolari — este împărțit în trei capitole: Programul de urgență, Programul de acțiune imediată și Programul de relansare economică și dezvoltare socială a regiunii.

Mai multe țări și-au exprimat sprijinul față de Planul special, apreciat drept o contribuție de seamă la consolidarea procesului de pace în regiune, inițiat prin semnarea acordurilor de pace „Esquipolas II". Ambasadorul Mexicului la O.N.U. a subliniat că „efortul multilateral inițiat ne face să avem mai mare încredere în organismele internaționale și în capacitatea lor de a răspunde la problemele cele mai grave cu care sînt confruntate popoarele noastre". Salutînd realizările din ultimele luni în direcția instaurării păcii în America Centrală, ambasadorul mexican a subliniat necesitatea reluării dialogului bilateral dintre Nicaragua și Statele Unite. La rîndul ei, Spania a oferit „întreaga cooperare și sprijinul necesar" pentru aplicarea Planului special și a cerut întregii comunități internaționale să facă dovada „realismului politic și solidarității ei cu țările centroamericane". „Cooperarea fără discriminare", menționată în plan, a fost evidențiată de ambasadorul panamez, care a condamnat, totodată, embargoul comercial american împotriva Nicaraguei.

GENEVA

Convorbiri sovieto-americane

Ministrul afacerilor externe al U.R.S.S., Eduard Șevardnadze, și secretarul de stat al S.U.A., George Shultz, s-au reîntîlnit, la 11 și 12 mai, în orașul de pe malurile lacului Leman. Graficul dialogului ministerial a fost dens, lucru firesc dacă se are în vedere că acesta a fost ultimul înaintea întîlnirii sovieto-americane la nivel înalt de la Moscova, prevăzută a începe la sfîrșitul acestei luni, preocupările concentrîndu-se ca atare asupra rezolvării sau clarificării problemelor din dosarele ce vor face obiectul convorbirilor dintre secretarul general al C.C. al P.C.U.S., Mihail Gorbaciov, și președintele american, Ronald Reagan. Aceasta, pe de-o parte. Pe de altă parte, pe agenda miniștrilor au fost incluse o serie de chestiuni care nu au mai fost dezbătute anterior, izvorîte, îndeosebi, din dezbaterile referitoare la ratificarea (proces aflat într-o etapă finală), în cele două state, a tratatului cu privire la eliminarea rachetelor nucleare cu rază medie și mai scurtă de acțiune. De altfel, pe acest plan au și fost semnate două documente elaborate de experți. Unul se referă la anumite aspecte ale verificării acestui tratat, iar celălalt — sub forma unui schimb de note diplomatice — la armele ce ar putea fi dezvoltate pe noi principii fizice („arme ale viitorului") în cadrul tipurilor de armament vizate de tratat, cu precizarea că și acestea cad sub incidența prevederilor tratatului.

Aprecierile miniștrilor asupra întîlnirii lor de la Geneva au fost pozitive. Eduard Șevardnadze, arătînd că „discuțiile nu au fost ușoare", evidențiia „satisfacția" generată de „finalizarea lor cu succes", de „înregistrarea unui nou progres considerabil" în raporturile sovieto-americane. La rîndul său, George Shultz sublinia că reuniunea s-a vădit „utilă, necesară și productivă", exprimîndu-și convingerea că întîlnirea sovieto-americană la nivel înalt „va avea de examinat numeroase realizări și va fi o bună ocazie pentru a analiza în perspectivă viitorul".

Observatorii remarcă, în legătură cu întîlnirea ministerială de la Geneva, că, în ierarhia progreselor realizate, înțelegerile convenite — și concretizate prin acorduri semnate — asupra problemelor în suspensie privind Tratatul I.N.F. (referitor la rachetele cu rază medie și mai scurtă de acțiune) ocupă un loc de prim plan. „Nu ne așteptam; declara ministrul de externe sovietic, să apară o serie întreagă de probleme legate de tratatul cu privire la rachetele cu rază medie și mai scurtă de acțiune, dar ele au apărut. Există dificultăți obiective, însă trebuie să spunem că numeroase greutăți sînt create de neînțelegere".

Cîteva clarificări, pe această temă, se impun, la ele referindu-se, de altfel, atît Eduard Șevardnadze, cît și George Shultz în conferințele lor separate de presă. Astfel, după cum se știe, părțile, fără să aștepte ratificarea Tratatului I.N.F., au hotărît să treacă la activitatea pregătitoare în vederea înfăptuirii măsurilor de control prevăzute în document. Au fost organizate vizite reciproce ale unor inspectori la obiectivele controlate, au fost examinate procedurile și metodele corespunzătoare de verificare. Aici au apărut o serie de probleme. Drept urmare, coautorii tratatului au convenit asupra instituirii unei comisii speciale de control menite să soluționeze posibilele dispute față de unele sau altele dintre prevederile tratatului. Au fost ridicate unele chestiuni. Partea americană — în ceea ce privește criteriile gabaritului în cursul inspecțiilor; inspecții pe întregul teritoriu al obiectivului vizat ; verificarea datelor tehnice prevăzute în memorandumul cu privire la înțelegere ; gabaritul și greutatea mijloacelor de transport verificabile la ieșirea din uzina din orașul Votkinsk ; caracterul utilajului de realizare a inspecției ; precizarea datelor cu privire la lungimea treptelor rachetelor sovietice și schimbul de fotografii ale rachetelor cu focoase. Partea sovietică s-a arătat preocupată de o serie de probleme între care și aceea a controlului asupra rachetelor „Pershing-1" și „Pershing-2", care se află pe teritoriul Statelor Unite. „Acționînd în spiritul bunăvoinței, a relevat Eduard Șevardnadze, părțile au făcut demersurile necesare pentru atenuarea îngrijorării reciproce. Am reușit să înlăturăm neînțelegerile apărute, pornind de la faptul că, în dispută, criteriul trebuie să îl constituie însuși textul tratatului, și nimic altceva. Noi considerăm ca o latură pozitivă faptul că a fost confirmată viabilitatea tratatului, capacitatea lui de a oferi răspuns la o serie de situații complexe. Tratatul care a fost semnat la nivel înalt a trecut deja primul examen". Referindu-se la acordurile convenite în problemele respective, ministrul sovietic a declarat că acestea sînt pe deplin satisfăcătoare. „Apreciez, a spus el, că reprezentanții Administrației S.U.A. cu care am avut convorbiri consideră, de asemenea, că se găsesc la toate problemele răspunsuri suficiente pentru ratificarea, în U.R.S.S. și S.U.A., a Tratatului cu privire la rachetele cu rază medie și mai scurtă de acțiune". „Am ajuns la acorduri cu totul satisfăcătoare în toate aceste probleme, astfel încît consider că în problema I.N.F. lucrurile au mers foarte bine", remarca și secretarul de stat american. De altfel, a doua zi după încheierea întîlnirii ministeriale de la Geneva, purtătorul de cuvînt al Casei Albe sublinia, la Washington, că guvernul american va încerca să obțină ratificarea de către Senat a Tratatului I.N.F., înainte de întîlnirea la nivel înalt americano-sovietică de la Moscova.

Dincolo, însă, de aspectele discutate, și soluționate, în problemele Tratatului I.N.F., interlocutorii de la Geneva continuă să aprecieze că „sarcina centrală o constituie progresul în elaborarea acordului cu privire la reducerea cu 50 la sută a armelor strategice ofensive, în condițiile respectării Tratatului privind sistemul de apărare antirachetă (A.B.M)". În pofida deosebirilor care încă se mențin în pozițiile părților, relevă agenția „TASS", s-a înregistrat un anumit progres. La conferința sa de presă, Eduard Șevardnadze arăta că, în cadrul convorbirilor, partea sovietică a remis celei americane date detaliate cu privire la componența forțelor strategice ale U.R.S.S., inclusiv informații referitoare la rachetele de croazieră cu baza pe mare. Aceasta, sublinia ministrul de externe sovietic, „în scopul de a atinge cele mai înalte cote în elaborarea acestui acord, care să fie confirmate în cursul întîlnirii conducătorilor noștri, și de a ne continua activitatea". „Doresc — releva Eduard Șevardnadze — să evidențiez, în mod special, următorul aspect : întîlnirea la nivel înalt de la Moscova nu constituie obiectivul final, ci o etapă importantă pe calea spre un nou tratat. La această concluzie am ajuns atît noi, cît și partea americană. De asemenea, se are în vedere că întîlnirea din mai va constitui un impuls puternic pentru progresul în celelalte direcții ale dialogului sovieto-american". Iar secretarul de stat american arăta, la rîndul său, că „în domeniul controlului armamentelor ne-am continuat discuțiile privind armele strategice, apărarea și spațiul". În același timp, — arăta el — acum este limpede că nu există nici o posibilitate ca pînă la întîlnirea la nivel înalt să poată fi materializat tratatul privind reducerea cu 50 la sută a armelor strategice. „Ambele părți sînt, însă, decise să-și continue eforturile pe această linie, atît pînă atunci, cît și în timpul întîlnirii la nivel înalt, și — a precizat G. Shultz — sînt sigur că la întîlnirea la nivel înalt se vor stabili măsuri pentru a activiza aceste negocieri și că ele vor continua. Mai devreme sau mai tîrziu, se va ajunge la acorduri în aceste domenii, și aceste acorduri se vor baza tocmai pe eforturile considerabile pe care le-am făcut".

Vasile Crișu

În această săptămînă...

Ecuador. Programul de guvernare al președintelui ales

După al doilea tur de scrutin al alegerilor prezidențiale ecuadoriene — cîștigate de Rodrigo Borja, reprezentant al Stîngii Democratice, care a obținut cel mai bun rezultat electoral din istoria țării —, majoritatea partidelor politice au declarat că vor acorda întregul sprijin viitorului șef al statului. Partidul său dispune de cele mai multe locuri în Congresul Național, ca și la nivel local, beneficiind de un suport declarat din partea altor formațiuni de centru-stînga, ceea ce îi va asigura majoritatea absolută parlamentară.

Consensul național, ce s-a conturat în jurul președintelui ales, se bazează, în cea mai mare parte, pe prevederile înscrise în programul său electoral,

COPENHAGA

Dificultăți postelectorale

După scrutinul anticipat de la 10 mai, constituirea noului guvern danez se dovedește dificilă. Însărcinat de regina Margrethe II cu formarea unui guvern stabil, pe o bază parlamentară cît mai amplă, Svend Jakobsen, președintele Folketingului, a anunțat, luni, eșecul misiunii sale.

Recentul scrutin a fost urmat, conform Constituției, de demisia cabinetului minoritar condus de Poul Schlueter și de consultările suveranei, Margrethe II cu liderii formațiunilor din parlament. Rezultatul acestor consultări a adus, însă, o primă surpriză postelectorală importantă. Căci, deși Poul Schlueter anunțase doar „demisia provizorie" a guvernului său, lăsînd să se înțeleagă, clar, că este dispus să refacă bazele coaliției de pînă acum, însărcinat cu formarea noului cabinet — în calitate de „negociator", nu neapărat de viitor premier — a fost președintele Folketingului, Svend Jakobsen, ministru sub mai multe administrații social-democrate din trecut. Cum s-a văzut ulterior, actuala aritmetică parlamentară daneză, statuată prin scrutinul de la 10 mai, a determinat și a justificat această opțiune a reginei. Pe de o parte, pentru că social-democrației, cu 55 de locuri în parlament (dintr-un total de 179, dacă adăugăm și pe cele patru deținute de reprezentanții din teritoriile autonome Groenlanda și Insulele Feroë), rămîn, în continuare, cel mai puternic partid danez. Pe de alta, pentru că ei ar fi putut beneficia, în cazul succesului tentativei lor, de sprijinul Partidului socialist popular (24 de mandate) și — fapt inedit, care a răsturnat destule pronosticuri — al celor 10 deputați ai Partidului radical independent (radicalii de stînga). Împreună, cele trei formațiuni ar fi putut dispune, astfel, de 89 de voturi în Folketing, ceea ce a justificat, conform Constituției, opțiunea inițială pentru o tentativă care și-ar putea asigura cel mai amplu sprijin parlamentar.

Nou, în această conjunctură postelectorală, a fost sprijinul declarat al radicalilor independenți pentru o formulă care ar fi implicat constituirea unui guvern de stînga, după cabinetele de centru-dreapta formate din 1982 încoace. Pînă acum, radicalii independenți (care au pierdut un vot la alegerile de la 10 mai) au acționat ca un aliat ocazional al coaliției minoritare a ex-premierului Poul Schlueter, deși aproape exclusiv pe teme de politică externă. Or, recentul scrutin anticipat a fost prima consultare, din ultimele cîteva decenii, centrată, aproape exclusiv, pe probleme de politică externă. După cunoscuta moțiune social-democrată de la 14 aprilie, favorabilă interzicerii accesului în porturile daneze al navelor străine cu arme nucleare la bord, Schlueter a dorit să transforme alegerile într-un fel de „referendum" asupra apartenenței și fidelității depline a Danemarcei față de alianța N.A.T.O. (în care, de altfel, s-au manifestat critici severe la adresa inițiativei social-democrate). Rezultatele urnelor nu au indicat, însă, o sporire a audienței de ansamblu a partidelor fostei coaliții, rămase la nivelul anterior de 70 de mandate și trebuind să apeleze, în orice eventualitate, la sprijinul din exterior al altor formațiuni. O surpriză a scrutinului a constituit-o, fără îndoială, avansul Partidului progresului (de dreapta — de la 9 la 16 mandate), care promovează, pe plan social, o orientare asemuită de comentatori cu cea a Frontului Național din Franța. Dar această evoluție, se apreciază, nu a înlesnit refacerea formulei anterioare de guvernare, datorită opoziției mai generale față de o eventuală colaborare cu Partidul progresului. În mod deosebit, împotriva unei asemenea eventualități s-a manifestat Partidul radical independent — atît înainte, cît și după ultimele două consultări parlamentare. Social-democrații și socialiștii populari, la rîndul lor, se pronunță pentru „barareа" drumului curentului extremist spre putere, sub indiferent ce formă, de unde și tentativa lor de a forma o coaliție deosebită de cea existentă pînă acum. Înclinînd spre o asemenea alternativă, în noile condiții, Partidul radical independent și-a dovedit, în opinia observatorilor, rolul de „arbitru al echilibrului" între cele două mari tendințe reprezentate în Folketing. Oricum, însă, după cum se apreciază, situația postelectorală prezintă încă destule necunoscute, iar constituirea noului guvern — tocmai de aceea — se vădește mai dificilă decît după scrutinul de anul trecut.

Însărcinat cu începerea negocierilor, Svend Jakobsen a pornit de la intenția de a pune bazele unui „guvern stabil", care să ducă la îndeplinire un mandat de cel puțin patru ani. El a menționat că a acționat „ca reprezentant al instituției parlamentare" și fără a se considera, nici un moment, ca viitor prim-ministru. De altfel, mandatul său, primit din partea reginei, cuprindea atribuții de „negociator real", în vederea sondării posibilităților unui program politic de „amplă" aprobare. Desemnarea lui, se apreciază, a constituit, cel puțin temporar, un eșec pentru conservatori și pentru liberali, principalele partide ale fostei coaliții, care s-au pronunțat, în timpul întrevederilor preliminare cu regina, pentru reconfirmarea lui Poul Schlueter în postul de premier.

După trei runde de negocieri cu liderii partidelor din Folketing, Svend Jakobsen a fost nevoit, totuși, să anunțe eșecul misiunii sale de a forma un guvern cu amplu sprijin parlamentar. „Nimeni nu dorește să facă concesii, nici măcar în privința desemnării unui candidat pentru postul de prim-ministru" — a fost nevoit să constate el, înainte de a renunța la mandatul încredințat. Potrivit unor informații parvenite presei, cele opt partide din Folketing rămîn încă serios divizate asupra liniilor unui viitor program de guvernare, atît în ce privește problemele de securitate, cît și unele chestiuni economice, incluzînd reducerea cheltuielilor publice și repartizarea beneficiilor între întreprinderi.

În situația creată prin renunțarea lui Jakobsen, liderul radicalilor independenți, Niels Helveg Petersen, a fost însărcinat cu formarea noului cabinet. Beneficiind, însă, de același sprijin inițial ca și președintele Folketingului, misiunea lui se va dovedi mai ușoară ?

I. Madoșa

---

dar și pe un anumit prestigiu cîștigat de Rodrigo Borja în viața politică ecuadoriană. Pe de altă parte, Stînga Democratică, partid fondat în 1970 și condus de atunci de Rodrigo Borja, face parte din Internaționala Socialistă, liderul său fiind vicepreședinte al acesteia. Programul de guvernare al partidului și, respectiv, al candidatului său prezidențial (acum președinte ales) pune accentul pe reglementarea „celei mai drastice crize economice" a țării, marcată de creșterea inflației și datoria externă. Volumul acesteia din urmă, a declarat Rodrigo Borja, a ajuns la 11,8 miliarde dolari, ceea ce explică faptul că, în ultimii doi ani, nu au putut fi achitate plățile în contul serviciului datoriei. În 1986, a arătat președintele ales, aceste plăți au fost echivalente cu 32 la sută din valoarea exporturilor ; în 1987, sumele datorate, dacă ar fi fost achitate, s-ar fi ridicat la 70 la sută, iar, în anul în curs, la totalul valorii exporturilor. „Dorim să ne îndeplinim obligațiile financiare, dar sîntem în imposibilitatea de a o face în condițiile impuse de creditori", a subliniat Rodrigo Borja, arătînd că va aborda problema datoriei externe în funcție de necesitățile de dezvoltare ale țării. Reducerea șomajului, inflației și deficitului public se află, de asemenea, între obiectivele menționate de viitorul program de guvernare, care prevede, pentru aceasta, reactivarea economiei, redistribuirea avuției naționale și realizarea, pe plan politico-social, a unei necesare „concertări naționale". Exercitarea unui control sporit al statului asupra economiei, dezvoltarea pieței interne, întărirea capacității de producție și de export se află, în egală măsură, între prevederile enunțate.

Referindu-se la problemele externe, președintele ales s-a pronunțat pentru lărgirea relațiilor Ecuadorului cu statele latino-americane, cu cele în curs de dezvoltare, în general cu mișcarea de nealiniere. De asemenea, a arătat, Ecuadorul va sprijini activitatea „Grupului andin" și a altor organisme economice regionale și va pleda în favoarea unei soluționări negociate a crizei din America Centrală. Se va menține, pe de altă parte, actualul statut al țării, acela de producător și exportator de petrol pe termen lung, membru al O.P.E.C.

Desfășurarea celui de-al treilea moment electoral de la revenirea țării la un regim civil și victoria lui Rodrigo Borja — apreciază observatorii — vor consolida procesul democratic ecuadorian și ansamblul instituțiilor sale.

MANILA

Opoziție față de bazele militare străine

Evoluția evenimentelor din arhipelag, ca și curentul tot mai puternic de opinie, potrivnic prezențelor militare străine pe teritoriul național, ce se afirmă nu numai în Filipine, ci pe plan larg, internațional, conferă o însemnătate deosebită actualelor negocieri americano-filipineze, de la Manila, în legătură cu bazele deținute de S.U.A. în această țară.

Negocierile au început la 5 aprilie și, potrivit unor evaluări, este posibil să dureze pînă spre sfîrșitul lunii iulie. Delegația filipineză este condusă de ministrul de externe Raul Manglapus, cea americană de ambasadorul Nicholas Platt, fiecare delegație avînd cîte cinci membri.

Tratatul încheiat între cele două state în 1947, — în virtutea căruia Statele Unite au instalat și menținut, pe teritoriul filipinez, o serie de baze militare — urmează să expire în 1991. Consultări periodice, la fiecare cinci ani, au fost prevăzute pentru revederea tratatului. Înscrise în suita acestor consultări, actualelor negocieri li se acordă, însă, o importanță deosebită atît la Manila, cît și la Washington. Pozițiile de pe care cele două părți au abordat problemele în discuție sînt sensibil diferite. Guvernul de la Manila urmărește ca, prin înțelegerile la care se va ajunge, să se asigure, înainte de toate, promovarea intereselor filipineze, în vreme ce partea americană are în vedere menținerea, cu orice preț, a acestui obiectiv strategic din zona Asiei de sud-est și Pacificului. Apropierea „scadenței" din 1991 face să se intensifice tensiunea discuțiilor în legătură cu soarta bazelor, cu prelungirea sau anularea acordurilor existente, care, de-a lungul celor patru decenii de cînd au fost încheiate între S.U.A. și fosta ei colonie, au fost modificate de mai bine de 40 de ori.

O PREZENȚĂ NEDORITĂ. Filipinele și-au obținut independența în 1946. Dar, numai un an mai tîrziu, era semnat un acord care a permis Statelor Unite să amplaseze, în arhipelagul filipinez, o vastă structură militară, extinsă pe o suprafață de circa 240 000 de hectare și incluzînd un șir de baze și alte unități terestre, navale și aeriene. Întreg acest angrenaj s-a constituit într-un cap de pod logistic al armatei americane în Pacific, asigurînd promovarea intereselor americane în această deosebit de sensibilă regiune a globului.

În baza acordului încheiat în 1947, Statele Unite dispun, la nord de Manila, de două din cele mai importante elemente ale logisticii lor în străinătate. Astfel, Subic Bay este cea mai mare bază operațională a S.U.A. în afara teritoriului lor și principalul punct de acostare pentru Flota a VII-a americană, care, între altele, supraveghează căile de navigație dintre Golf spre Japonia și coasta de vest a S.U.A. Capacitatea sa : 70 de nave, 450 de avioane și 50 000 de militari. O altă bază, cea de la Clark Fields, a fost destinată Forței a 13-a aeriene, incluzînd 8 000 de soldați, trei escadrile de vînătoare, cinci de transport, un grup de antrenament tactic, un uriaș centru de operațiuni și telecomunicații. În plus, cele două mari baze folosesc 43 000 de angajați filipinezi.

Pentru Statele Unite, bazele deținute în Filipine au o însemnătate deosebită, recunoscută, de altfel, deschis de oficialitățile americane. „Puține țări prezintă pentru S.U.A. o asemenea importanță strategică" — afirma președintele Ronald Reagan, precizînd că Washingtonul urmărește cu atenție evoluția evenimentelor din Filipine și evocînd, în context, ajutorul economic și militar, solicitat Congresului, pentru arhipelagul filipinez. Ajutor condiționat, însă, de menținerea prezenței bazelor americane pe solul filipinez.

Bazele militare americane din Filipine — o prezență tot mai controversată

Dar, în legătură cu bazele americane, filipinezii exprimă un punct de vedere diferit de cel al Washingtonului. Resentimentul puternic față de prezența militară străină, privită ca o lezare a prerogativelor de independență și suveranitate națională, a determinat, între altele, numeroasele amendări ale acordului din 1947, în sensul restrîngerii atît a ariei, cît și a dispozitivului american. În plus, în cursul negocierilor din ultimii ani, s-au impus tot mai mult, ca prioritare, interesele filipineze. Astfel, la tratativele anterioare, din 1983, s-a obținut o creștere a ajutorului american, de la 400 la 900 milioane dolari, pentru perioada 1985—1989. Ceea ce nu a diminuat, însă, opoziția manifestată în rîndul celor mai diverse cercuri ale populației filipineze față de bazele americane, față de prezența militară străină — factor de încordare, de amplificare a problemelor cu care se confruntă țara. Pentru că a devenit tot mai evident, în ultimii ani, că evoluțiile interne filipineze nu pot fi evaluate fără a se ține seama de importanța strategică a arhipelagului, de confruntarea dintre presiunile exercitate pentru păstrarea Filipinelor în sfera intereselor americane și dorința exprimată de filipinezi de a-și exercita drepturile de suveranitate și independență asupra întregului teritoriu al țării. În acest sens, au căpătat o rezonanță deosebită afirmațiile conducătorului delegației filipineze la negocierile bilaterale de la Manila, ministrul de externe, Raul Manglapus, care sublinia că tratativele în curs sînt diferite de rundele anterioare, deoarece se desfășoară „în condițiile noilor realități din Filipine".

Este vorba de schimbările politice, produse în această țară, în februarie 1986, prin venirea la putere a președintelui Corazon Aquino, ceea ce a însemnat inaugurarea unui curs nou în viața internă și, totodată, conturarea unor opțiuni externe mai nuanțate. Semnificativă pentru aceste evoluții a fost adoptarea noii Constituții, în care au fost înscrise o serie de prevederi antinucleare, care, în esență, se opun menținerii bazelor americane.

Punctul de vedere oficial — exprimat încă de la venirea la putere și reafirmat, în repetate rînduri, de președintele Corazon Aquino în legătură cu soarta bazelor americane — a fost că guvernul înțelege, în perspectiva anului 1991, să-și păstreze toate opțiunile deschise. În același timp, în Senat, vicepreședintele Salvador Laurel considera că, în poziția oficială, s-au produs unele modificări în ce privește rolul bazelor. Din declarațiile oamenilor politici filipinezi transpare o nouă abordare a problemei bazelor, care nu mai sînt considerate că ar reprezenta o „contribuție" la securitatea țării. Cu puțin înainte de începerea convorbirilor bilaterale, desfășurate cu ușile închise, ministrul filipinez de externe a declarat deschis că bazele americane din Filipine nu contribuie la salvgardarea securității țării sale, servind mai cu seamă intereselor S.U.A., în cadrul strategiei globale americane. Aceste baze — arăta R. Manglapus — au permis Statelor Unite „să economisească miliarde, poate chiar sute de miliarde de dolari", pe care Washingtonul ar fi trebuit să le plătească pentru instalațiile amplasate. Filipinele vor aborda convorbirile, atît cele de acum, cît și pe cele din 1991, cînd se va hotărî soarta bazelor, „potrivit propriilor interese" — a precizat ministrul.

Și alți politicieni filipinezi, atît din rîndurile forțelor guvernamentale, cît și ale opoziției, și-au exprimat, în ultima vreme, îndoiala în legătură cu însemnătatea bazelor americane pentru securitatea arhipelagului, reliefînd, în același timp, implicațiile negative ale prelungirii prezenței militare străine pe teritoriul național. Există, evident, o stare de spirit tot mai potrivnică acestei prezențe, atît în cercurile politice, cît și ale populației filipineze. Ea este relevată de acțiunile, tot mai intense, desfășurate de forțele opuse prezenței trupelor străine, bazelor americane, ca și de înmulțirea declarațiilor, a luărilor de poziție față de aceste baze. Vicepreședintele filipinez, Salvador Laurel, a definit acordul dintre țara sa și S.U.A. privind bazele militare drept un document cu caracter „colonialist", subliniind, în același timp, că decizia de a-l prelungi sau abroga va trebui să fie luată în cadrul unui referendum național. La o adunare, el s-a referit la inegalitățile și inechitățile acordului, rezultate din poziția slăbită a țării sale după cel de-al doilea război mondial, o țară care a suferit mult de pe urma marii conflagrații și, imediat după război, avea nevoie de ajutor. „Am încercat, ani de zile, să înlăturăm aceste inegalități și inechități, unele au fost înlăturate, dar documentul rămîne, în mare parte, incorect" — a afirmat S. Laurel. Acordul — a mai precizat el — expiră în 1991 și intră în prerogativele Filipinelor de a negocia un nou acord. (De altfel, în parlamentul de la Manila a fost adoptată o rezoluție privind crearea unui comitet special, incluzînd reprezentanți ai puterii legislative și ai celei executive, care să examineze toate acordurile privind bazele militare și ajutorul pentru securitate, semnate între Filipine și Statele Unite. Rezoluția a reprezentat o expresie concretă a intensificării protestului față de prezența bazelor militare americane pe teritoriul filipinez).

OPȚIUNEA ANTINUCLEARĂ. Vicepreședintele Laurel a atras atenția și asupra unui alt element important : integrarea atitudinii filipineze față de bazele americane în contextul mai larg, al opoziției tot mai evident conturate în regiunea sud-

est asiatică față de prezențele militare străine și, mai cu seamă, față de posibila dimensiune nucleară a acestor prezențe. Salvador Laurel s-a referit, în acest sens, la participarea Filipinelor, alături de celelalte țări membre ale Asociației Națiunilor din Asia de Sud-Est (ASEAN), la elaborarea proiectului unui tratat privind declararea regiunii drept zonă liberă de arme nucleare.

De o semnificație aparte este recenta aprobare, de către comitetele senatoriale pentru apărare națională și relații externe din Filipine, a proiectului constituțional ce interzice prezența armelor nucleare pe teritoriul național .Proiectul de lege preconizează interzicerea oricăror forme de proiectare, fabricare, achiziționare, testare, folosire sau depozitare a armelor nucleare și a echipamentului auxiliar în țară, inclusiv în cadrul bazelor militare ale S.U.A. din Filipine. De asemenea, interzice intrarea, tranzitul, acostarea, staționarea și lucrările de întreținere a mijloacelor de transport terestre, a vapoarelor, submarinelor sau a avioanelor cu încărcătură sau echipament nuclear. Proiectul de lege stipulează că Republica Filipine nu se va angaja în nici o acțiune în care sînt implicate arme nucleare și că orice tratat sau acord la care ea ar lua parte va include un punct privind interzicerea amplasării armelor nucleare în țară. Nu de mult, ministrul de externe filipinez declara că, în temeiul opțiunilor antinucleare ale țării sale, „bazele militare Clark Fields și Subic Bay vor putea fi menținute numai dacă se încadrează în prevederile privind existența unei zone libere de arme nucleare în regiune".

Sînt, aceste considerente, tot atîtea puncte de sprijin pentru afirmația ministrului filipinez că, de astă dată, negocierile americano-filipineze nu vor fi o întrunire de rutină. Conturînd mai exact opinia guvernului său, președintele Corazon Aquino a precizat că Filipinele și S.U.A. sînt legate prin vechi relații, dar, în contactele cu Washingtonul, Manila are în vedere, în primul rînd, interesele naționale. Președintele a subliniat că nu va permite amestecul străin în treburile interne ale Filipinelor, ca țară suverană, și nici un alt stat nu îi va putea dicta dorințele sale.

Tendința de consolidare a suveranității țării, exprimată tot mai viguros în Filipine, este, de altfel, încă o expresie a creșterii opoziției manifestate pe plan internațional față de prezențele militare străine pe teritoriile altor state. Este, de aceea, firesc ca evoluțiile negocierilor privind statutul bazelor americane din alte state, noile condiții puse de țări ca Spania și Grecia, Turcia sau Portugalia să fie urmărite cu atenție la Manila.

Opoziția crescîndă față de prezența bazelor sale au determinat Statele Unite să aibă în vedere posibilitatea mutării forțelor americane din Filipine în alte părți, de pildă, în insulele Guam sau Mariane. Dar, un astfel de transfer — s-a arătat la Washington — ar costa circa opt miliarde de dolari și, în plus, noul amplasament nu ar avea aceeași pondere strategică. În consecință, Administrația americană și-a propus să se concentreze asupra obținerii unei prelungiri a prezenței forțelor sale în Filipine. La Washington este afirmată speranța că negocierile se vor încheia cu menținerea prezenței militare americane la nivelul actual, chiar dacă va fi nevoie de unele concesii, mai ales în ce privește sporirea contribuției financiare, în prezent, de 180 milioane dolari, anual. Condiționarea ajutorului economic american de prezența bazelor pe teritoriul filipinez a fost, însă, considerată drept inacceptabilă de către președintele Corazon Aquino, într-o recentă declarație.

În arhipelagul filipinez se accentuează curentul de opinie favorabil revizuirii radicale a înțelegerilor militare încheiate cu S.U.A. Recent, de pildă, a avut loc o grevă la bazele Subic Bay și Clark Fields, ca și la alte instalații mai mici, la care au participat 20 000 de lucrători. A fost cea mai lungă acțiune grevistă din existența bazelor militare americane de pe teritoriul filipinez. Și nu a fost singura. Semnificativ, în contextul preocupărilor tot mai intense pentru consolidarea suveranității naționale, pentru acordarea unei priorități absolute intereselor naționale, de dezvoltare, în liniște și deplină securitate.

Liana Enescu

În această săptămînă...

Convorbiri privind Africa australă

La sfîrșitul săptămînii trecute, la Brazzaville (R. P. Congo), au avut loc convorbiri între reprezentanții Angolei și Africii de Sud în legătură cu problemele din Africa australă. După cum preciza radio Luanda, noua rundă de negocieri s-a desfășurat la „nivel de experți" și a fost convocată „la cererea guvernului de la Pretoria". Delegația Angolei a fost condusă de ministrul justiției, Franca Van Dunem, iar cea sud-africană de ministrul de externe Roelof „Pik" Botha. Potrivit agenției „ANGOP", problemele aflate în centrul discuției au fost: asigurarea securității Angolei — în contextul încetării agresiunii trupelor Pretoriei, al suspendării sprijinului acordat de această țară și de S.U.A. mișcării ilegale de gherilă UNITA, și, ca urmare, al retragerii trupelor cubaneze pe teritoriul angolez; acordarea independenței Namibiei, conform Planului O.N.U. Surse oficiale din Luanda și din Pretoria precizează că s-a convenit să aibă loc, în curînd, (chiar în cursul acestei săptămîni, și tot la Brazzaville) o nouă întîlnire angolezo—sud-africană. Agenția „A.P.A." subliniază că, în cadrul actualelor contacte de la Brazzaville, sud-africanii au prezentat contrapropunerile lor la Memorandumul asupra rezultatului convorbirilor cvadripartite, elaborat la Londra, la începutul lunii mai.

Surse angoleze evidențiază că una dintre temele în discuție este calendarul retragerii, din sudul Angolei, a 20 000 de cubanezi, din rîndul celor staționați pe teritoriul angolez. Autoritățile cubaneze și cele angoleze au propus un termen de retragere de 17 luni. În luna martie 1988, autoritățile de la Havana și de la Luanda se referiseră, pentru prima oară, la o retragere totală a forțelor cubaneze, în decurs de patru ani, propunere ce a contribuit, de altfel, la inițierea procesului care a dus la organizarea primei întîlniri cvadripartite, de la Londra, la începutul lunii mai a.c.

Între celelalte puncte dezbătute în cadrul lucrărilor celei de-a doua runde de negocieri se află retragerea forțelor sud-africane din sudul Angolei și din Namibia, precum și aplicarea planului O.N.U. privind accesul acestui teritoriu — încă ocupat de Africa de Sud — la independență. Agențiile de presă semnalează că sud-africanii ar fi indicat că nu s-ar opune aplicării rezoluției 435 (din 1978) a Consiliului de Securitate al O.N.U. privind independența Namibiei, odată realizat un acord privind retragerea trupelor din zonă. (De notat că, timp de zece ani, autoritățile de la Pretoria au refuzat aplicarea acestei rezoluții a Consiliului de Securitate, în pofida apelurilor comunității internaționale).

În legătură cu problemele din Africa australă și actualul curs privind abordarea lor, șeful statului angolez declara că rezultatele convorbirilor de la Londra dintre reprezentanții Angolei, Cubei, Africii de Sud și S.U.A. demonstrează că este posibilă semnarea, într-un viitor apropiat, a unui acord privind soluționarea pașnică a conflictelor din sudul Africii, cu condiția ca guvernul sud-african să dovedească bunăvoință. Președintele Eduardo dos Santos a amintit, cu acest prilej, propunerea Angolei vizînd încheierea unui acord între Angola, Cuba, Africa de Sud și Organizația Poporului din Africa de Sud-Vest (S.W.A.P.O.) cu privire la stabilirea unui program pentru retragerea trupelor cubaneze din Angola. Aplicarea rezoluției 435 a Consiliului de Securitate al O.N.U. (referitoare la accesul la independență al Namibiei), încetarea agresiunii împotriva Angolei și a sprijinului acordat de guvernul sud-african membrilor UNITA reprezintă condițiile esențiale pentru încheierea acordului — a subliniat președintele angolez, citat de agenția „A.D.N.".

La rîndul său, Sam Nujoma, președintele SWAPO, în cadrul unei conferințe de presă la Havana, unde s-a aflat într-o vizită oficială, a declarat că Organizația Poporului din Africa de Sud-Vest va participa la negocieri (privind Africa australă) atunci cînd vor începe pregătirile privind aplicarea rezoluției 435. Potrivit agenției „Prensa Latina", Nujoma a adăugat: „În ceea ce privește lupta noastră pentru independența Namibiei, am fost întotdeauna optimiști și iată de ce sîntem gata să luăm parte la orice negociere care respectă rezoluția 435." SWAPO sprijină convorbirile cvadripartite asupra Africii australe, ea a fost ținută mereu la curent cu negocierile în curs și sîntem încrezători în posibilitatea de a găsi o soluție, a mai arătat Sam Nujoma.

După cum relevă observatorii, deși s-a ajuns la relansarea negocierilor, mai rămîn, însă, numeroase obstacole. „Angola a făcut deja concesii. Așteptăm ca Statele Unite și Africa de Sud să răspundă pozitiv la calendarul deja prezentat", comenta o sursă angoleză autorizată.

DIN LUMEA CAPITALULUI

„Trei milioane de italieni caută de lucru"*)

Manifestație a celor fără un loc de muncă, desfășurată recent în sudul Italiei, la Neapole

„L'Espresso"
ROMA

Maria Rita Olivetti, 28 ani, licențiată în drept cu „magna cum laude", logodită, dintr-o familie fără probleme de ordin economic. Este tînăra din Roma care s-a sinucis la 28 ianuarie ; licențiată de peste un an, toate încercările sale de a găsi un loc de muncă au eșuat ; situația de șomer pe o perioadă nelimitată devenise din ce în ce mai greu de suportat.

Luni 1 februarie, ISTAT (Institutul italian de statistică — n.n.) comunică rezultatele trimestriale cu privire la forța de muncă ; numărul șomerilor atinge, pentru prima dată, cifra de 3 milioane ; dintre aceștia, 72 la sută sînt tineri între 14 și 29 de ani. Printre ei se afla și Maria Rita. Pentru o bună parte dintre cei 2 127 000 de tineri și tinere în căutare de lucru, frustrarea este cotidiană. Nemulțumirea este, deseori, mai mult de natură psihică decît economică.

Celor care caută de lucru fără să găsească le rămîn puține căi de ieșire : să se descurce cu diferite activități, așteptînd „ziua cea mare", să găsească forme de adaptare treptată ; să coacă sămînța revoltei. Spectrul unei „revolte sociale" iminente a fost evocat recent de sociologul Franco Ferrarotti.

O explozie este într-adevăr iminentă ? Și care este terapia pentru a împiedica declanșarea ei ? Există trei categorii expuse șomajului : femeile, tinerii și cei din sud. Femeile șomere reprezintă 19,6 la sută din totalul forței de lucru feminine ; tinerii, așa cum s-a spus, reprezintă 72 la sută din totalul șomerilor ; în sud ,rata șomajului atinge în medie 19,9 la sută, față de 8 la sută în nordul țării. Cînd aceste caracteristici se suprapun, numărul femeilor meridionale șomere reprezintă 32,3 la sută din totalul populației feminine active din sud.

Renato Brunetta, consilier economic al ministrului muncii, afirmă : „Se vorbește numai de creșterea șomajului și nu se spune, în schimb, că în Italia n-a existat niciodată, din perioada postbelică și pînă în prezent, atîta șomaj și atîtea activități sporadice în același timp". În perioada „boomului" economic din anii '60, numărul celor angajați era foarte mic. Astăzi, de fiecare dată cînd crește numărul locurilor de muncă, se înregistrează și o creștere a șomajului

Este un fenomen care se referă mai ales la femei și care, după opinia economiștilor, nu va dispărea curînd. Raportul dintre femeile prezente pe piața forțelor de muncă, angajate complet sau parțial, și femeile la vîrsta activă a crescut cu aproape zece procente de la începutul anilor '70 pînă în prezent. Și procentul angajării femeilor a crescut, dar nu suficient pentru a absorbi toată oferta. Și, pe măsură ce crește angajarea, se profilează și noi cereri de lucru din partea femeilor. Pînă cînd ? Probabil pînă cînd rata de activitate feminină din Italia va oscila în jurul a 50 la sută, ca în majoritatea țărilor mai dezvoltate. Aceasta înseamnă că, în următorii 15 ani, cîteva milioane de femei casnice vor intra în cîmpul muncii, cu condiția ca dezvoltarea economică să le ofere mai multe posibilități de a găsi de lucru.

Întrucît tendința femeilor de a se angaja este determinată și de factori culturali, de o necesitate de emancipare, se observă un alt fenomen important : „Se prelungește rămînerea femeilor la locul de muncă" — remarcă economistul Gino Faustini. În trecut, erau mult mai numeroase femeile care renunțau la serviciu înainte de 30 de ani, pentru a se ocupa de casă ; astăzi, acest lucru se întîmplă mult mai rar.

Pentru tineri în general, pe lîngă numărul incredibil de mare al șomerilor, apar tot mai evidente unele caracteristici „calitative" îngrijorătoare ale șomajului. Crește numărul celor care sînt șomeri de peste un an ; crește numărul tinerilor șomeri între 25—29 de ani ; încep să se îngroașe rîndurile persoanelor de peste 30 de ani în căutarea primei ocupații. Sînt tot mai numeroși tinerii care riscă să nu obțină niciodată un loc de muncă permanent. Noii „drop out" sînt cei pe care regulile severe ale jocului îi exclud pentru totdeauna.

Fiecare, în funcție de sex, de nivelul de pregătire profesională, de studii, are posibilitatea maximă de a găsi de lucru la o anumită vîrstă ; pe măsură ce această „vîrstă" este depășită, crește riscul de a rămîne pentru totdeauna fără ocupație permanentă. Cine rămîne în afara pieței muncii prea multă vreme după terminarea școlii nu mai are posibilitatea de a prinde trenul.

Cu cei aproape 20 la sută din totalul șomerilor, Mezzogiorno (sudul subdezvoltat — n.n.) reprezintă un adevărat butoi cu pulbere al șomajului, cu un potențial de explozie puternic, datorită unui concurs de împrejurări : dinamica natalității, mult mai intensă decît în nord, și nivelul mediu de școlarizare, mai scăzut. În perioada 1985—1990, numărul persoanelor aflate la vîrsta activă va crește în sud cu 838 000 (de două ori mai mult față de centru-nord).

Înlocuirea celor care vor ieși între timp la pensie va permite angajarea numai a 40 la sută din acești tineri Dar ceilalți ? Vor îngroșa rîndurile șomerilor ? Sau vor da naștere unei noi migrații spre nord, ca în anii „boomului" economic ?

Și tocmai în domeniul angajării forțelor de muncă se agravează decalajul dintre nordul și sudul țării ; în privința veniturilor, datorită transferărilor, sudul a reușit, într-o oarecare măsură, să ajungă din urmă nordul.

În privința capacității de a crea locuri de muncă, distanța dintre nord și sud crește tot mai mult. O distanță care justifică alarma socială și care atestă necesitatea unui guvern care să guverneze.

*) Din L'Espresso, nr. 6/1988.

„Bogați și săraci — societăți sfîșiate"*) (2)

Sărăcia proliferează

LE MONDE diplomatique
PARIS

America redescoperă — continuă Claude Julien în stilul caracteristic, recurgînd la întrebări retorice și aluzii ironice — o categorie socială pe care, odinioară, doamne pioase o denumeau cu o formulă măgulitoare : „săracii merituoși"... Poeții „Ordinului moral" și al darwinismului social susțin că ar fi descoperit, de multă vreme, cauza unică a nenorocirii : în orice societate care venerează spiritul de competiție, sărăcia nu poate fi decît pedeapsa justă impusă oricăruia care nu aderă, din toată ființa lui, la etica muncii și sucombă în lenevie, mama tuturor viciilor.

Dar justifică oare ei teoria darwinistă ? Realitatea e alta. Din 1978 pînă în 1986, numărul americanilor care lucrează cu program complet și rămîn, totuși, săraci a crescut de la 1 300 000 la 2 000 000. Iar numărul celor care, tot săraci, și-au găsit cu greu o slujbă, pentru cel puțin 30 de săptămîni pe

*) Ample extrase din grupajul de articole intitulat „Bogați și săraci în lumea de azi" — „Societăți sfișiate, planeta dezmembrată", din „Le Monde Diplomatique", nr. 410/mai 1988.

În Statele Unite se intensifică demonstrațiile oamenilor muncii pentru asigurarea dreptului la muncă

an, a urcat de la 4 600 000 la 7 000 000. „Șomerii nu sînt cei pe care-i credeți", comentează revista „U.S. News and World Report", obligată, categoric, să constate că „recentul avînt economic n-a determinat stabilirea, la nivelul din 1978, a numărului șomerilor care dispun de o slujbă salariată". Aceasta este, de fapt, trăsătura caracteristică a noii situații economice pe care cuvîntul „criză" o desemnează fără a o defini : în pofida șocului de la bursă, din 19 octombrie anul trecut, indicele Dow Jones atinge la Wall Street noi creșteri importante, dar sărăcia proliferează.

Fatalitate ? Neputință oare a spiritului uman de a controla o evoluție marcată, totodată, de mondializarea sistemului, de apariția unor noi tehnologii, de anarhia monetară internațională și de manifestarea unui capitalism financiar sălbatic ? Ar fi, în prezent, prea ușor să ironizăm — s-a întîmplat la vremea respectivă — asupra visurilor reaganiste, asupra aviditații speculațiilor fără scrupule sau mai concret asupra dezolantului spectacol al acestor bidonviluri de la Atlantic-City (New Jersey) din spatele lui Trump Plazza, un cazinou a cărui cifră de afaceri atinge 2,5 miliarde dolari.

Tot Occidentul dispune de sume de bani pentru lucruri inutile, pentru lux ostentativ, pentru programe de înarmare care sporesc capacitatea de „supraucidere" (overkill). Mai mulți bani decît idei ; lord Keynes depășit, nici o teorie economică nu mai ține seama de realitate, ceea ce face loc religiei neoliberale. Din fericire, bahii au idei. Și aceste idei sînt, în suficientă măsură, elaborate pentru a sluji unor interese foarte concrete.

„Far" al gîndirii occidentale moderne, tocmai președintele Reagan este cel care a dat tonul prin reducerea impozitului asupra venitului personal la un minimum de 15 la sută și, pentru tranșele cele mai ridicate, la un maximum de 33 la sută. Discipol fidel, Anglia thatcheristă urmează exemplul, prezentînd, în martie anul acesta, un buget care reduce treptele de impunere de la șase la două : 25 la sută și 40 la sută. Costul pentru Trezorerie : 7,2 miliarde dolari. Jumătate din această sumă va reveni unui procent de 10 la sută din contribuabili. Reformă „nedreaptă și disproporțională", comentează cu sobrietate „Financial Times". Margaret Thatcher trebuie să depună încă eforturi pentru a rivaliza cu Ronald Reagan. Ea nu ascunde că, pe piața unică din 1992, speră să antreneze pe aceeași cale întreaga Europă comunitară. Cu resurse bugetare atît de mult amputate, cum ar putea guvernul britanic să vină în ajutorul celor mai defavorizați ? Din fericire, nu aceasta este grija guvernului doamnei Thatcher. „Ea este convinsă că din ce în ce mai mari inegalități (sociale) sînt indispensabile renașterii industriale", menționează Anthony Sampson. De luni de zile, lucrătorii serviciului național al sănătății cunosc prea bine aceste măsuri : ei își înmulțesc grevele pentru a obține, din partea guvernului, credite suplimentare, care nu ar reprezenta decît jumătate din cadoul fiscal. În zadar. Sănătatea economică înaintea sănătății propriu-zise : bogații vor găsi întotdeauna mijloace pentru a se îngriji. În țară există 3 milioane de șomeri, și valul marginalizaților crește. Dar ei trebuie să înțeleagă că trăiesc în epoca celor care cîștigă !...

Indiferenți la dramele sociale, neoliberalii ar fi oare sensibili la comparațiile economice ? Ei admiră performanțele Japoniei — dar aceasta impune impozite în proporție de 78 la sută la cele mai mari venituri ; sau ale Germaniei federale — impozitele fiind de 56 la sută (Franța : 58 la sută). Suedia și Danemarca au puțini șomeri ? Aceste două țări percep 82 la sută și, respectiv, 70 la sută din tranșele superioare ale veniturilor. Ele asfixiază oare, astfel, competiția economică ? Nivelul de trai și balanța lor comercială dezmint o asemenea aserțiune.

Cu toate că, erijată la principiu de guvernare, inegalitatea provoacă victime, adepții ei pledează pentru a i se recunoaște o virtute de neînlocuit : ea ar stimula pe cei mai puțin înzestrați să facă orice pentru „a ieși din această situație", le-ar înzeci energiile, le-ar incita spiritul de competiție pe care-l adormea „statul-providență" și „sterilizantele" politici de asistență. Valabil într-o societate avansată, acest principiu — susțin liberalii — ar fi la fel de real și la scară planetară. El ar fi bun, just și salutar, încît popoarele cele mai lipsite de mijloace, contemplînd cu invidie eficacitatea și luxul lumii industrializate, s-ar simți gata să-și mobilizeze toate forțele pentru a le egala. Visător retrograd cel care ar căuta în altă parte secretul progresului. De mii și mii de ani, lumea animală experimentează această regulă : întrecerea între specii stabilește o selecție naturală din care cei mai dotați ies victorioși. Omul nu ar fi, la urma urmei, decît un animal superior. El nu este exclus din cadrul legilor universale. Dar el își manifestă superioritatea dînd dovadă de compasiune. Caracter generos, el acordă, deci, șomerilor efemere alocații, popoarelor înfometate ajutoare alimentare obținute din excedentele nevandabile. Împins de această impetuoasă „generozitate" care-i conferă un loc de frunte în regnul animal, el oferă chiar celor fără de lucru stagii de pregătire, țărilor rămase în urmă — un ajutor pentru dezvoltare. Niciodată lemingul n-a ajuns la un asemenea nivel de conștiință : amenințat de supranumăr, el nu-și asigură supraviețuirea decît prin sinucidere în masă. Indignat, omul occidental modern și liberal — homo pecuniarum — respinge, pentru planeta suprapopulată, o asemenea soluție barbară. Binevoitor, nu s-a angajat el oare în 1970 să acorde unu la sută din P.N.B.-ul său popoarelor subdezvoltate ?

Copleșit de propriile sale dificultăți, este, însă, la fel de adevărat că nu reușește să respecte promisiunea sa „altruistă". Mai mult, fluxurile de capitaluri nu mai sînt orientate Nord-Sud, ci Sud-Nord. În 1986, America Latină a plătit țărilor industrializate cu 25,6 miliarde dolari mai mult decît a primit de la ele.

„Vocile marilor preoți ai liberalismului"

Ar fi zadarnic să deplîngem sistemul ! Un sistem care, se zice, și-ar fi dovedit „eficactiatea". De ce l-am schimba ? De ce să zdruncinăm bazele unei prosperități deja puse la grea încercare ? Cel mult, am putea încerca să-i atenuăm cele mai rele aspecte. Fără a ne atinge de esențial. Tot așa cum Claudel, aflat în picioare în apropierea unui stîlp de la Nôtre-Dame, a fost iluminat de grația divină, la fel și marii preoți ai liberalismului, reculeși în spatele unei coloane de la Bursă, au văzut cerul deschizîndu-se și nori despicîndu-se, iar o voce persuasivă le-a șoptit : „Vor exista întotdeauna bogați printre noi". Fără ei, ce ar devenii șomerii ?

În fața acestor răpitori, Occidentul generos oferă chiar limanul paradiselor fiscale. Instituții total dezinteresate, de care profită, însă, toate organizațiile mafiote din lume, onorabilele întreprinderi și cinstiții particulari care știu să vegheze asupra celui mai sacru bun al lor. Cum să mai crezi în nobilele discursuri asupra dezvoltării și democrației, atîta timp cît vor fi tolerate mijloacele unei gigantice fraude ? Răspunsul este cunoscut : bogăția cîtorva — indivizi sau țări — ar fi indispensabilă bunăstării tuturor. Pe toate latitudinile. Tocmai pentru aceea, pentru a o proteja, guvernele liberale — în Franța, de exemplu — nu ezită să amnistieze, în mod democratic, capitalurile vinovate de a fi fugit ilegal din țările lor de origine.

Contracte sociale din ce în ce mai marcate în inima Occidentului modern, contraste naționale accentuate între Nord și Sud : civilizația pe cale de a se naște nu se resemnează în fața inegalităților din ce în ce mai mari. Ea le cultivă. Un studiu recent al UNICEF recomandă guvernelor țărilor subdezvoltate să-și concentreze ajutorul asupra celor mai sărace grupuri sociale, pentru a atenua întrucîtva rigoarea „planurilor de ajustare" pe care le impune F.M.I. Dar, în America ca și în Anglia, în Franța de cîțiva ani și, fără îndoială, mîine în Europa „pieței unice", politicile deja puse în aplicare sau numai aflate în studiu vor acționa exact în direcția opusă : avantaje fiscale pentru cei avuți, erodare a protecției sociale și degradarea serviciilor publice. Sublim, liberalismul triumfător își edifică modernitatea pe regresul social. Pentru a putea controla o civilizație care ia naștere, pentru a pune noile tehnologii în slujba dezvoltării umane, i-ar fi necesare cultură și imaginație, eventual presărate de puțin geniu și generozitate. Cînd aude, însă, aceste cuvinte, liberalul își scoate calculatorul și contul bancar : el este preocupat de „lucruri serioase"....

ORIENTUL MIJLOCIU

Demersuri politico-diplomatice, pe fond de încordare

Evoluția recentelor evenimente din regiune scoate în evidență, pe de-o parte, persistența eforturilor diplomatice în vederea soluționării pe cale pașnică a problemelor din Orientul Mijlociu, iar, pe de altă parte, perpetuarea unor situații explozive, la care se adaugă, fapt îngrijorător, recrudescența încordării în anumite zone recunoscute ca deosebit de sensibile. Demersurile diplomatice, întîlnirile la nivel înalt, reuniunile din ultimele zile reliefează, o dată mai mult, necesitatea convocării unei conferințe internaționale de pace privind Orientul Mijlociu, la care să participe toate părțile interesate, precum și membrii permanenți ai Consiliului de Securitate al O.N.U., aceasta fiind singura cale spre instaurarea unei păci globale, juste și durabile în regiune.

În intervalul ultimelor șapte zile, la care ne referim, situația din teritoriile arabe ocupate a continuat să se mențină la cote înalte de tensiune. În acest sens, într-o declarație oficială, conducerea națională unificată a revoltei palestiniene în teritoriile ocupate a lansat apelul de a se efectua pregătiri ample pentru inițierea unei mișcări de nesupunere civilă. Palestinienilor din teritoriile ocupate li se cere să fie fermi în confruntarea cu trupele israeliene, să nu respecte restricțiile de circulație și să organizeze demonstrații împotriva autorităților de ocupație.

De asemenea, autoritățile israeliene de ocupație au recurs la noi măsuri represive. Astfel, tribunalele militare israeliene din orașele Nablus și Ramallah (de pe Malul de vest al Iordanului) au condamnat 12 tineri palestinieni la închisoare pe perioade între cinci și 15 ani pentru participare la demonstrații de protest împotriva metodelor represive ale autorităților de ocupație. Sentințe similare au fost pronunțate, informează agenția „T.A.S.S.", împotriva altor 15 studenți palestinieni din orașul Gaza.

Și în aceste zile politica **manu militari**, dusă de forțele israeliene de ocupație, a fost criticată, printre altele, de o serie de organisme internaționale. Exemplificînd, în rezoluția consacrată situației din Orientul Mijlociu, Biroul Internaționalei Socialiste condamnă cu fermitate actele de violență comise de armata israeliană în teritoriile arabe ocupate. Documentul cere recunoașterea dreptului palestinienilor la autodeterminare, cît și a statului israelian.

De asemenea, Organizația Mondială a Sănătății a adoptat o rezoluție în care condamnă Israelul pentru deteriorarea situației în domeniul sănătății în teritoriile ocupate. Rezoluția cere Israelului să permită desfășurarea activității unor servicii medicale și unor organisme de caritate locale sau internaționale.

Revolta palestiniană din teritoriile ocupate, ce durează de peste cinci luni, continuă să constituie un subiect de vii polemici între diversele grupări politice din Israel, cu atît mai mult cu cît, potrivit declarațiilor ministrului israelian al coordonării economice, G. Iaakobi, preluate de agenția „T.A.S.S.", pagubele înregistrate de economia Israelului în cele cinci luni de revoltă palestiniană se ridică la 800 milioane dolari. G. Iaakobi a afirmat, totodată, că numeroase întreprinderi israeliene și-au încetat producția și livrarea de mărfuri pentru Malul vestic al Iordanului și sectorul Gaza, iar numărul turiștilor în teritoriile arabe ocupate s-a redus considerabil.

În ceea ce privește scena politico-militară libaneză, după o perioadă de calm precar cu care a debutat acest an, atmosfera din capitala țării a început să se înnegureze din nou, situația deteriorîndu-se de la o săptămînă la alta. La sfîrșitul săptămînii trecute unități siriene, cu un efectiv de 6 000—7 000 de militari, susținute de aproximativ 300 de tancuri, s-au deplasat din sudul Libanului, concentrîndu-se la intrarea în cartierele din sudul capitalei libaneze (cu populație majoritară șiită), pentru a pune capăt confruntărilor dintre militanții organizațiilor „Amal" și „Hezbollah". Se precizează — relevă agenția „E.F.E." — că această măsură a fost aprobată de miniștrii libanezi ai apărării și de interne. Pentru prima dată de la declanșarea conflictului dintre milițiile șiite „Amal" și „Hezbollah", în sudul capitalei libaneze, trupele siriene au intervenit, la sfîrșitul săptămînii trecute.

Datorită situației deosebit de preocupante atît în teritoriile ocupate, cît și în alte zone din Orientul Mijlociu, la inițiativa Algeriei a fost propusă, cu cîteva săptămîni în urmă, convocarea unei conferințe arabe extraordinare la nivel înalt, programată pentru începutul lunii iunie.

În pregătirea acestui important eveniment, zilele trecute ministrul de externe algerian, Ahmed Taleb Al Ibrahimi, s-a întîlnit la Damasc cu omologul său sirian, Farouk Al Sharaa, cu care a examinat probleme privind convocarea amintitei conferințe la Alger. Au fost analizate, de asemenea, ultimele evoluții din Orientul Mijlociu. Al Ibrahimi a transmis o invitație adresată de președintele algerian, Chedli Bendjedid, președintelui Hafez Al Assad pentru a participa la preconizata reuniune.

C. Ștefan

În această săptămînă...

Guatemala. Tentativă de puci eșuată

Încercarea de lovitură de stat militară, întreprinsă săptămîna trecută în Guatemala, reflectă tendința forțelor de extremă dreapta de a destabiliza situația internă — a apreciat guvernul țării. Declarația se referă la evenimentele de la 11 mai, cînd unități din două zone militare s-au îndreptat spre capitală în intenția de a ocupa sediul guvernului, dar, sub presiunea comandamentului armatei, au fost nevoite să revină la bazele lor. Așa cum a declarat ministrul guatemalez al apărării, Hector Gramajo, majoritatea trupelor s-au dovedit loiale guvernului condus de președintele Vinicio Cerezo. El a precizat că nu s-au produs ciocniri armate cu rebelii, dat fiind că șefii acestora au depus armele fără a opune rezistență.

Referindu-se la recentele evenimente, președintele Vinicio Cerezo a arătat că o serie de persoane civile cu vederi conservatoare și ofițeri excluși din rîndul armatei s-au aflat printre cei ce au instigat la recenta tentativă de puci, apreciată de autorități ca „un act de indisciplină, care, deși a fost neutralizat, cheamă la reflecție". Vinicio Cerezo a declarat, de asemenea, că rebelii militari au primit peste cinci milioane de dolari din partea sectorului particular, care se opune oricăror îmbunătățiri propuse de guvern în beneficiul cercurilor muncitorești. Prin recenta revoltă, a subliniat șeful statului, s-a încercat crearea unei atmosfere de nesiguranță politică. O serie de observatori apreciază, pe de altă parte, că unele cercuri de extremă dreaptă se opun actualului guvern democrat-creștin, instalat la putere în ianuarie 1986, după mai mult de un deceniu și jumătate de conducere militară a țării. Alegerile municipale de luna trecută au reeditat victoria democrat-creștinilor la scrutinul prezidențial, consolidînd poziția guvernului, spre insatisfacția unor grupări politice radicale. De asemenea, poziția de neutralitate a țării în conflictele din America Centrală și perspectiva începerii de negocieri între guvern și grupurile de gherilă neliniștesc cercurile reacționare. De precizat, în sfîrșit, că, în contextul recentelor evenimente, armata a declarat că sprijină ferm autoritățile civile, opunîndu-se oricărei încercări de lezare a ordinii constituționale.

Uganda. În favoarea procesului de pace

Înaltul comandament al „Armatei Populare Democrate Ugandeze" (U.P.D.A.) i-a demis pe conducătorul militar, general de brigadă Justin Odong Latek, și pe liderul politic, Otema Allimadi, pentru că au respins continuarea tratativelor de pace cu guvernul, inițiate la 17 martie, afirmă ziarul oficial „New Vision" din Kampala, citat de „China Nouă". Cei doi au îndeplinit funcții de răspundere în cadrul fostelor guverne conduse de B. T. Okello și, respectiv, Milton Obote.

U.P.D.A. a început războiul împotriva guvernului președintelui Yoweri Museveni la 20 august 1986. Lt. col. John Angello Okello, comandant de

LIMA

Un nou premier, un nou guvern

După mai multe săptămîni de dezbateri aprinse, inclusiv în parlament, pe teme privind criza economică și recrudescența violenței, cabinetul peruan și-a prezentat președintelui țării, Alan Garcia, demisia colectivă. Noul premier desemnat de șeful statului, Armando Villanueva, a format guvernul, care a depus jurămîntul lunea trecută.

Miniștrii demisionari și-au pus portofoliile la dispoziția președintelui Alan Garcia pentru a-i lăsa acestuia „libertatea de a desemna o nouă echipă ministerială, care să permită depășirea, în mai bune condițiuni, a dificultăților actuale cu care este confruntată țara", se arată în scrisoarea adresată șefului statului. În același text se exprimă „sentimentul de adeziune politică" față de Alan Garcia, relevîndu-se, de asemenea, că guvernul demisionar a îndeplinit, în timpul celor aproape 11 luni ale existenței sale, „dificila sarcină de a stimula schimbări structurale profunde, în mijlocul unei situații interne marcate de terorism, iar, pe plan extern, de lupta pentru apărarea independenței noastre economice". Acceptînd demisia colectivă a cabinetului, președintele Alan Garcia a declarat, la rîndu-i, că o modificare este oportună, constituind „un mijloc de afirmare, renovare și consolidare a obiectivelor esențiale pe care le urmărim". Șeful statului a enunțat necesitatea unei reevaluări a politicii economice, accentuînd, pe de altă parte, asupra importanței apărării procesului democratic intern în fața tot mai deselor manifestări de violență.

Demisia fostului guvern, condus de premierul Guillermo Larco Cox, devenise previzibilă de mai multe săptămîni, în contextul criticilor tot mai accentuate față de evoluția situației economice și escalada

Anunțînd schimbarea de guvern, președintele Alan Garcia s-a pronunțat în apărarea procesului democratic peruan, pe plan politic și economic

din ultimul timp a violenței. Șeful statului a arătat, de altfel, că fostul premier, desemnat în iulie 1987, și-a asumat funcția „în momente de mare dificultate", cînd programul de reactivare economică a presupus aplicarea unei politici de austeritate. Pe de altă parte, ultimele luni au adus o sporire dramatică a inflației : 22,6 la sută în martie (cel mai ridicat indice din istoria țării) și 17,9 la sută în aprilie. O serie de greve au fost declarate de lucrătorii din transporturi și comunicații, din domeniul sănătății etc., în timp ce, pe plan național, statisticile indicau un procent al șomajului de 14 la sută din populația activă economic. Membrii guvernului au fost, în acest context, interpelați în Camera Deputaților, dezbaterile desfășurîndu-se la sfîrșitul lunii trecute pe baza a 78 de întrebări adresate de parlamentarii opoziției. O posibilă moțiune de cenzură nu a putut, totuși, fi impusă, deputații partidului de guvernămînt — Alianța Populară Revoluționară Americană (A.P.R.A., de orientare social-democrată) — deținînd majoritatea și acordînd guvernului un vot de încredere.

Venit la putere în iulie 1985, în urma alegerilor generale din acel an, președintele Alan Garcia s-a văzut confruntat cu datele crizei economice ce se făcuse resimțită în ultimii ani, una din problemele majore constituind-o datoria externă a țării. S-a decis, în acest context, stabilirea unui plafon maxim de 10 procente din valoarea exporturilor care să fie dedicate plăților în contul serviciului datoriei externe ; de asemenea, a fost adoptat programul de reactivare a economiei, care a permis atingerea unui ritm de creștere de 3 la sută ; în sfîrșit, a fost lansat un complex proces legislativ vizînd naționalizarea băncilor particulare peruane. Afectînd cercurile de putere din domeniul economico-financiar, aceste măsuri au întîmpinat rezistența patronatului și a oamenilor de afaceri, care și-au redus investițiile, o atitudine apropiată adoptînd și sursele externe de credit. Eforturile guvernului au fost îndreptate, declara fostul ministru al muncii, spre eliminarea „dezechilibrelor economice, sociale și structurale, cu scopul de a face să ajungă la majoritatea populației roadele unei dezvoltări ordonate și generalizate". Totuși, creșterea galopantă a inflației, scăderea investițiilor, devalorizarea monedei naționale („el inti") și reducerea rezervelor țării au dus la o sporire sensibilă a nemulțumirilor sociale, fapt evidențiat de sindicate și „Stînga Unită", partid situat pe locul al doilea în eșichierul politic peruan și principala forță de opoziție.

O altă problemă preocupantă pentru guvern a constituit-o, în același timp, violența politică — din 1980, aceasta a produs aproape zece mii de victime și daune materiale evaluate la 5,5 miliarde dolari. O serie de asasinate și atentate anonime, atribuite cel mai adesea grupului armat antiguvernamental „Sendero luminoso", iar, uneori, membrilor poliției, au determinat guvernul să decreteze starea de urgență în capitală și în mai multe provincii din interior. Restabilirea ordinii publice în aceste zone a însemnat punerea respectivelor provincii sub control militar, ca și suspendarea garanțiilor individuale. Două „comisii de pace", formate în iulie 1985, odată cu instalarea președintelui Alan Garcia, și alcătuite din personalități importante pe plan național, nu au reușit, în cele din urmă, să stabilească un dialog cu grupul armat. Întărirea luptei împotriva escaladei violenței se află, în prezent, între obiectivele prioritare ale guvernului.

Așa cum se așteptă, noul prim-ministru a fost desemnat în persoana lui Armando Villanueva. Numirea sa a primit un sprijin unanim din partea diverselor sectoare politice peruane, considerentele fiind multiple. Armando Villanueva se numără printre vechii militanți ai A.P.R.A., în rîndurile căreia a activat din tinerețe. El și-a asumat responsabilitatea organizării partidului în anii de clandestinitate din deceniile trei și patru, fiind mult timp arestat și apoi constrîns la exil în Chile și Argentina. Ziarist de profesie, a condus un fost organ de presă al A.P.R.A., „La Tribuna", apoi publicațiile „Sintesis economica", din Buenos Aires, și „Panorama politico", din Santiago de Chile. A îndeplinit, pe de altă parte, în mai multe rînduri, funcția de secretar general al A.P.R.A., din partea căreia a fost ales deputat în 1963 și senator în 1985, fiind, de asemenea, ales președinte al ambelor camere ale parlamentului. În 1980, Armando Villanueva a candidat la alegerile prezidențiale, cîștigate de Fernando Belaunde Terry, din partea partidului „Acțiunea populară" (centru dreapta). În prezent, este președintele Comisiei pentru relații externe a Senatului și secretar general al A.P.R.A. În sfîrșit, noul premier este cunoscut și prin activitatea sa publicistică, materializată printr-o serie de volume consacrate unor teme politice.

Însărcinat cu formarea noului guvern, Armando Villanueva a numit șapte noi miniștri, menținînd în funcție alți șapte. Principalele schimbări privesc portofoliile economiei, internelor și externelor, noul cabinet avînd acum zece membri din partea A.P.R.A., trei militari (dintre care doi în rezervă) și două personalități independente (industrie și sănătate). Sarcinile noului cabinet, al treilea de la instalarea președintelui Alan Garcia, sînt dintre cele mai complexe, apreciază observatorii, cu atît mai mult cu cît următoarea perioadă va fi marcată, în plus, de începerea confruntărilor electorale, prilejuite de apropierea alegerilor generale.

Anca Voican

divizie în U.P.D.A., a devenit noul comandant al armatei și președinte al Înaltului comandament al U.P.D.A., scrie ziarul amintit.

Decizia a fost luată săptămîna trecută, la o întrunire a Înaltului comandament al U.P.D.A. Șase din cei opt membri ai comandamentului au votat pentru continuarea procesului de pace, iar doi împotrivă.

Ulterior, un comunicat dat publicității arăta că Înaltul comandament este în favoarea continuării procesului de pace cu guvernul. S-a decis ca întreaga activitate a U.P.D.A. și a aripii sale politice, Mișcarea Populară Democrată Ugandeză (U.P.D.M.), să fie condusă, începînd de la 6 mai, de Înaltul comandament.

După întrunire, noul conducător al U.P.D.A., Angello Okello, a declarat, la o conferință de presă, că acordul de pace pe care Înaltul comandament l-a încheiat cu guvernul va fi semnat atunci cînd „majoritatea punctelor asupra cărora am căzut de acord în principiu vor fi îndeplinite". El a arătat că cea mai mare parte a forțelor U.P.D.A. se află, în prezent, alături de el și că Odong Latek nu mai este urmat decît de 150 de oameni.

La chemarea Confederației Generale a Muncii din Franța, peste 100 000 de persoane au participat la o amplă demonstrație, desfășurată la Paris, sub semnul luptei pentru înfăptuirea de transformări democratice în țară, asigurarea și respectarea drepturilor muncitorilor, îmbunătățirea condițiilor de muncă. Asemenea demonstrații s-au desfășurat și în alte orașe ale Franței

1000+1

Făclie

Participanții la Ștafeta națională a păcii din Japonia au adus, în capitala țării, „Făclia speranței", aprinsă la Hiroshima, care urmează a fi transportată la New York, cu prilejul celei de-a treia sesiuni a Adunării Generale a O.N.U. în problemele dezarmării. Întrucît compania de aviație „Jal" a refuzat să transporte făclia, invocînd pericolul de incendiu (cu toate că instrucțiunile Ministerului transportului permit un astfel de transport, care a mai fost efectuat și în cazul Jocurilor Olimpice), militanții niponi pentru pace au hotărît ca făclia să fie transportată pe mare pînă în Europa și, de aici, din nou pe mare, pînă la New York.

Vizită

Ministrul afacerilor externe al Turciei, Mesut Yilmaz, va sosi la 24 mai, la Atena, unde va participa la lucrările sesiunii Comitetului politic greco-turc. În paralel, se va desfășura, tot în capitala elenă, sesiunea Comitetului economic greco-turc. Convorbirile pe care Mesut Yilmaz le va avea cu oficialități ale țării gazdă vor îmbrăca un caracter pregătitor, în perspectiva vizitei oficiale pe care o va efectua în Grecia, la mijlocul lunii iunie, premierul Turciei, Turgut Ozal.

Lider

Congresul extraordinar al Partidului Socialist din Austria, desfășurat la Viena, a ales, la 11 mai, în funcția de președinte al partidului pe cancelarul Franz Vranitzky. În declarația-program prezentată congresului, acesta s-a pronunțat pentru intensificarea eforturilor guvernului austriac în direcția întăririi păcii și reducerii înarmărilor și a apreciat că „cea mai importantă problemă pe plan național și internațional o constituie menținerea păcii". Austria, a spus cancelarul, va continua politica sa tradițională de neutralitate.

„Strategie"

Forțele armate ale S.U.A. studiază în prezent, posibilitatea renunțării la rachetele mobile „MX" și la rachetele „Midgetman" și înlocuirii acestora cu noi rachete de tipul „Minuteman 4" și „Minuteman 5" — scrie revista americană „Newsweek". Cele două noi tipuri de rachete nucleare balistice intercontinentale vor sta la baza așa-numitei strategii a „permutărilor continue". În esență, este vorba despre amplasarea unui număr de astfel de rachete în circa 1 000 de silozuri, din care o parte vor rămîne, însă, libere, astfel încît permanenta schimbare a locului lor le va feri în cazul unui atac. Agenția „TASS" menționează că această idee, vehiculată pe timpul Administrației Carter, a fost respinsă, la vremea respectivă, din cauza costului extrem de ridicat al proiectului.

Comisie

Comisia specială a Consiliului Economic și Social al O.N.U. — înființată în martie 1987, pentru a cerceta modalitățile de sporire a eficienței activității Organizației mondiale — și-a încheiat activitatea. Propunerile comisiei, din care fac parte toate statele membre ale O.N.U., urmează să fie prezentate la sesiunea Consiliului Economic și Social, ce se va desfășura în luna iulie la Geneva.

Cosmonaut

Primul cosmonaut japonez va lua parte la un program cu naveta spațială americană în luna mai 1991. Inițial, participarea unui japonez la un asemenea zbor era prevăzută pentru luna februarie 1988, însă programul lansărilor a fost mult schimbat, după catastrofa navetei „Challenger".

O. M. S.

La Geneva s-au încheiat lucrările sesiunii Adunării Mondiale a Sănătății, la care au participat circa 1 200 de delegați din 166 de țări ale lumii. Au fost dezbătute o serie de probleme referitoare la activitatea Organizației Mondiale a Sănătății în ceea ce privește realizarea obiectivului „Sănătate pentru toți pînă în anul 2000" și au fost adoptate cîteva rezoluții. Participanții au aprobat, de asemenea, rezoluția privind strategia globală a luptei împotriva S.I.D.A. și profilaxia acestei boli. În funcția de director general al O.M.S. a fost ales Hiroshi Nakadzima.

Orașe

Aproape un sfert din populația R.P. Chineze trăiește, în prezent, în orașe, relevă statistici citate de agenția „China Nouă". Potrivit acestora, la sfîrșitul anului 1987, în China existau 381 orașe. În cursul anului trecut au fost ridicate la statutul de oraș 32 localități din 12 provincii. Populația urbană totalizează 262 milioane oameni, cu 0,1 la sută mai mult decît în anul 1986. Pe de altă parte, la sfîrșitul anului trecut erau înregistrate 25 orașe cu peste un milion de locuitori și opt cu peste două milioane.

„Developare"

Datorită cercetărilor efectuate în Uniunea Sovietică, ca și în alte țări, experții criminaliști au primit o nouă și deosebit de eficientă armă în lupta împotriva criminalității. În esență este vorba de anumite bacterii cu ajutorul cărora pot fi „developate" chiar și cele mai slabe amprente digitale, inclusiv cele lăsate cu cîteva săptămîni în urmă. Procedeul constă în aplicarea unui strat subțire de astfel de bacterii pe suprafața cercetată și stropirea lor cu o substanță nutritivă specială. În circa 24 de ore, bacteriile se înmulțesc și reproduc, cu cea mai mare exactitate, desenele papilare.

Ratificare

În cadrul întîlnirii de la Bruxelles a miniștrilor de externe din țările N.A.T.O., aliații Statelor Unite au cerut Senatului american să ratifice Tratatul I.N.F. (privind lichidarea rachetelor cu rază medie și mai scurtă de acțiune), înaintea întîlnirii Gorbaciov-Reagan. „Toți aliații sînt de părere că ratificarea este de dorit înaintea întîlnirii la nivel înalt", a declarat secretarul de stat american, George Shultz. Ministrul de externe vest-german, Hans-Dietrich Genscher, a subliniat, la rîndul său, că „ratificarea ar trebui realizată înaintea întîlnirii de la Moscova, ea fiind necesară pentru asigurarea unei stabilități sporite în cadrul relațiilor Est-Vest".

Poziție

Într-un interviu acordat televiziunii elene, președintele Republicii Cipru, Ghiorghios Vassiliou, a relevat că guvernul său este dispus să negocieze pentru a soluționa situația din insulă. El a declarat că este gata să aibă convorbiri cu primul ministru al Turciei, Turgut Ozal, la O.N.U., cu prilejul lucrărilor sesiunii speciale a Adunării Generale dedicate problemei dezarmării — informează agenția „E.F.E.".

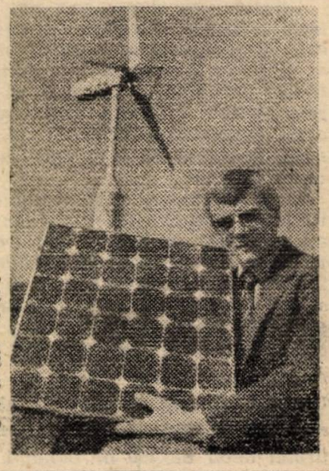

La Inkoo, în sudul Finlandei, se află în construcție prima centrală solară din țară care va avea o capacitate de 30 kwh. Aceasta va fi cea mai nordică centrală solară din lume. În fotografie — panourile de captatori solari ce vor acoperi o suprafață de 300 m²

PANORAMIC

Procesul mercenarilor (14)

Furtună într-un pahar cu apă

Spuneam că, într-un amplu interviu acordat unui cotidian londonez, unul dintre mercenari, Peter McAlexee, a relatat că asistase personal la masacrarea de către Costas Georgiou (alias „colonel" Toni Callan) a 14 dintre colegii săi, făcînd chiar fotografii pe care, ulterior, avea să le prezinte ca probe incontestabile atît poliției britanice (Scotland Yard-ului), cît și ziarelor. Motivîndu-și „inițiativa", el susținea că se baza pe convingerea că „afacerea va răbufni". Or, n-a fost decît în parte așa, întrucît, în Camera Lorzilor și în cea a Comunelor, s-a înregistrat doar un simplu duel retoric. Exact cum se petrecuse în aceleași organisme ale Parlamentului pe tema folosirii mercenarilor cu două secole înainte și tot în februarie, cînd coloniile americane ale coroanei britanice se răsculaseră, iar preocuparea guvernului de la Londra era, atunci, de a găsi undeva, pe continentul european, trupele de mercenari pentru a înăbuși rebeliunea respectivă. Au fost „cumpărate" pînă la urmă, dar au suferit un eșec usturător, capitulînd.

Mai întîi, la finele anului 1975, în Parlament, se înregistrează cîteva interpelări pe seama faptului că, așa cum dovedeau anunțurile apărute în serie, în cîteva ziare de largă circulație, în Anglia se recrutau mercenari destinați frontului civil angolez. După o scurtă perioadă de tăcere, la 2 februarie, în Camera Comunelor se revine la tema „centurionilor" și cineva propune chiar să se înlocuiască legislația în vigoare, „care pare a avea o eficacitate îndoielnică", asupra angajării în străinătate (lege ce datează încă din 1870 !) printr-una adecvată. Dar Roy Jenkins, pe atunci ministru de interne, intervine în dezbatere și declară, pe un ton ferm, că „nu este convins în privința oportunității adoptării unei legislații prin care să se condamne recrutarea mercenarilor sau de forțe paramilitare în Marea Britanie".

După alte trei zile, subiectul revine în dezbaterea Camerei Lorzilor, și lordul Goronwy Roberts, ministru de stat, declară : „Deplîngem incursiunea mercenarilor acestei țări (Marea Britanie — n.n.) sau ai oricărei alte națiuni în Angola și vom întreprinde tot ceea ce stă în puterea noastră pentru a o opri... Ne preocupăm cu prioritate să vedem cum putem aplica legea asupra angajamentelor în străinătate la situația din Angola".

În continuare, lucrurile se precipită. La 10 februarie, presat de interpelări și supus unui tir încrucișat din partea presei, care, cu două zile înainte, primise știrea masacrului comis pe sol angolez de Callan împotriva altor colegi, premierul Harold Wilson vorbește în Camera Comunelor : „Persistă cîteva îndoieli privind interpretarea acestei legi (a angajării în străinătate — n.n)... Dacă nu mă înșel, ultima oară cînd ea a fost invocată a fost în secolul trecut după raidul lui Jameson". (Autorii cărții citate în episodul trecut — Wilfred Burchett și Derek Roebuk — notează că Jeander Starr Jameson era un prieten al faimosului explorator-cuceritor al Africii australe, Cecil Rhodes. La sfîrșitul anului 1894, cei doi, ca și alți șefi uitlanderi din Johannesburg în Africa de Sud, complotau pentru a răsturna guvernul din Transvaal, ce se opunea proiectului lui Rhodes, care consta în a pune tot sudul african sub dominație britanică. La 29 decembrie 1895, Jameson ia armele și invadează Transvaalul în fruntea a 500 de oameni. La 2 ianuarie a fost constrîns să se predea burilor. Ulterior, el a fost judecat în Anglia, alături de cinci dintre ofițerii săi, dat fiind că a violat legea asupra angajamentului în străinătate din 1870. A fost condamnat la cincisprezece luni de închisoare, din care n-a executat decît șase. Raidul a creat atunci multe dificultăți guvernului britanic și lui Rhodes însuși. Cu toate acestea, Jameson va rămîne prietenul și aliatul său, reluîndu-și activitățile politice pînă cînd, în 1912, boala l-a constrîns să se retragă în metropolă. Între timp, cu trei ani înainte, fusese înnobilat. A încetat din viață în anul 1917).

După cum spuneam, autoritățile de la Londra nu s-au sesizat nici după „episodul katanghez", cînd a existat, în Congo, (Zairul de azi) un comando (al 5-lea) de limbă engleză, comandat, la început, de Mike „Mad" Hoare iar, apoi, de John Peters și care avea în compunere mulți „lupi albi" proveniți din Marea Britanie. Semnalele presei n-au lipsit nici atunci, chiar dacă unele ziare făceau elogiul mercenarilor, în vreme ce altele nu economiseau calificativele negative. În prima categorie se înscria „Daily Telegraph", care, ca și „Le Figaro", în Franța, le îmbrățișa cauza fără rezerve. „Sînt ultimii soldați ai norocului, vestigii demodate ale trecutului. Sînt exilații lumii moderne, care i-a expulzat sau din care au fugit — fugind precipitat de un trecut de infamie sau o aventură în care și-au ars «degetele». Sînt, toți, «foști» ceva : ex-ofițeri S.S. ai armatei germane, ex-piloți ai C.I.A. de origine cubaneză, ex-studenți din Africa de Sud și Rhodesia de Sud (Zambia, azi). Cîțiva urmăresc un ideal macabru de glorie și aventură ; unii își imaginează că duc ultima bătălie împotriva comunismului ; alții sînt numiți «îngrozitori» pentru că iubesc războiul, nimic decît războiul".

Grup de mercenari luați prizonieri de către M.P.L.A.

„Nejustificarea ortopedică..."

În schimb, „Manchester Guardian", într-un articol ce s-a bucurat de larg ecou („Fără orhidee pentru colonelul Schramme"), scria : „În mod ignobil mercenarii se dezvelesc de falsul prestigiu de care se bucură... Nenorocirile lor provoacă o mare ușurare dincolo de Congo, întrucît au devenit simbolul haosului și imixtiunii neocolonialiste, de fiecare dată cînd se înregistrează tulburări în Africa". „Mercenarii sînt de două ori un rău pentru Africa ; precum vulturii, ei planează deasupra locurilor tulburi".

Nici radioul sau televiziunea nu-i ocolesc, și istoricul Anthony Mockler semnalează că, pe ecranele televizoarelor, mercenarii apar invariabil în avantajul lor. „În cursul interviurilor televizate, nici mîinile lor și nici conștiințele n-au apărut pătate de sînge". Un lung program îi elogia încă din titlu : „Pentru gloria mercenarilor". Totuși, se spune că, pînă la urmă, un interviu „a provocat emoție în Anglia". I-a fost luat (cui altcuiva decît lui Mike „Mad" Hoare. La un moment dat, acesta va relata, cu lux de amănunte, cum l-a pedepsit pe unul dintre „centurionii" subalterni care se făcuse vinovat de atrocitate". „Colonelul" Hoare i-a spulberat, cu revolverul, degetele groase de la picioare și a susținut că a rezolvat exemplar o problemă de disciplină. Concetățenii lui, aflînd că e vorba de un fotbalist profesionist, au considerat pedeapsa „prea severă". La atrocitate s-a răspuns cu atrocitate, se zicea pe bună dreptate, iar cei mai fermi în reacție erau ofițerii de carieră, dintre care unii au și acceptat să se înfrunte cu Hoare într-o dezbatere televizată. I-au reproșat numai că a contravenit codului militar englez de conduită și justiție, că (susținea, de pildă, generalul de brigadă Peter Young) a comis un act „nejustificabil din punct de vedere ortopedic". Nimeni, nicăieri n-a făcut referire la legea din 1870 privind angajamentul într-o armată străină, așa cum nu o va face nici cînd, în 1968, tot Hoare va semna, în „The Times", principalul articol al ediției zilei respective, prin care cerea, în mod solemn, guvernului britanic să ia măsuri pentru a pune capăt războiului din Biafra.

Raportul Diplock

Revenind, așadar, la episodul angolez și la reacțiile oficiale, după ce 14 dintre „lupii albi" au fost uciși de șeful „haitei" — Callan, semnalăm că alte reacții nu s-au înregistrat cînd alții au căzut în timpul războiului civil propriu-zis și, mai ales, cînd aceștia au acționat în toată libertatea pe pămîntul Angolei ! În declarația lui, premierul Harold Wilson continuă : „Pentru a ști dacă o putem sau nu aplica acum (legea înrolării într-o

țară străină — n.n.), aceasta depinde de domeniul juridic, în care nu mă simt calificat să intervin. Am primit multe sfaturi pe această temă... Trebuie să admitem acest fapt : în interval de cîteva zile, un mic grup de oameni — indiferent care sînt ajutoarele de care au dispus — au reușit să strîngă o mare armată particulară (...). Acești inși au ridicat o mare armată particulară pentru că au dispus de o sumă de bani care le-a permis s-o facă (...). Potrivit opiniei ce s-a putut obține de la persoane foarte competente, asupra întrebării dacă se poate aplica legea din 1870 în ce privește angajările în străinătate la o situație ca aceasta, nu este ușor să se răspundă clar. Pare că legea însăși să fie foarte depășită în ce privește unele dintre dispozițiile ei... Formulările sale sînt puțin cam învechite. Mi se pare foarte dificil să spun Camerei, după sfatul ce mi s-a dat, dacă se poate invoca sau nu această lege în cazul prezent". În consecință, se recurge la formula creării unui comitet, care să studieze în profunzime problema și să prezinte concluzia : „Avem nevoie de a vedea clar și, dacă comitetul recomandă modificarea legii sau altă legislație, va fi el cel ce va decide, iar Parlamentul va acționa după sfaturile lui...". În luna martie, premierul Wilson va demisiona, iar Comitetul Diplock începe să cerceteze problema. Este compus dintr-un înalt magistrat, lordul Diplock, și doi parlamentari — unul este membru al partidului conservator, sir Derek Walker-Smith, iar celălalt laburist, sir Geoffrey de Freitas. El își prezintă raportul complet în august, adică 30 de zile mai tîrziu, după ce, la Luanda, cei patru mercenari condamnați la moarte fuseseră executați, iar ceilalți nouă încarcerați. Principalele idei ale documentului : este imposibil de făcut distincție între un mercenar și un adevărat voluntar. Raportul sugerează să se adopte această definiție : „Orice persoană care se luptă ca voluntar și pentru un salariu într-o armată oarecare, alta decît cea a Maiestății Sale, este pasibil de..." ; cel care împiedică un cetățean de a se înrola ca mercenar poate fi considerat ca atingînd libertatea individuală, și nu se poate justifica decît dacă este pus în cauză interesul general. Se semnalează că dispozițiile legii din 1870 sînt obscure și inaplicabile și că mai bine ar trebui suprimate ; înrolarea ca mercenar trebuie să înceteze să fie considerată ca un delict, iar faptul de a lupta în străinătate nu trebuie să constituie o infracțiune. Soluția posibilă ar consta în a conferi guvernului puterea, și nu responsabilitatea, de a împiedica faptul ca recrutarea să se efectueze înăuntrul Regatului Unit, dacă el consideră că trebuie s-o facă, în contul anumitor forțe armate pe care le consideră în prealabil ca indezirabile...

Consecința ? Unora dintre mercenari li s-au retras pașapoartele, pentru a le fi redate cîteva luni mai tîrziu ; John Banks a continuat să apară la televiziune — fie la BBC, fie la canale particulare — și să facă reclamă recrutărilor pentru... Angola, Rhodesia sau alte zone africane. Etc., etc.

Dumitru Constantin

(Va urma)

REPORTAJ PE GLOB

Secvențe vest-germane (II)

Popas la Trier

Crăciun Ionescu

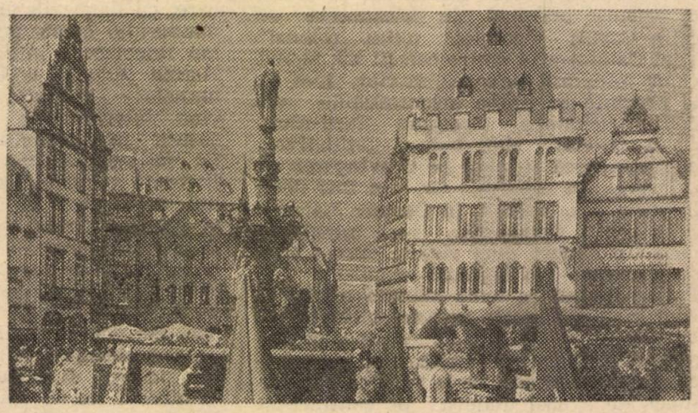

Piața centrală din Trier

Situat pe malurile Mosellei, la frontiera cu Luxemburgul, în mijlocul unei celebre regiuni viticole, străjuită de culmile împădurite ale masivelor Eifel și Hunsbrück, orașul Trier este considerat a fi una din cele mai vechi așezări urbane germane, dacă nu chiar prima dintre ele, după cum îl desemnează legenda.

Ca orice oraș german cu continuitate istorică, Trierul are, se înțelege, o Hauptmarkt (piață centrală), înconjurată de clădiri monumentale din Evul Mediu, în culori pastelate, împodobite de ferestre înguste în ogivă, coloane și arcade — ansamblul spectaculos, peste care și-au pus amprenta, în decursul secolelor, diverse stiluri arhitectonice, de la goticul timpuriu la rococoul întîrziat. Pe parcursul timpurilor, intemperiile naturii și îndeosebi cele ale războaielor au distrus sau avariat adesea monumentele trecutului, dar în anii de pace oamenii s-au străduit să le redea vechea înfățișare, reconstruindu-le cît mai exact posibil, așa cum s-a întîmplat și la Trier, după ultima conflagrație mondială.

În Hauptmarkt-ul din Trier atrage atenția, în mod deosebit, ansamblul gotic a două clădiri lipite una de alta — Steipe, unde, pe vremuri, se adunau consilierii municipali pentru a hotărî asupra destinelor urbei, și Rotes Haus (Casa Roșie), construită de bogatul brutar Iohann Wilhelm Polch, ambele ridicate în secolul XV, dar reconstruite identic în anii noștri. Pe Rotes Haus se poate citi o inscripție în latină, care dorește să precizeze vechimea orașului : ANTE ROMAM TREVIRIS STETIT ANNIS MILLE TRECENTIS PERSTET ET AETERNA PACE FRUATUR („Trier a fost fondat cu o mie și trei sute de ani înaintea Romei și a continuat să trăiască și să se bucure de o pace eternă"). Conform legendei, orașul ar fi fost întemeiat cu patru milenii în urmă, de Trebatg, ginerele reginei Semiramis. Dar atestarea sa istorică precisă este mult mai tîrzie, situîndu-se la puțin timp după ce Iulius Cesar, înfrîngînd triburile germanice, a stabilit granițele imperiului roman, mai la nord, pe malul sting al Rhinului. Vestigii arheologice din epoca preromană, ce pot fi admirate în sălile muzeului regional, indică existența unei civilizații post-celtice, a trevirilor, găsiți pe aceste locuri de cucerirea romană, de unde vine și numele orașului „Augusta Treverorum", întemeiat cu 14 ani înaintea erei noastre de împăratul Octavianus Augustus. Dominația romană avea să dureze cinci sute de ani, în această perioadă Trierul devenind unul din cele mai înfloritoare orașe ale Europei și servind, o bună bucată de vreme, drept reședință imperială. Un zid înalt de cetate, lung de aproape șase kilometri și jumătate, cu patruzeci și șapte de turnuri rotunde de pază și patru porți fortificate, înconjurau orașul roman, ale cărui vestigii — Porta Nigra, Amfiteatru, Termele, Basilica, podul din piatră de peste Mosella — atrag astăzi, împreună cu monumentele medievale, un mare număr de turiști, constituind o importantă sursă de venituri pentru o parte din localnici.

Porta Nigra, înaltă de 30 de metri, lungă de 36 de metri și avînd o adîncime de 21 de metri, cu patru etaje, construită în anul 175, din blocuri de bazalt, singurul vestigiu intact al vechiului zid de cetate, este, prin proporțiile sale, cel mai spectaculos monument de acest gen rămas din întreaga lume romană, fiind adoptat ca simbol turistic al orașului. În Evul Mediu, la începutul mileniului II, parterul acestei uriașe porți fortificate a fost umplut cu pămînt și zidit, etajele superioare, cu adăugiri adecvate, fiind transformate în două biserici catolice, una pentru călugării mănăstirii Sf. Simion, construită în imediata apropiere, alta pentru populația laică a Trierului. În timpul ocupației franceze de la începutul secolului trecut, adăugirile au fost înlăturate din ordinul personal al lui Napoleon Bonaparte, Porta Nigra recăpătîndu-și astfel aspectul inițial al construcției romane.

Un monument roman de mari proporții îl constituie și „Basilica", clădită în primii ani ai secolului IV, de Constantin cel Mare, care, după reunificarea statului roman, și-a avut aici reședința imperială între 306—316, înainte de a-și muta capitala la Constandinopole. Din vechiul palat imperial a rămas astăzi intactă doar sala principală, „Aula Palatina", cu o lungime de 67 de metri și o înălțime de 37 de metri, impresionantă atît prin frumusețea arhitecturii, cît și prin proporțiile sale.

Numeroase sînt la Trier și vestigiile medievale — palatul prinților electori, marea catedrală, fîntîna pieței (Marktbrunnen), operă a sculptorului Renașterii, Ruprecht Hoffman

(1595) – avînd la bază statuile a patru femei care simbolizează justiția, puterea, temperanța și înțelepciunea –, întinsele crame subterane, unde și astăzi pot fi degustate soiuri de vinuri celebre în întreaga lume, produse de pe cele cîteva sute de hectare ale podgoriilor din perimetrul municipal al orașului.

Tot la Trier funcționează o serie de muzee privind lunga și atît de animata istorie a orașului. Unul dintre acestea este organizat în casa de pe Brukenstrasse 10, clădire datînd din prima jumătate a secolului XVIII, unde, acum 170 de ani, la 5 mai 1818, s-a născut marele fiu al orașului, Karl Marx. (Acesta a trăit în Trier, unde și-a făcut studiile liceale, pînă în 1835). Cumpărată, în 1928, de Partidul Social-Democrat, casa respectivă fusese destinată, inițial, să fie transformată într-un Muzeu de istorie a socialismului. Venirea la putere a regimului hitlerist a împiedicat realizarea proiectului, clădirea fiind confiscată și atribuită redacției organului local al naziștilor. După război, vechiul proiect a fost reluat, cu sprijin internațional, aici fiind organizat „Muzeul Karl Marx", girat, din 1968, de fundația „Friedrich Ebert". Muzeul, cu circa 50 000 de vizitatori anual, este dedicat vieții și operei lui Marx și Engels și cuprinde, printre altele, primele ediții, în germană și traducere, ale Manifestului Partidului Comunist și Capitalului, documente originale, manuscrise, fotografii, privind atît viața și opera întemeietorilor socialismului științific, cît și istoria mișcării muncitorești internaționale. Muzeului „Karl Marx" îi aparține și Institutul pentru cercetări și studii istorice, „Studienzentrum Karl Marx Haus", situat în imediata apropiere, într-o clădire nou construită, dispunînd de o bibliotecă cu 30 000 de volume pe teme legate de istoria socialismului în lume, precum și traducerile, în toate limbile, ale operelor lui Marx și Engels.

La Trier se desfășoară o intensă viață culturală. Într-o clădire nouă funcționează un Teatru Municipal ; în „Sala Europei", cu o capacitate de peste o mie de locuri, se țin diverse congrese internaționale cu caracter politic și științific ; biblioteca municipală posedă o colecție impresionantă de manuscrise și documente de valoare inestimabilă, aparținînd mănăstirilor și vechii universități care a funcționat fără întrerupere peste cinci secole, între anii 1473–1798, fiind desființată în cursul ocupației străine de după revoluția franceză.

În 1970, universitatea din Trier a fost reînființată, îndeplinindu-se o veche doleanță a locuitorilor orașului. Din păcate, în ultimii ani, cînd șomajul tineretului intelectual a început să se facă simțit în Republica federală, absolvenții își găsesc tot mai greu un loc de muncă, situație ce mi-a fost evidențiată, în caz concret, în cursul discuției cu o studentă din ultimul an la istorie și științe politice, angajată cu ora, ca ghid, de o organizație de turism, pentru a ne conduce prin oraș și a ne furniza explicații competente la fiecare construcție antică sau medievală vizitată. Ea ne-a mărturisit, cu tristețe, că îi este exclusă orice speranță de a putea găsi un angajament permanent la sfîrșitul studiilor, pe măsura calificării sale, acest lucru fiind valabil și pentru marea majoritate a colegelor și colegilor. De altfel, așa cum am reținut și din alte discuții din cursul sejurului în R.F.G., șomajul intelectual nu se rezumă numai la tinerii absolvenți ai învățămîntului superior, deși ei sînt în primul rînd afectați, ci și la persoane care au lucrat pînă acum în profesia lor, într-un domeniu sau altul de activitate. Astfel, după ce, într-o anumită perioadă, ocrotirea sanitară solicita fără opreliști cadre cu pregătire superioară, inclusiv „Ausländeri" (străini), astăzi peste 12 000 de medici sînt șomeri totali, fără nici o posibilitate de angajare iar, în anumite landuri suprasaturate, se interzice, prin lege, deschiderea de noi cabinete medicale particulare. Conform estimărilor recente ale revistei „Der Spiegel", numărul medicilor șomeri va ajunge, anul viitor, la 20 000, tendința de creștere accentuîndu-se în perioada următoare.

Trierul din zilele noastre nu este un oraș prea mare. Populația sa actuală întrece cu puțin pe aceea din vremea cînd era reședință a împăraților romani, abia depășind 100 000 de locuitori. Mi s-a povestit, ca o „poantă" anecdotică, că, nu prea de mult, cînd populația sa nu atinsese această cifră, primarul ar fi fost bucuros să adauge la numărătoare și garnizoana franceză din marginea Trierului, care întrece efectivul garnizoanei militare a Parisului, pentru a beneficia de avantajele financiare acordate, de autoritățile landului, localităților din categoria „orașelor mari". Din motive de ordin politic, garnizoana franceză, ce staționează la Trier, fără întrerupere, de peste patru decenii, caută să se facă cît mai puțin simțită, nu se amestecă cu localnicii, mărginindu-se la perimetrul bazei sale ; înșeși deplasările pe șosele le întreprinde, din aceleași motive, numai în timpul nopții. Trebuie să mărturisesc că, în cursul popasului la Trier, n-am zărit pe stradă nici un soldat al numeroasei garnizoane franceze, ceea ce n-aș putea spune despre alte orașe vest-germane, de pildă Frankfurt, unde te întîlnești destul de des cu uniformele leopard, verzi sau gri, ale militarilor americani aparținînd diverselor arme – rangers, trupe blindate, aviație. Deși regiunea Trier se află în „zona de ocupație" franceză – termen care evidențiază o realitate, nu ușor de înțeles, la 43 de ani de la sfîrșitul războiului mondial, cînd încă nu există un tratat de pace cu Germania –, populația autohtonă este deranjată în mod deosebit de aliații din „zona americană" care au găsit că valea Mosellei constituie un loc ideal în vederea antrenării aviației lor pentru zboruri la mică altitudine și atac la sol. Zgomotul infernal al supersonicelor, cu steaua albă pe fuselaj, și poluarea atmosferei de către reactoarele acestora, plus pericolul ca un astfel de bolid să cadă pe vreo casă dintr-o eroare de pilotaj, cum s-a mai întîmplat, iritã în cel mai înalt grad pe autohtoni, și plîngerile lor își găsesc un larg ecou în coloanele ziarelor și în dezbaterile politice.

De la Bonn la Trier, via Koblenz, rulînd cu 160–180 kilometri la oră pe autostrada ce urmează mai întîi linia Rhinului și apoi, cotind spre sud-vest, pe aceea a Mosellei, am făcut exact 75 de minute. La reîntoarcere, alegînd un itinerar mai scurt, dar pe șosele obișnuite, șerpuind în nenumărate serpentine prin pădurile de conifere ale masivului Eifel sau străbătînd satele viticole de pe valea Ahrului, mărginite de coline acoperite pînă sus de rîndurile perfect aliniate ale butucilor viței de vie din cele mai nobile soiuri, timpul consumat s-a dovedit a fi de trei ori mai mare, frumusețea peisajelor compensînd, însă, din plin întîrzierea.

Pe aceste drumuri am putut să deslușesc sumar, într-o succesiune de imagini fotografice, unele aspecte ale satului agricol vest-german de azi. (Am folosit noțiunea de „sat agricol" nu întîmplător sau dintr-o eroare de exprimare, ci, în mod deliberat, pentru a sublinia faptul că în R.F.G. există și altfel de așezări în mediul rural, destinate, în general, pentru locuit și nu pentru producție, îndeosebi în preajma unor mari centre industriale).

Conform datelor oficiale, agricultura R.F.G. concentrează circa 6 la sută din forța de muncă a țării, totalizînd 721 000 gospodării individuale, a căror contribuție la produsul social brut este de 2 la sută. Numărul celor ocupați în agricultură descrește de la an la an. Monocultura s-a instalat temeinic pe aproape întreaga suprafață agrară ; gospodăriile mixte – de cereale, legume și zootehnie, laolaltă – sînt pe cale de dispariție, fiecare fermă specializîndu-se într-o singură direcție. Circa 68 la sută din suprafață se cultivă cu cereale panificabile sau furajere, reușind să facă față cererilor consumului intern, în proporție de trei sferturi. Datorită mecanizării și aplicării tehnologiilor moderne, la grîu, de pildă, producția s-a dublat în ultimele trei decenii, depășind cinci mii de kilograme la hectar. Fermele cu profil zootehnic sînt, și ele, strict specializate fie în creșterea vacilor de lapte, fie a porcinelor sau ovinelor. Undeva, pe drum, am văzut chiar și o fermă exclusiv pentru creșterea cerbilor ; mulțimea animalelor împodobite cu coarne înalte, ramificate, strînsă într-un larg țarc, prezenta, oricum, o imagine inedită, cu totul neașteptată. Ar mai fi de notat, pe marginea acestui subiect, că o mare parte din gospodăriile țărănești, chiar și cele mici și mijlocii, nu se rezumă să fie simple producătoare primare ; ele prelucrează prin mijloace proprii, se înțelege moderne, rezultatele muncii, mergînd pînă la conserve de tip industrial.

Turismul ca îndeletnicire se înscrie, de asemenea, în peisajul satului vest-german, nu numai prin hotelurile, pensiunile și restaurantele pe care le întîlnești, firesc, în orice așezare rurală, dar și prin integrarea în acest gen de activitate a multor gospodării țărănești. O exemplificare concretă mi-a fost oferită de satele înconjurătoare ale orășelului Nürburg, situat cam la jumătatea drumului dintre Trier și Bonn. Aici, la Nürburg, pe lîngă un impunător castel medieval, cocoțat în vîrful unei coline ce domină așezarea, se află unele din cele mai celebre piste pentru curse automobilistice din Europa. Cînd se desfășoară întrecerile oficiale, industria hotelieră din zonă este depășită complet de numărul solicitanților și, atunci, fiecare gospodărie țărănească se transformă într-un han. Dar nu numai în acest caz deosebit gospodăriile țărănești oferă găzduire turistică ; un mare număr de persoane preferă, astăzi, în R.F.G., să-și petreacă vacanțele la țară, fiind mai ieftine și într-un mediu înconjurător considerat nepoluat.

Mi s-a întîmplat și în cursul călătoriei la Trier și înapoi la Bonn, ca și pe marginea altor drumuri prin Republica federală, să observ porțiuni largi de păduri cu copaci dezgoliți complet de frunze, simple trunchiuri înnegrite și putrezite. Întrebînd despre cauză, mi s-a răspuns lapidar : „ploaia acidă". Poluarea tot mai accentuată a atmosferei de gazele intensei circulații motorizate, de reziduurile industriale, uneori peste orice limită admisă, datorită neglijențelor sau economisirii anti-legale a instalațiilor de purificare a aerului, a creat o problemă extrem de importantă pe plan național, suscitînd dezbateri aprinse în diverse foruri, inclusiv în parlamentele landurilor sau în cel federal și dînd naștere chiar unui partid politic, al ecologiștilor, care s-a situat deja pe locul al patrulea în ierarhia electorală. Măsurile pentru combaterea poluării și ocrotirea mediului înconjurător sînt aici extrem de largi : de la interzicerea tăierii oricărui pom care a atins vîrsta de opt ani, chiar de pe proprietățile individuale, pînă la obligația, pentru cine își construiește o clădire, de a crea, simultan, în jurul ei, și un spațiu verde, fie că este o simplă locuință individuală cu parter și etaj, fie un bloc pe multe niveluri, destinat unei instituții administrative sau unei întreprinderi industriale. Ceea ce face ca peisajul multor orașe vest-germane să fie mult mai atrăgător astăzi decît în trecut, fără însă a se reuși să se rezolve, nici pe departe, acuta problemă a conservării mediului înconjurător, a blocării poluării atmosferei, ce se amplifică în raport direct cu extinderea accelerată a industriei chimice, fenomen de care, bineînțeles, Republica federală nu este deloc scutită, ci dimpotrivă.

Călătoria la Trier s-a dovedit extrem de interesantă. Ea mi-a permis nu doar o incursiune instructivă în istorie sau o simplă desfătare turistică oferită de frumusețea peisajelor străbătute, dar și cunoașterea, cît de cît concretă, a vieții și preocupărilor oamenilor ce trăiesc astăzi pe aceste meleaguri, cu bucuriile și necazurile lor cotidiene, cu modul de gîndire și exprimare propriu, conform tradiției și gradului lor de civilizație.

La vechea Universitate Alcala de Henares, din Madrid, s-a desfăşurat, recent, ceremonia decernării premiului literar „Miguel de Cervantes“ (cel mai important premiu de acest fel ce se acordă scriitorilor de limbă spaniolă) scriitorului mexican Carlos Fuentes (în centrul fotografiei)

Ample operaţiuni sînt desfăşurate de autorităţile italiene în vederea contracarării activităţii clandestine de depistare şi comercializare a unor obiecte antice de inestimabilă valoare. În imagine — aspect din timpul unei astfel de operaţiuni, ce a avut loc în preajma insulei Ponza

Expediţii

Membrilor expediţiei transpolare sovieto-canadiene le-au rămas să parcurgă 400 de kilometri pe calota de gheaţă a Oceanului Îngheţat de Nord pentru a ajunge la ţărmul Canadei. Dmitri Sparo, care conduce grupul de schiori, a transmis prin radio că, după ce expediţia a trecut de Polul Nord ,ea a avut de depăşit greutăţi mai mari, întrucît, odată cu creşterea temperaturii — care a ajuns la minus 10 grade Celsius — şi-a făcut apariţia ceaţa şi s-au declanşat viscole, ceea ce a redus din ritmul deplasării. La 12 mai, avionul canadian care trebuia să sprijine expediţia nu s-a putut apropia de ea, din cauza ceţii, urmînd să reia încercarea.

Grup

Primul ministru al Franţei, Michel Rocard, a decis să trimită, la 18 mai, în Noua Caledonie, un grup special, alcătuit din şase persoane — prefecţi, oameni politici, reprezentanţi ai cercurilor religioase —, avînd ca misiune „aprecierea situaţiei şi restabilirea dialogului“. În comunicatul dat publicităţii de cancelaria premierului francez se menţionează că grupul va avea timp de o lună întîlniri cu reprezentanţii diferitelor comunităţi, partide şi curente politice din arhipelag. Comunicatul arată că, în final, va fi elaborat un raport menit să slujească drept bază pentru formularea de propuneri referitoare la viitorul Noii Caledonii.

Trafic

La Geneva a fost publicat raportul Asociaţiei internaţionale de transporturi aeriene, care relevă că, în primele patru luni ale anului 1988, volumul transporturilor de pasageri pe calea aerului a crescut cu 13 la sută. În cursul primului trimestru au călătorit cu avionul, pe diverse rute, 41,5 milioane de pasageri. În acelaşi timp, indicele mediu de ocupare a locurilor a fost de 64 la sută, cu 1 la sută mai mult decît în perioada corespunzătoare a anului 1987.

1000+1

Mandat

În cadrul unei şedinţe festive a Parlamentului israelian, preşedintele Chaim Herzog a depus jurămîntul pentru un al doilea mandat de cinci ani la conducerea statului. Într-o scurtă alocuţiune rostită cu acest prilej, el a evocat realizările Israelului în cei 40 de ani de existenţă, condamnînd, totodată, fenomenele de „intoleranţă, ură şi simptome rasiste“ care au apărut în cadrul societăţii israeliene — informează agenţia „A.P.A.“.

Deturnare

Un avion „Boeing 737-280“ al Administraţiei Aviaţiei Civile din China, avînd la bord 107 pasageri şi un echipaj de 11 membri, a fost deturnat, la 12 mai, în timp ce zbura de la Xiamen spre Guangzhou. Avionul — arată agenţia „China Nouă“ — a aterizat la baza aeriană militară Qinqquangang din Taiwan. În legătură cu aceasta, directorul general al Administraţiei Aviaţiei Civile din China a trimis omologului său din Taiwan un mesaj în care îi solicita „să asigure securitatea tuturor pasagerilor, membrilor echipajului şi avionului şi să-şi dea concursul pentru returnarea grabnică a membrilor echipajului şi pasagerilor la Xiamen şi să-i predea pe răpitorii aparatului“. Avionul deturnat spre Taiwan a revenit la 13 mai pe aeroportul Xiamen, cu toţi pasagerii şi membrii echipajului, mai puţin cei doi piraţi ai aerului.

Realegere

Suleiman Demirel, fost primministru al Turciei, a fost reales preşedinte al Partidului Căii Juste. După alegerile legislative de anul trecut, acest partid dispune de 59 din totalul de 450 de mandate, fiind principala formaţiune politică de opoziţie.

Rachetă

Specialiştii Agenţiei spaţiale americane (N.A.S.A.) au finalizat analiza părţilor componente ale noii variante a rachetei cu combustibil solid, destinată navetelor spaţiale americane, după testul efectuat la 20 aprilie. O asemenea rachetă cu combustibil solid a constituit cauza catastrofei navetei „Challenger“, ceea ce a determinat revizuirea întregului program spaţial american. Cercetările efectuate de experţii în domeniu au demonstrat că noile rachete cu combustibil solid corespund, din toate punctele de vedere, exigenţelor montării pe navete. Cu toate acestea, se are în vedere organizarea a încă două teste, primul urmînd să aibă loc în luna iunie, înainte de prima lansare a unei navete după catastrofa „Challenger“-ului.

Atitudine

Reprezentanţa diplomatică a Organizaţiei pentru Eliberarea Palestinei (O.E.P.) a condamnat atentatul comis în apropierea ambasadei Israelului din capitala cipriotă, pe care l-a calificat drept „un act criminal“ şi a negat orice legătură între O.E.P. şi autorii atentatului. Reprezentanţa O.E.P. relevă că asemenea acte de violenţă prejudiciază lupta palestinienilor

„Suporteri“

Puternice ciocniri au avut loc duminică între poliţia britanică şi suporterii echipei de fotbal „Liverpool“ veniţi să asiste la întîlnirea acesteia cu echipa „Wimbledon“. „Amatorii de fotbal“, susţinătorii echipei „Liverpool“, au încercat să forţeze trecerea printr-un cordon al poliţiei, aruncînd cu pietre şi recurgînd la forţă. Circa 40 de persoane au fost rănite, dintre care 12 au fost transportate de urgenţă la spital. După cum se ştie, suporterii echipei „Liverpool“ au fost cei care au declanşat tragicele evenimente de pe stadionul „Heysel“ din Bruxelles, în finala Cupei Campionilor Europeni, din 1985. Printr-un joc al întîmplării, martor la noile ciocniri ale suporterilor britanici cu poliţia a fost însuşi preşedintele U.E.F.A., Jacques Georges.

Freon

Peste 220 de oameni de ştiinţă niponi au adresat primului ministru al Japoniei, Noboru Takeshita, o petiţie în care subliniază necesitatea unor măsuri de control asupra concentraţiei freonului în atmosferă. Potrivit datelor oficiale, Japoniei îi revin circa 10 la sută din totalul producţiei mondiale de freon, care, după opinia majorităţii specialiştilor, constituie principala cauză a degradării stratului protector de ozon ce „filtrează“ radiaţiile cosmice ultraviolete, transmite „TASS“.

Plan

În R.P. Chineză se finalizează lucrările la un plan al oraşului Shanghai, prima lucrare de acest fel, care va cuprinde date despre întreprinderile industriale, instituţii, bănci, oficii poştale, locurile de interes turistic etc. din marele oraş chinez. Planul va prezenta în amănunt complicatul labirint al vechilor străzi ale oraşului, ce pot apărea drept o adevărată „capcană“ pentru neavizaţi, transmite agenţia „China Nouă“.

Jurnal chinez (XXVI)

Geometria solitudinii

În timp ce Templul Cerului se află în sud-estul Beijingului, Palatul de Vară se află în nord-vest. Aceasta este prima opoziție dintr-un lung șir care fixează cele două obsesii turistice la antipozi.

Templul este arid, de o solemnitate trigonometrică, și împinge grandiosul orizontal la limita convenienței, în timp ce palatul este cochet, de o orgolioasă frivolitate, se răsfață pe coline și se reflectă, șăgalnic, într-un lac săpat acolo special pentru aceasta. Bineînțeles că, fiind un palat de vară, dimensiunea vegetală este omniprezentă și omnipotentă, parcul care îl asediază articulînd un banchet horticol glorios. S-ar putea spune că Palatul de Vară se dizolvă în masa arborilor, tufelor, boschetelor și jerbelor crescătoare sau descrescătoare de peste tot și nicăieri, insinuîndu-se în natură și lăsîndu-se cotropit de liane cu o vicleană voluptate. Este exact inversul „Orașului interzis", care îți apare, din orice unghi și în orice lumină, monolitic, imperativ, inexpugnabil, disprețuind mediul înconjurător și, deci, printre toate celelalte, și vegetația fie ea exaltată sau tunsă chilug.

În fața Palatului de Vară, zăpăceala obișnuită : șiruri lungi de autobuze, șiruri lungi de automobile, șiruri lungi de tarabe mobile încărcate cu înghețată, dulciuri, conserve cu băuturi răcoritoare, artizanat, ghiduri și pliante, afișe cu Palatul de Vară fotografiat vara, șiruri lungi de fotografi profesioniști, mai degrabă melancolici decît efervescenți, șiruri lungi de turiști și alte șiruri, bineînțeles cele mai lungi, de chinezi preșcolari, școlari, absolvenți, pensionari veniți din toată China pentru a-și descoperi țara.

Unul dintre însoțitorii mei, cu mereu aceeași neistovită vocație de amfitrion, își cere scuze de parcă ar fi grav culpabil, mă lasă în grija translatorului și își deschide pîrtie spre casa de bilete. Acolo se instalează, cuminte, la coadă și, din cînd în cînd, îmi face semn, complice și entuziast, să am răbdare, căci, da, va ajunge și la ghișeu, va cumpăra bilete și vom intra, ura ! în palat. Îi fac și eu semne, solidar, că da, am răbdare, mult a fost puțin a rămas, să nu-și facă griji că aștept aici, neclintit. După cîteva rînduri de asigurări cordiale prin gesturi largi, dat din capete și zîmbete încurajatoare, realizez că ce e mult nu e bun pe orice meridian, și mă opresc. Îl las să mă îmbărbăteze în gol, îmi mut privirea măturînd, indiferent, perspectiva apropiată și mă fixez pe unul dintre portari. Se uită lung la mine, a observat mașina, translatorul, însoțitorul și, în general, situația. Deși e prea departe să deschidă un dialog, încearcă să mă convingă din ochi să fiu calm, să aștept fără panică, fără furie, cu speranță și tenacitate. Întrucît excesul de amabilitate mă face suspicios, încep să mă întreb dacă am un aer coleric, furibund, pe care nu mi-l controlez. Nu. E clar că par afabil și împăcat cu restul lumii, dar aceasta nu îi scutește pe cei din jur să-și demonstreze inepuizabilele resurse de politețe și de încredere oarbă că timpul lucrează inclusiv pentru aceia care îl disprețuiesc.

Între timp, translatorul are răgazul să-mi precizeze că Palatul de Vară, sau „Grădina deplinei sănătăți și armonii", este un loc „destul" de vizitat : peste 2 000 000 de vizitatori pe an, evident în sezonul ideal. Nu mă mir. Se vede.

Un asediu de proporții îngrijorătoare, dar amabil, o presiune umană de vaste proporții, însă zîmbitoare și emanînd răbdarea din toți porii ; o răbdare perfectă, înnebunitoare, domină căile de acces către parc. În sfîrșit, vînturînd fericit biletele deasupra capului, îmbătat de victorie, însoțitorul se apropie de noi. Putem intra.

Am intrat. Privesc. Hm. Zăresc fundul unui lac, un fund vast, încărcat de brusturi dezvoltați violent, junglă perfidă și tentaculară, împinsă la vedere de forța secetei. Ceea ce, altădată, dormita în tăcerea lichidă a mîlului, într-o consolatoare beznă acvatică, s-a desconspirat global, a devenit peisaj vizibil și a căpătat o consistență vorace, brutală, primitivă. Înlocuind oglinda solemnă a lacului, retrovizor subtil și amplu al unui edificiu vegetal care trebuia neapărat să se reflecte pentru a-și cristaliza dubla ipostază, brusturii fundului și nuferii sleiți de soare zdruncină echilibrele fermecate ale grădinii și macină efectul arhitectonic al ansamblului horticol.

Într-o asemenea ambianță răsturnată, marea navă de marmură, marea corabie artizanată stupefiant pentru a imita, în ultimul detaliu, o ambarcațiune imperială, nu are de ales și despică, trufașă, cu prova de marmură un deșert mîlos conjunctural, dar jignitor. De un orgoliu acerb, ima-

→

ARGENTINA

Opțiuni politice actuale

„Revoluția din Mai" a marcat, pentru Argentina, izbucnirea mișcării de eliberare națională, la 25 mai 1810, care a culminat, șase ani mai tîrziu, cu proclamarea independenței țării de către Jose de San Martin. Sărbătorirea, în acest an, a zilei naționale găsește poporul argentinian angajat în susținute eforturi de dezvoltare economico-socială, de asigurare a continuității și consolidării procesului democratic intern. Guvernul de la Buenos Aires desfășoară, în același timp, o activă politică externă, atît pe plan regional, cît și internațional.

În calitatea sa de stat membru al „Grupului de sprijin", Argentina se pronunță pentru o soluționare pe căi politice a crizei din America Centrală, în interesul popoarelor regiunii, a aspirațiilor lor de pace și dezvoltare liberă, independentă. De asemenea, preocupat de problemele economice ale țării, ale Americii Latine în general, în primul rînd cele decurgînd din povara datoriei externe, guvernul argentinian acordă o atenție deosebită întăririi conlucrării pe diferite planuri între statele continentului. Adîncirea colaborării multilaterale în domeniul economic, comercial, tehnico-științific reprezintă, în acest sens, un obiectiv major al constituirii „grupului celor opt", din care face parte și Argentina.

Pornind de la interdependențele lumii contemporane și de la conștiința legăturii strînse între obiectivele păcii și cele ale dezvoltării, Argentina se pronunță, pe de altă parte, în favoarea unor măsuri urgente de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară. Această poziție a fost afirmată ferm în cadrul forurilor internaționale, al Națiunilor Unite, concretizîndu-se, de asemenea, prin activitatea depusă în cadrul „Grupului celor șase pentru dezarmare", din care

Buenos Aires. Clădirea parlamentului

Argentina face parte, alături de alte state de pe toate continentele.

Avînd o îndelungată tradiție, relațiile româno-argentiniene, bazate pe aspirațiile de pace și progres ale celor două popoare, pe originea comună de limbă și cultură, au cunoscut, în timp, un continuu curs ascendent.

În evoluția acestor raporturi, un rol primordial l-au avut dialogul la nivel înalt româno-argentinian, vizita efectuată la Buenos Aires de președintele Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, înțelegerile și acordurile stabilite cu acest prilej. S-a creat, astfel, cadrul optim de dezvoltare a relațiilor de prietenie româno-argentiniene pe multiple planuri, asigurîndu-se evoluția lor ascendentă, în interesul ambelor popoare, al păcii și colaborării între toate națiunile lumii.

→

culată și prețioasă, nava de marmură, jefuită de covorul valurilor, pare aterizată acolo din altă piesă, toate relațiile ei valorice s-au rupt, iar sugestia croazierei divine s-a volatilizat fără urme.

Vor fi urmat după această eclipsă spectaculoasă ploile, apele se vor fi ridicat spre maluri, lacul își va fi intrat în farmecul stabilit în proiect, dar toate acestea nu vor fi demonstrat altceva decît teribila și fragila relație dintre natura protocolară clădită de om și dezinvoltura neîmpăcată a naturii adevărate. Pentru că lacul, trebuie să vă spun, era, în urmă cu un mileniu, un cîmp ca toate cîmpurile.

Istoria Palatului de Vară a izbucnit în urmă cu opt veacuri, cînd Wan Yanliang, primul dintre împărații dinastiei Jin (1115—1234), și-a mutat capitala în vecinătatea actualului Beijing. Cum orice asemenea întemeiere presupunea o reședință care să îngenuncheze posteritatea, împăratul, plictisit de placiditatea reliefului, și-a pus supușii să construiască un munte. Bineînțeles că materia primă trebuia luată de undeva, în condițiile în care transportul era lent și costisitor : pămîntul a fost săpat manual și cu înverșunare, a conturat o groapă imensă și toată masa rezultată s-a tasat și s-a înălțat mîndră alături. Astfel s-a născut un deal impozant avînd alături un crater impozant, o dramatică replică în negativ. Nu mai trebuia decît apa pentru a amortiza acest fals conflict. Aspect de detaliu care s-a rezolvat cu aceeași înverșunare tăcută și elocventă prin manipularea cîtorva milioane de găleți și a unui număr adecvat de jgheaburi. La capătul acestei odisei a muncii anonime urma să se profileze o nouă geografie, un spațiu adorabil, un mediu înconjurător grațios, menit să facă reverențe la infinit Palatului de Vară. Fapt care s-a și întîmplat, dar — pentru beneficiarii care s-au schimbat asiduu. Dealul Longevității și lacul Kunming au rămas unul lîngă celălalt, suportînd, cu un farmec mut, răsturnările teribile ale istoriei și lungul cortegiu de surprize care aveau să miște viețile oamenilor din imediata vecinătate, din imperiu, de pe continent și din lume. Tumultul veacurilor s-a propagat, în această ikebană de vreo 300 de hectare, prin amenajări, reamenajări, distrugeri, reconstrucții și modificări de nume : lacul Kunming s-a rebotezat Marele Lac, apoi Marea de Vest, apoi Lacul de Vest, iar dealul și-a continuat cariera sub indicativul Muntele de Aur, Muntele Jug, din nou Muntele de Aur și, în sfîrșit, Dealul Longevității. Schimbările de nume nu au costat nimic. Celelalte operațiuni au echilibrat, însă, brutal balanța : în 1888, împărăteasa Dowager Cixi a investit 30 de milioane de taleri de argint pentru a rearticula volumetria palatului, sfărîmată de invadatorii francezi și britanici. După invazia din 1900 a celor opt puteri aliate, soldată, printre altele, cu o fulminantă jefuire a acestui templu al extravaganței, aceeași împărăteasă, revenită la Beijing, a cheltuit, îndelung, cîte 40 000 de taleri (tot de argint) pe zi pentru a-și recompune paradisul. Apoi, împăratul Puyi a încercat, în 1914, să ademenească publicul să cotizeze retroactiv la amortizarea acestui joc ruinător, dar, taxa de intrare fiind enormă, s-au găsit doar cîțiva clienți. Ideea subscripției a murit, pentru a se naște imediat : în 1924, generalul Feng Yuxiang l-a „invitat" pe împăratul Puyi să părăsească palatul, a transformat întregul spațiu în grădină publică și a pus la intrări ghișee. Puțini au plătit, și de data aceasta, un taler de argint, pentru a putea remarca în deplină liniște dacă somptuoasa edificare și-a meritat, integral, prețul. Indiferent de opțiunile economice ale proprietarilor reședinței, istoria a continuat să-și distribuie lăncile în această zonă a păcii precoce. Palatul a fost din nou devastat, cu sete, de japonezi și trupele Kuomintangului. Azi, după aproape 40 de ani de cizelare atentă și restaurare ambițioasă, marele parc, melancolică și fragilă cronologie de delapidări, a devenit un... parc. Este mobilat de pagode, pavilioane, terase, poduri, coridoare, mini-lacuri, de o structură stufoasă și aparent incoerentă de elemente, care se dibuie, se descoperă piesă cu piesă, lent și dificil, ca un labirint absorbant și obsesiv, dar rămas mereu misterios și criptic, datorită imposibilității simple de a-l aborda din perspectivă globală.

Perspectiva, însă, există. Ea este doar selectivă. Subtil și riguros selectivă, dar nu pentru a percepe din exterior palatul, ci pentru a percepe din interior porțiuni optime ale mediului ambiant. Din palatul Jingfuge, patrulater impresionant, asediat de coridoare, de pe o terasă avînd o deschidere strict orientată, împărații puteau admira Luna și, tot din același punct, versantul nordic al Dealului Longevității, care, în zilele ploioase, se insinua în nori și căpăta o bizară imponderabilitate... Într-o altă intersecție a unei latitudini ideale, cu o longitudine ideală, în Hanguantang — „Salonul care Îmbrățișează Distanța" —, împărăteasa Dowager Cixi obișnuia să-și bea ceaiul. Alte numeroase puncte fixe, stricte și ideale perforează paradisul molatec din jur, desconspirînd marelui public un atlas de amplasamente în care împărații se hotăriseră să mediteze dimineața, după-amiaza, seara, în zile senine sau mohorîte, pe timp uscat și pe ploaie, unde se dormea ideal, se negocia ideal, se luau micile dejunuri, marile dejunuri, cinele, unde se puteau plimba, singuri sau înconjurați de supuși, unde puteau sta neclintiți, singuri sau admirați de supuși.

Caracterul impalpabil al întregului palat, diseminat și volatil, este reverberat în peisaj. Piatra, pămîntul, apa, plinul și pauza, orizontala și diagonalele sînt solidare într-un joc complex și complicat, disimulînd sec o impecabilă frivolitate. Pe lacul de sud se profilează o insulă. Pe insulă se înalță „Templul Regelui Dragon". Pentru a-și autodizolva un început de amplasare, insula se leagă de țărm printr-un arc magnific și docil : „Podul celor 17 Arcade". Podul este flancat de lei musculoși și amabili. Această faună egală cu ea însăși se încheie la atingerea țărmului printr-un taur de bronz feroce, cabrat permanent. Atunci cînd dragonii, păsările Phoenix sau alte viețăți nu domină traseele, intervine inexistentul sesizabil : arhitectura parfumurilor.

Spre sfîrșitul lui aprilie, iasomia de iarnă și piersicul de munte înfloresc ofensiv pe versantul nordic al „Dealului Longevității". Exact la timpul cuvenit după aceea, izbucnesc petalele prunilor, cu flori de un roșu strălucitor, ale alunilor, merilor sălbateci de China și, în sfîrșit, fraged și insolent, liliacul. Apoi, se strecoară în doldora de verdeață, magnoliile, bujorii și glicina de China, capturînd toată întinderea Coridorului cel Lung. Arbuștii Philadelphus din fața Palatului Norilor dau în floare spre mijlocul lui mai, iar, din iulie pînă în octombrie, controlează situația lotușii. Iasomia și ostmanthus compun liantul acestor vocalize florale. Întreaga simfonie este încheiată de crizanteme, nepăsătoare în fața frigului, care anunță austeritatea toamnei în prima zi a lui octombrie, Ziua Națională a Chinei, zi în care cozile din fața parcului se întind cuminți și la nesfîrșit spre restul de beton al orașului.

Radu Budeanu

CAMERUN

Preocupări economice

Camerunul sărbătorește, la 20 mai, proclamarea republicii, act cu rezonanțe majore în viața poporului acestei țări, care a optat, în urmă cu 16 ani, pentru Constituția ce proclama republica drept sistem de organizare statală, în locul celui federal. S-a realizat astfel unitatea statală, deziderat fundamental al camerunezilor, prin care, totodată, s-au creat premise și pentru realizarea unor transformări economice structurale. Ca urmare, potrivit cifrelor oficiale ale autorităților, în timpul celui de-al cincilea plan cincinal, care s-a încheiat la sfîrșitul lunii iunie 1985, rata anuală de creștere a economiei a depășit 7 la sută, prețul de achiziție a produselor agricole și salariul funcționarilor au sporit între 5 la sută și 19 la sută, iar venitul mediu real pe locuitor a crescut cu 3,8 la sută pe an. Biroul de administrație al zonei industriale, creat în 1971, a înființat la Douala două zone industriale cu o suprafață de 200 hectare și a dezvoltat o serie de întreprinderi mici și mijlocii de prelucrare a produselor agricole. Tot la Douala se află cea mai mare uzină de aluminiu și importante companii petroliere care aduc mari venituri și pregătesc numeroase cadre tehnice și administrative. În prezent, valoarea producției industriale a Camerunului reprezintă peste o treime din valoarea globală a producției țării, ceea ce îi conferă unul din primele locuri în rîndul țărilor Africii negre.

Camerunul acordă o mare importanță agriculturii. În cel de-al 5-lea plan cincinal, investițiile agricole au atins 24 la sută din bugetul statului, iar, în cel de-al 6-lea cincinal, ele au crescut cu 26,1 la sută. Cacaoa, cafeaua și bumbacul sînt cele trei principale produse de export. Producția de cacao și de cafea a început să scadă în cursul anilor '70, din cauza îmbătrînirii arborilor și exodului rural. Pentru a frîna fenomenul, statul a creat companii specializate în aceste culturi și a luat o serie de măsuri. Aceste măsuri au determinat creșterea producției de cacao și cafea, în 1986 la 120 000 tone și, respectiv, 106 000 tone. Paralel, guvernul a dezvoltat culturi, cum ar fi cauciucul și palmierul de ulei, în vederea sporirii exporturilor de produse agricole.